

Česká zemědělská univerzita v Praze

Provozně ekonomická fakulta

Katedra ekonomiky

Diplomová práce

**Zhodnocení plnění Maastrichtských konvergenčních kritérií
Českou republikou**

Bc. Jiří Jansa

© 2019, ČZU v Praze

ČESKÁ ZEMĚDĚLSKÁ UNIVERZITA V PRAZE

Provozně ekonomická fakulta

ZADÁNÍ DIPLOMOVÉ PRÁCE

Bc. Jiří Jansa

Veřejná správa a regionální rozvoj

Název práce

Zhodnocení plnění maastrichtských konvergenčních kritérií Českou republikou

Název anglicky

Evaluation of fulfillment of the Maastricht criteria in the Czech Republic

Cíle práce

Hlavním cílem této diplomové práce je vyhodnocení stupně připravenosti České republiky na přijetí jednotné evropské měny, tedy na vstup do eurozóny. V návaznosti na hlavní cíl byly definovány dílčí cíle práce, jimiž je zpracování podrobné deskripce postupného vývoje integračního procesu, vymezení a definování jednotlivých Maastrichtských konvergenčních kritérií a analýza scénářů zavedení eura v ČR.

Metodika

V diplomové práci je užitá metoda analýzy k rozboru jednotlivých dat, metoda deskripce k popisu minulého a současného stavu, metoda syntézy, která doplňuje předchozí analýzu dat a v neposlední řadě metoda dedukce, jenž je použita k formulování výzkumné otázky. Analýza je provedena za období posledních 10 let.

Doporučený rozsah práce

60 – 80 stran

Klíčová slova

Evropská unie, Česká republika, společná měna, evropská měnová a finanční integrace, Maastrichtská kritéria

Doporučené zdroje informací

BALDWIN, Richard E. a Charles WYPLOSZ. *Ekonomie evropské integrace*. 2. vyd. Přeložil Stanislav ŠAROCH. Praha: Grada, 2008.

BRŮŽEK, Antonín. *Evropská měnová integrace*. 2. vydání. Praha: Vysoká škola ekonomická, 2001.

BRŮŽEK, Antonín, Gabriela SMRČKOVÁ a Martin ZÁKLASNÍK. *Evropská měnová integrace a Česká republika*. 1. vydání. Praha: Velryba, 2007.

DĚDEK, Oldřich. *Doba eura: úspěchy i nezdary společné evropské měny*. Praha: Linde Praha, 2014.

DĚDEK, Oldřich. *Historie evropské měnové integrace: od národních měn k euru*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2008.

HELÍSEK, Mojmír. *Euro v ČR z pohledu ekonomů*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2009.

KALÍNSKÁ, Emilie. *Mezinárodní obchod v 21. století*. Praha: Grada, 2010. Expert (Grada).

LACINA, Lubor. *Měnová integrace: náklady a přínosy členství v měnové unii*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2007.

Strategický dokument *Analýzy stupně ekonomické sladění České republiky s eurozónou*

Strategický dokument *Vyhodnocení plnění maastrichtských konvergenčních kritérií a stupně ekonomické sladění ČR s eurozónou*

Předběžný termín obhajoby

2018/19 LS – PEF

Vedoucí práce

doc. Ing. Karel Tomšík, Ph.D.

Garantující pracoviště

Katedra ekonomiky

Elektronicky schváleno dne 19. 3. 2019

prof. Ing. Miroslav Svatoš, CSc.

Vedoucí katedry

Elektronicky schváleno dne 20. 3. 2019

Ing. Martin Pelikán, Ph.D.

Děkan

V Praze dne 20. 03. 2019

Čestné prohlášení

Prohlašuji, že práci „Zhodnocení plnění Maastrichtských konvergenčních kritérií Českou republikou“ jsem vypracoval samostatně pod vedením vedoucího diplomové práce a s použitím odborné literatury a dalších informačních zdrojů, které jsou citovány v práci a uvedeny v seznamu literatury na konci práce. Jako autor uvedené diplomové práce dále prohlašuji, že jsem v souvislosti s jejím vytvořením neporušil autorská práva třetích osob.

V Praze dne 28.3.2019

Poděkování

Rád bych touto cestou poděkoval doc. Ing. Karlu Tomšíkovi, Ph.D. za odborné vedení práce, poskytnutou pomoc a cenné rady při vypracování diplomové práce.

Zhodnocení plnění Maastrichtských konvergenčních kritérií Českou republikou

Evaluation of fulfillment of the Maastricht convergence criteria by the Czech Republic

Souhrn

Diplomová práce, zpracovaná na téma Zhodnocení plnění Maastrichtských konvergenčních kritérií, je zaměřena na průběh vývoje integračního procesu v České republice v rámci společné evropské měny. Nejdůležitějším a zcela zásadním aspektem jsou ekonomická data v období 2008 – 2017 v rámci jednotlivých kritérií ČR. Na základě získaných dat je hlavní část práce věnována vyhodnocení Maastrichtských konvergenčních kritérií ČR v desetileté časové ose. Práce se dále zabývá budoucím vývojem jednotlivých konvergenčních kritérií v souvislosti s možným přijetím společné evropské měny, kterou je euro. V závěrečné části práce je krátce zachycen průběh vývoje eurozóny až do současnosti, kdy eurozóna slaví výročí 20 let existence.

Summary

The diploma thesis, processed on the theme of Evaluation of the Fulfillment of the Maastricht Convergence Criteria, is focused on the development of the integration process in the Czech Republic within the common European currency. The most important and crucial aspect is the economic data in the period 2008 - 2017, within the individual criteria of the Czech Republic. Based on the data obtained, the main part of the thesis is devoted to the evaluation of the Maastricht convergence criteria of the Czech Republic in the 10-year timeline. The thesis also deals with the future development of individual convergence criteria in connection with the possible adoption of the common European currency, the euro. In the final part of the thesis, the course of the euro area development to the present is briefly captured, when the euro area celebrates its 20 years anniversary.

Klíčová slova: Evropská unie, Česká republika, společná měna, evropská měnová a finanční integrace, Maastrichtská kritéria

Keywords: European Union, Czech Republic, common currency, European monetary and financial integration, Maastricht criteria

Seznam zkratek

Zkratka	Význam zkratky
BIS	Banka pro mezinárodní platby
CPI	Index spotřebitelských cen
CZK	Kód české koruny
ČNB	Česká národní banka
DPH	Daň z přidané hodnoty
ECB	Evropská centrální banka
ECU	Evropská měnová jednotka
EET	Elektronická evidence tržeb
EHS	Evropské hospodářské společenství
EK	Evropská komise
EMA	Evropská měnová úmluva
EMI	Evropský měnový institut
EMS	Evropský měnový systém
EPU	Evropská platební unie
ERM	Mechanismus směnných kurzů
ERM II	Mechanismus směnných kurzů II
ES	Evropské společenství
ESCB	Evropský systém centrálních bank
ESUO	Evropské sdružení pro atomovou energii
EU	Evropská unie
EUA	Evropská zúčtovací jednotka
EUR	Kód jednotné evropské měny
HDP	Hrubý domácí produkt
HICP	Harmonizovaný index spotřebitelských cen
HMU	Hospodářská a měnová unie
MF ČR	Ministerstvo České republiky
MMF	Mezinárodní měnový fond
NKS	Národní koordinační skupina pro zavedení eura v ČR
OSN	Organizace spojených národů
USD	Kód amerického dolaru

Obsah

Úvod	11
Cíl a Metodologie.....	13
1 EVROPSKÁ MĚNOVÁ A FINANČNÍ INTEGRACE.....	14
1.1 Kovové unie a zlatý standard.....	14
1.2 Období mezi válkami.....	16
2 Historie evropské měnové integrace	19
2.1 Brettenwoodský systém – konference 1944	19
2.2 Vývoj spolupráce v měnové oblasti v Evropě	21
2.3 Mezinárodní měnová spolupráce v EU	24
2.3.1 Program evropské obnovy (Marshallův plán).....	24
2.3.2 Evropské společenství uhlí a oceli, ESUO (Schumanův plán)	25
2.3.3 Evropské hospodářské společenství.....	26
2.4 Wernerův plán	27
2.5 Evropský měnový systém.....	29
3 HMU – cesta k jednotné měně	35
3.1 Delorova zpráva	35
3.2 Maastrichtská smlouva	36
4 Realizace hospodářské a měnové unie	38
4.1 První etapa	38
4.2 Druhá etapa.....	39
4.3 Třetí etapa	43
5 Maastrichtská konvergenční kritéria	47
5.1 Kritérium cenové stability	50
5.2 Kritérium dlouhodobých úrokových sazeb.....	51
5.3 Kritérium udržitelnosti veřejných financí.....	52

5.3.1 Kritérium veřejného deficitu	53
5.3.2 Kritérium veřejného dluhu	54
5.4 Kritérium stability směnného kurzu	55
5.5 Tři možnosti přístupu k přijetí jednotné evropské měny	56
5.5.1. Volba scénáře pro zavedení eura v ČR	59
5.5.2. Strategie přistoupení ČR k eurozóně	60
6 Zhodnocení plnění Maastrichtských konvergenčních kritérií Českou republikou.....	64
6.1 Plnění kritéria cenové stability	65
6.2 Kritérium dlouhodobých úrokových sazeb ČR	67
6.3 Kritérium dlouhodobě udržitelného stavu veřejných financí ČR.....	68
6.3.1 Kritérium veřejného deficitu	69
6.3.2 Kritérium vládního dluhu.....	72
6.4 Kritérium účasti v mechanismu směnných kurzů.....	73
7 Prestiž eurozóny 20 let poté	79
Zhodnocení a doporučení	83
Závěr.....	85
Seznam grafů, obrázků a tabulek	87
Seznam použitých zdrojů	88
Přílohy	98

Úvod

I zde stála na počátku myšlenka. Myšlenka sjednocené Evropy. A jedním z prvních, kdo ji nahlas vyslovil, byl George Washington, první prezident Spojených států amerických: „*Lidé někdy budou chtít založit Spojené státy evropské, Spojené státy americké se stanou modelem tohoto státu.*“¹ Myšlenka evropské integrace se tak stala obrovským fenoménem a myslím si, že není troufalé tvrdit, že je i nadále fenoménem současnosti.

Již od nepaměti existence samostatných států, se rodily snahy o jakousi spolupráci mezi nimi. Tyto snahy se během historie postupně prohlubovaly, přidávaly na intenzitě a specifčnosti a jejich výsledkem byl vznik nejrůznějších unií a společenství. Tyto pokusy o integraci mezi jednotlivými zeměmi probíhaly po celém světě a nevynechali ani starý kontinent. Evropské státy prahly po sjednocení, neboť v jednotě viděly budoucnost a sílu, a započaly tak dlouhou pouť k jeho dosažení.

Jakási novodobá podoba integrace započala na evropském kontinentu před více než půl stoletím. A po různých více či méně úspěšných pokusech o sjednocení a spolupráci našly jednotlivé země tu správnou cestu. Ambiciózní myšlenka na Spojené státy evropské byla přivedena k životu podpisem Maastrichtské smlouvy v roce 1992 a na konci úsilí o sjednocení Evropy tak stálo zrození Evropské unie (rok 1993). Evropské integrační procesy tímto ale nekončily, pokračovaly dál a v roce 1999 po letech prohlubování a rozšiřování vyvrcholily v podobě založení Evropské měnové unie, tzv. eurozóny, jež bezesporu představuje nejhlubší formu měnové integrace v historii evropského kontinentu. Tento proces probíhal a probíhá s různou mírou intenzity až do dnešních dnů, neboť tato „hra s otevřeným koncem“ neustále vtahuje do dějiště další a další státy.

Zatímco Evropská unie je politické, hospodářské, obranné a kulturní společenství suverénních evropských států vytvořené za účelem zajištění čtyř základních svobod, jimiž jsou volný pohyb osob, zboží, služeb a kapitálu, eurozóna představuje podskupinu států Evropské unie, které se rozhodly nahradit jeden ze znaků své státnosti, suverenity - svoji národní měnu, měnou společnou. Tyto státy tím však svou národní suverenitu neztrácejí, ale pouze ji mění za suverenitu pro ně cennější, za suverenitu společnou, nadnárodní. Postupně tak dochází

¹ Giuseppe Garibaldi – howlingpixel.com. [online]. Copyright © 2019 [cit. 08.03.2019]. Dostupné z: https://howlingpixel.com/i-cs/Giuseppe_Garibaldi

k ubývání evropských měn. Stačí se ohlédnout a vzpomenout, kde jsou ty časy, kdy se v Belgii platilo franky, ve Finsku markami, ve Francii franky, v Irsku librami, v Itálii liramí, v Nizozemí guldeny, v Německu markami, v Lucembursku franky, v Portugalsku escudy, v Rakousku šilinky, ve Španělsku pesetami, v Řecku drachmami, ve Slovinsku tolary, na Kypru librami, v Maltě liramí, ve Slovenku a Estonsku korunami, v Lotyšsku latami a v Litvě litevským litem. Všechny tyto národní měny byly nahrazeny měnou nadnárodní, eurem.

A stejně jako kdysi výše vyjmenované státy, i Česká republika se svým přistoupením k Evropské unii zavázala, že se jednou bude rovněž účastnit třetího stadia Hospodářské a měnové unie, vstoupí do eurozóny a nahradí svou českou korunu eurem. Česká republika vstoupila do Evropské unie (dále jen EU) 1. května 2004. Tento rok byl z pohledu rozšiřování EU důležitým milníkem, neboť šlo o největší rozšíření v dějinách EU. Společně s Českou republikou (dále jen ČR) se členy EU toho roku stalo dalších devět evropských států. Mnohé z těchto států euro již přijaly, na rozdíl od ČR, která si v přístupových smlouvách vyjednala statut země s dočasnou výjimkou pro zavedení společné měny. Tento statut jí umožňuje odklad tohoto kroku na budoucí dobu, přičemž konečné datum není stanoveno a je tudíž pouze a jen v její kompetenci. Závazek přijmout euro však trvá.

Proces zavedení eura však nezávisí pouze na rozhodnutí daného státu, ale spočívá rovněž v celé řadě nutných kroků, podmínek a procesů, kterými musí země před vstupem do měnové unie projít a které musí splnit. Přijetí eura je podmíněno splněním kritérií, která byla vytyčena ve smlouvě o EU, Maastrichtských konvergenčních kritérií. Úspěšnost jejich plnění ČR je hlavním cílem této diplomové práce.

Nedávná ekonomická krize, jež zasáhla i eurozónu, odstartovala diskuse o konci eura a eurozóny a zejména o vhodnosti přistoupení ČR do skupiny zemí se společnou měnou. Hrozící rozpad eurozóny se však nekoná a symbol nadnárodní suverenity, euro, v tomto roce oslavuje 20 let své existence. Vedle mého vlastního zájmu o danou problematiku to byly právě tyto skutečnosti, aktuálnost dané problematiky vzhledem k dvacetiletému výročí a především trvajícím závazek ČR euro přijmout, které mě vedly k výběru daného tématu.

Cíl a Metodologie

Cíl

Hlavním cílem této diplomové práce je vyhodnocení stupně připravenosti České republiky na přijetí jednotné evropské měny, tedy na vstup do eurozóny. Splnění tohoto cíle je dosaženo analýzou plnění Maastrichtských konvergenčních kritérií Českou republikou. V návaznosti na hlavní cíl byly definovány dílčí cíle práce.

Prvním dílčím cílem je zpracování podrobné deskripce postupného vývoje integračního procesu začínaje a konče vytvořením Hospodářské a měnové unie. Výstupem tohoto cíle je vymezení teoretického základu, na kterém jsou postaveny následující kapitoly práce.

Další dílčí cíl obsahuje vymezení a definování jednotlivých Maastrichtských konvergenčních kritérií potřebných pro splnění uvedeného hlavního cíle.

Poslední, třetí dílčí cíl, v sobě zahrnuje analýzu scénářů zavedení eura v ČR.

V souvislosti se stanovením cílů byla stanovena následující výzkumná otázka:

„Česká republika dlouhodobě plní Maastrichtská konvergenční kritéria a tudíž je z pohledu nominální konvergence připravena na přijetí společné evropské měny.“

Metodologie

Před samotným zpracováním práce bylo nezbytné shromáždit vhodné podklady, zákonné a podzákoné normy, strategické dokumenty, odborné knihy a publikace zabývající se tématem Maastrichtských konvergenčních kritérií. Zpočátku tedy byla využita metoda analýzy elektronických i tištěných dokumentů. Po roztrídění jednotlivých získaných materiálů bylo při zpracování různou měrou využito klasických metod vědecké práce. K popisu minulého a současného stavu byla použita metoda deskripce, k rozboru jednotlivých dat byla použita metoda analýzy a následně metoda syntézy. Poslední metodou, jenž se použila k formulování výzkumné otázky a závěrů, byla dedukce.

1 EVROPSKÁ MĚNOVÁ A FINANČNÍ INTEGRACE

1.1 Kovové unie a zlatý standard

„Evropská cesta k dokončení měnové integrace vypadá okázale, ale v mnoha ohledech se jedná vlastně o návrat do stavu, který převládal před zavedením papírových peněz.“²

Odjakživa se používaly kovové peníze zlaté a stříbrné, a to až do konce 19. století. Na světě bylo v oběhu nespočet nejrůznějších měn, jejichž obsah drahých kovů byl pevně vymezen.³ V období kovových měnových systémů vzniklo několik unií, mezi něž lze jmenovat kupříkladu Latinskou mincovní unii, někdy označovanou jako Románsko – evropská měnová unie, která vznikla v roce 1865 uzavřením dohody mezi Francií, Itálií, Belgií a Švýcarskem.

V roce 1873 vznikla Skandinávská měnová unie, která byla založena Švédskem a Dánskem, přičemž Norsko bylo v personální unii se Švédskem, ale rozhodlo se zpočátku do unie nevstoupit. Až v roce 1975 se Norsko připojilo jako třetí zakládající země. Cílem unie byl přechod na zlatý standard, což se povedlo a byla zavedena skandinávská koruna.

Všechny výše popsané unie byly zastaralé a neměly tak dlouhého trvání, jelikož se zdaleka nepodobaly dnešním moderním uniím. Principiálně unie sjednotily pouze peníze v oběhu, postrádaly vytvoření společné centrální banky, nebyly zde žádné obchodní smlouvy, a proto byla koordinace mezi národními měnovými orgány na velmi špatné úrovni.⁴

Na světě existují různé měnové systémy, jež jsou často označovány za zlatý standard, mezi nejznámější však patří klasický zlatý standard, který fungoval v období let 1871 – 1914. *„Zlatý standard (angl. Gold standard) je základní pravidlo v měnovém systému, kde standardním ekonomickým měřítkem je zlato. Měna, která je používána jako jednotka zúčtování, je odvozována od ceny zlata, která se v ideálním případě nemění.“⁵*

Než se začaly vyrábět bankovky, měl zlatý standard mince obrovskou výhodu v tom, že dokázal automaticky obnovovat vnější rovnováhu země. Tuto schopnost, nazývanou

² BALDWIN, Richard E a Charles WYPLOSZ. *Ekonomie evropské integrace*. 4. vydání. Praha: Grada, 2013. ISBN 978-80-247-4568-8. s. 396.

³ BALDWIN, Richard E a Charles WYPLOSZ. *Ekonomie evropské integrace*. 4. vydání. Praha: Grada, 2013. ISBN 978-80-247-4568-8. s. 396.

⁴ BALDWIN, Richard E a Charles WYPLOSZ. *Ekonomie evropské integrace*. 4. vydání. Praha: Grada, 2013. ISBN 978-80-247-4568-8. s. 398

⁵ Zlatý standard | A & L Management - Vsad'te na jistotu. A & L Management - Vsad'te na jistotu [online]. Copyright © 2010 [cit. 01.10.2018]. Dostupné z: <http://almanagement.cz/produkty/investicni-zlato/zlaty-standard>

Humův zákon neboli Humův cenový vyrovnávací mechanismus, je možné použít na vnitřní fungování měnové unie. Humův cenový vyrovnávací mechanismus, popsáný v roce 1752 Davidem Humem, patřil mezi nejstarší teoreticky definovaný vyrovnávací mechanismus.⁶ Mechanismus fungoval následovně. V zemích, kde byly ceny příliš vysoké, nebyla konkurenceschopnost, a tudíž byl vykazován deficit obchodní bilance. Dovozci posílali více peněz krytých zlatem do zahraničí, než kolik peněz jim došlo ze zahraničí a tím docházelo k poklesu cenové nabídky peněz. V delším časovém období to způsobovalo pokles cen, což trvalo do té doby, dokud nebyla obnovena konkurenceschopnost. Opakem byly příliš nízké ceny, které vedly k přebytku běžného účtu. Zvýšení množství zlata v podobě peněz vedlo ke zvýšení cen a snížení přebytku běžného účtu. Na fungování tohoto mechanismu je jasně zřetelné, že i bez existence měnového kurzu nemůže nerovnováha trvat věčně.⁷ „Automatická obnova vnější rovnováhy je klíčovým důsledkem Humova mechanismu.“⁸

Koncem 19. století došlo k plošnému oficiálnímu používání papírových bankovek ve většině zemí světa.⁹ Každá bankovka obsahovala označení, jaké množství zlata vyjadřuje, a proto bývá toto období označováno také jako počátek zlatého kurzového standardu. Podmínkou automatického fungování zlatého kurzového standardu bylo dodržování třech zásad, tzv. pravidel hry. První zásadou byla plná konvertibilita centrální bankou emitovaných bankovek za zlato za fixní cenu. Druhou zásadou bylo plné krytí, což představuje povinnost centrální banky držet alespoň tolik zlata, kolik emitovala bankovek. Třetí a poslední pravidlo představovalo úplnou svobodu obchodu a pohybu kapitálu, aby nebyl narušen přizpůsobovací mechanismus.¹⁰

„Fungování Evropské měnové unie se jeví více než podobné zlatému standardu. Zlato je nahrazeno eurem, protože národní centrální banky již nemohou tisknout národní měny a nejsou zde žádné měnové kurzy. Pokud země v rámci eurozóny dosahuje přebytku platební bilance, dojde u ní k přílivu eur, a naopak v případě deficitu automaticky k jejich odlivu. Takto pracuje Humův mechanismus uvnitř eurozóny. Země v deficitu nemůže

⁶ WENNERLIND, Carl. a Margaret SCHABAS. *David Hume's political economy*. New York: Routledge, Taylor & Francis Group, 2008. Routledge studies in the history of economics, 89. ISBN 978-0415494137.

⁷ BALDWIN, Richard E a Charles WYPLOSZ. *Ekonomie evropské integrace*. 4. vydání. Praha: Grada, 2013. ISBN 978-80-247-4568-8. s. 398.

⁸ BALDWIN, Richard E a Charles WYPLOSZ. *Ekonomie evropské integrace*. 4. vydání. Praha: Grada, 2013. ISBN 978-80-247-4568-8. s. 398.

⁹ Kdy vznikly papírové peníze? – Idnes.cz. Idnes.cz [online]. Copyright © 2017 [cit. 01.10.2018]. Dostupné z: https://www.idnes.cz/finance/hypoteky-a-pujcky/kdy-vznikly-papirove-penize.A050823_101540_fi_osobni_zal

¹⁰ BALDWIN, Richard E a Charles WYPLOSZ. *Ekonomie evropské integrace*. 4. vydání. Praha: Grada, 2013. ISBN 978-80-247-4568-8. s. 398.

ke znovunastolení své konkurenceschopnosti použít měnový kurz. K tomu musí dojít prostřednictvím cen (a mezd), které musí růst pomaleji než ve zbytku eurozóny, či dokonce musí klesat. Z tohoto srovnání také plyne, že „pravidla hry“ musí být striktně dodržována, pokud má docházet k automatickým korekcím nerovnováhy platební bilance státu. Jinak řečeno, nedodržování pravidel by destabilizovalo celou měnovou unii, a proto jsou tato pravidla nedílnou součástí členství v eurozóně.“¹¹

1.2 Období mezi válkami

Mezinárodní pohyb zlata byl přerušen až v roce 1914, tedy v období, kdy začala první světová válka. Státy účastníci se války byly velmi zadlužené, jelikož každá válka představuje zátěž pro rozpočet země. Existovaly pouze dvě možnosti, buď stát zadlužit, nebo využít potenciál tiskařských strojů a tisknout bankovky. Podle možností zemí byly při první světové válce využity obě varianty, čímž bylo dosaženo umělého udržení cen. V roce 1918, kdy se datuje konec první světové války, došlo k uvolnění cen, kdy nahromaděný inflační tlak způsobil cenový výbuch, který způsobil hyperinflaci v některých zemích. S ohledem na vznikající problémy připadalo v úvahu jediné schůdné řešení, a to vrátit se ke zlatému standardu. Jelikož byl systém bankovek zcela nový a jednotlivé státy ani nevěděly, jak tento systém funguje, přijímaly rozličné strategie ve finále končící jejich politickým a hospodářským rozdělením.¹²

V letech 1929 – 1933 svět ovlivnila hospodářská krize, která ukončila jakékoliv snahy o obnovení zlatého standardu. V roce 1925 Velká Británie a o tři roky později i Francie přešly na jakousi modifikaci zlatého standardu a to standard zlatého slitku, který představoval bankovky znovu směnitelné za zlato, avšak pouze ve slitcích. Mezi další modifikovanou podobu zlatého standardu patřil standard zlaté devizy, jenž se vyznačoval zrušením ražby zlatých kovových mincí a obchodu se zlatem. Měna byla směnitelná za devizy, přičemž touto měnou se rozuměly měny, které si zachovaly směnitelnost, jako je frank, libra nebo dolar. Třetí a poslední modifikací zlatého standardu byl standard zlaté rezervy, který stanovoval

¹¹ BALDWIN, Richard E a Charles WYPLOSZ. *Ekonomie evropské integrace*. 4. vydání. Praha: Grada, 2013. ISBN 978-80-247-4568-8. s. 398-399.

¹² BALDWIN, Richard E a Charles WYPLOSZ. *Ekonomie evropské integrace*. 4. vydání. Praha: Grada, 2013. ISBN 978-80-247-4568-8. s. 399-402.

limit emise bankovek vůči zásobě měnového zlata, které muselo činit určité procento krytí bankovek.¹³

Jako poslední pokus, jak udržet zlatý standard, lze považovat dohodu o vytvoření Zlatého bloku, k jejímuž uzavření došlo v roce 1933 mezi státy Francie, Lucemburska, Belgie, Nizozemska a Švýcarska, později pak Polska a Itálie. Zlatý blok, jenž představoval vyjadřování měnových parit ve zlatě a udržování stabilních měnových kurzů, však neměl dlouhého trvání. Trval pouhé tři roky a v roce 1936 zanikl.¹⁴

Na počátku 30. let byla vzniklá hospodářská krize doprovázena i krizí měnovou. Po vytěsnění zlatého standardu byly měnové kurzy ponechány jako volně plynoucí. Jednotlivé země chtěly snížit negativní dopady hospodářské krize, proto začaly uměle snižovat hodnotu vlastní měny. Cílem všech zemí bylo zvýšit konkurenceschopnost domácích výrobků a tím podpořit vývoz, k čemuž přispívalo právě znehodnocování měnového kurzu. Kolo depreciací ve stylu oko za oko, též nazýváno politikou „ožebrač svého souseda“, které poté následovalo, vedlo jen k narušení obchodu.¹⁵ Krátce na to však začal do oblastí vnějších vztahů zasahovat stát zaváděním protekcionistických opatření, vlivem toho pak došlo ke stagnaci zahraničního obchodu. Tím se stávající krize ještě více prohloubila.¹⁶

V meziválečném období prošly mezinárodní hospodářské a měnové vztahy velkým krizovým vývojem a posléze byly během druhé světové války úplně rozbity.¹⁷

Nepříjemné období, kterému musela Evropa čelit, zcela ovlivnilo myšlení nositelů hospodářské politiky. „Mezi řadou zkušeností, ze kterých jsme se poučili, jsou dvě významné pro měnový integrační proces. Volně plovoucí kurzy vedou k vychýlení, ze kterých snadno vzejdou překážky obchodu a nakonec podkopají hospodářský blahobyt. Většina evropských zemí si vypěstovala strach z volně plovoucích kurzů, což je jejich přetrvávající obava i dnes.“¹⁸

¹³ NEUMANN, Pavel, Pavel ŽAMBERSKÝ a Martina JIRÁNKOVÁ. *Mezinárodní ekonomie*. Praha: Grada, 2010. Expert (Grada). ISBN 9788024732763, str. 132.

¹⁴ MARKOVÁ, Jana. *Mezinárodní měnová spolupráce*. 1. vydání. Praha: Oeconomica, 2006. ISBN 80-245-1053-7. str. 17.

¹⁵ BALDWIN, Richard E a Charles WYPLOSZ. *Ekonomie evropské integrace*. 4. vydání. Praha: Grada, 2013. ISBN 978-80-247-4568-8. s. 402.

¹⁶ MARKOVÁ, Jana. *Mezinárodní měnová spolupráce*. 1. vydání. Praha: Oeconomica, 2006. ISBN 80-245-1053-7. s. 20.

¹⁷ MARKOVÁ, Jana. *Mezinárodní měnová spolupráce*. 1. vydání. Praha: Oeconomica, 2006. ISBN 80-245-1053-7. s. 20.

¹⁸ BALDWIN, Richard E a Charles WYPLOSZ. *Ekonomie evropské integrace*. 4. vydání. Praha: Grada, 2013. ISBN 978-80-247-4568-8. s. 402.

Z druhé zkušenosti plyne potřeba existence nadnárodní instituce, jež bude dohlížet na pohyb měnových kurzů a bude nestranná. *„Potřebujeme mezinárodní uspořádání, které zohlední fakt, že znehodnocení v jedné zemi představuje zhodnocení v jiné zemi. Jinými slovy, potřebujeme „systém“.“*¹⁹

¹⁹ BALDWIN, Richard E a Charles WYPLOSZ. *Ekonomie evropské integrace*. 4. vydání. Praha: Grada, 2013. ISBN 978-80-247-4568-8. s. 402

2 Historie evropské měnové integrace

„V mnoha ohledech představovala poválečná evropská hospodářská a politická integrace snahu zabránit opakování meziválečné pohromy.“²⁰

Za prvním počátkem evropské měnové integrace je považován rok 1944, kdy byla ve městě Bretton – Woods uskutečněna konference delegátů ze 44 nejvyspělejších zemí světa. Na této konferenci byly založeny dvě nové instituce, a to Mezinárodní měnový fond, jehož úkolem bylo dohlížet na platební bilance a na řízení kurzů jednotlivých zemí, a Mezinárodní banka pro obnovu a rozvoj, tzv. Světová banka, jejímž úkolem bylo financování z fondů zemím, které byly méně rozvinuté. Na této konferenci byla rovněž dohodnuta pravidla pro fungování mezinárodních měnových vztahů. Pravidla byla vytyčena stanovami Mezinárodního měnového fondu, tzv. Články dohody o MMF, a podle místa konání byl systém pojmenován Brettonwoodským systémem.²¹ Cílem MMF byla měnová stabilita, kterou zabezpečovala Světová banka. Tím byl zaručen budoucí rozvoj spolupráce v ekonomické oblasti.²² Cílem bylo podpořit kurzovou stabilitu a čelit konkurenčnímu znehodnocování měny. Dalšími cíli byly podpora a udržení vysoké zaměstnanosti, rozvoj mezinárodního obchodu a napomáhání vysoké úrovni reálného důchodu členských zemí.²³ Úkolem Světové banky bylo poskytovat půjčky rozvojovým zemím a zemím postiženým válkami. Dále se banka soustředila na odstraňování chudoby, na tvorbu pravidel a ustanovení, na dlouhodobé investiční projekty a další.²⁴

2.1 Brettonwoodský systém – konference 1944

Jak bylo zmíněno výše, konference se uskutečnila 1. července 1944 v Mountain Washington hotelu v městečku Bretton - Woods ve státě New Hampshire v USA. Oficiálně byla pojmenována Měnová a finanční konference OSN (United Nations Monetary and Financial

²⁰ BALDWIN, Richard E a Charles WYPLOSZ. *Ekonomie evropské integrace*. 4. vydání. Praha: Grada, 2013. ISBN 978-80-247-4568-8. s. 399.

²¹ KUČEROVÁ, Zuzana. *Teorie optimální měnové oblasti a možnosti její aplikace na země střední a východní Evropy*. Praha: Národohospodářský ústav Josefa Hlávky, 2005. ISBN 80-86729-18-4. s. 12.

²² MARKOVÁ, Jana. *Mezinárodní měnová spolupráce*. 1. vydání. Praha: Oeconomica, 2006. ISBN 80-245-1053-7. s. 40.

²³ BRŮŽEK, Antonín, Gabriela SMRČKOVÁ a Martin ZÁKLASNÍK. *Evropská měnová integrace a Česká republika*. 1. vydání. Praha: Velryba, 2007. ISBN 978-80-85860-19-1. s. 137.

²⁴ Brettonwoodský systém, Mezinárodní měnový fond a Světová banka - PDF. Představujeme Vám pohodlné a bezplatné nástroje pro publikování a sdílení informací. [online]. Copyright © DocPlayer.cz [cit. 01.10.2018]. Dostupné z: <https://docplayer.cz/2678681-Brettonwoodsky-system-mezinarodni-menovy-fond-a-svetova-banka.html>

BRŮŽEK, Antonín, Gabriela SMRČKOVÁ a Martin ZÁKLASNÍK. *Evropská měnová integrace a Česká republika*. 1. vydání. Praha: Velryba, 2007. ISBN 978-80-85860-19-1. s. 137.

Conference) a účastnilo se jí 730 delegátů ze 44 zemí, což bylo třikrát více, než se počítalo. Bylo velmi obtížné najít akceptovatelný systém pro všechny, i proto celá konference trvala až do 22. července 1944.²⁵ Z konference vzešlo 500 dokumentů o 1200 stranách.²⁶ Základním pilířem brettonwoodského systému se stal systém pevných kurzů, které však byly přizpůsobitelné. Fixní složka kurzového řádu byla navázána na dominantní postavení amerického dolaru (USD), který byl spojen se zlatem v paritě 35 USD za jednu trojskou unci.²⁷²⁸

Propojením zlata a amerického dolaru pak vznikl název „zlatý dolarový standard“.²⁹

Maximální povolené rozpětí jednotlivých měn vzhledem k centrální paritě vymezené k dolaru bylo v režimu fixních měnových kurzů stanoveno na 1% oběma směry. Pro udržení svých měn ve stanoveném pásmu využívaly jednotlivé členské země kurzových intervencí centrálních bank. U centrální parity bylo možné provádět, se svolením MMF, revalvaci a devalvaci, jednalo se tedy o pevné kurzy s možností dalších úprav. Ke změně parity mohla členská země přistoupit jen v případě, nebyla – li schopna udržet kurz z důvodu nerovnováhy platební bilance.³⁰

Slabým místem Brettenwoodského měnového systému se později ukázala vazba na jedinou měnu, tedy americký dolar, a směnitelnost dolaru za zlato. Tento systém fungoval bez jakýchkoliv potíží až do konce 50. let, jelikož nebyla téměř žádná směnitelnost světových měn vůči dolaru. Problémy stability dolaru začaly ke konci 50. let. Potíže nastaly díky obnově směnitelnosti měn evropských zemí, čímž byl způsoben značný růst držby dolarů v zahraničí.

Postupem času pak přibývalo čím dál více žádostí ze strany centrálních bank na směnu dolarů na zlato. Následkem toho došlo k markantnímu snížení amerických zásob zlata a tudíž

²⁵ Damasch, S., *The System of Bretton Woods – Lesson From History*, 155905, s. 2.

²⁶ CESARANO, Filippo. *Monetary theory and Bretton Woods: the construction of an international monetary order*. Cambridge: Cambridge University Press, c2006. Historical perspectives on modern economics. ISBN 0-521-86759-2., s. 167

²⁷ Brettonwoodský řád | Historie eura | Ministerstvo financí ČR - Zavedení eura. Ministerstvo financí ČR - Zavedení eura [online]. Copyright © 2013, MF [cit. 05.10.2018]. Dostupné z: <https://www.zavedenieura.cz/cs/euro/historie-eura/brettonwoodsky-rad>

BALDWIN, Richard E a Charles WYPLOSZ. *Ekonomie evropské integrace*. 4. vydání. Praha: Grada, 2013. ISBN 978-80-247-4568-8. s. 402.

²⁸ trojská unce Au = 31,1035g 24karátového zlata

²⁹ BRŮŽEK, Antonín, Gabriela SMRČKOVÁ a Martin ZÁKLASNÍK. *Evropská měnová integrace a Česká republika*. 1. vydání. Praha: Velryba, 2007. ISBN 978-80-85860-19-1. s. 137.

³⁰ BRŮŽEK, Antonín, Gabriela SMRČKOVÁ a Martin ZÁKLASNÍK. *Evropská měnová integrace a Česká republika*. 1. vydání. Praha: Velryba, 2007. ISBN 978-80-85860-19-1. s. 137.

omezení mezinárodní likvidity, což vedlo ke snížení důvěry ve schopnost USA garantovat směnitelnost dolarů za zlato.

V řadě zemí, včetně USA (United States of America – Spojené státy americké), postupně docházelo koncem 60. let 19. století k růstu inflace a americký dolar se stával nadhodnoceným, tedy začaly se objevovat přebytky rezerv.³¹ Neustálé revalvace a devalvace měny vedly k postupnému rozpadu Brettenwoodského systému.³² V roce 1971 byla dočasně pozastavena směnitelnost dolaru za zlato.³³ Zlato se tak po dlouhém období zlatého standardu stalo běžným zbožím, kdy již nemělo žádnou souvislost s měnou. V roce 1973 byly ukončeny fixní měnové kurzy, které se mohly upravovat, přičemž tato změna přinesla evropským zemím pozitivum v podobě vlastní tvorby měnového kurzu. Přechodem z pevných, avšak přizpůsobitelných měnových kurzů na plovoucí režim, byl konec brettenwoodského režimu zpečetěn.

2.2 Vývoj spolupráce v měnové oblasti v Evropě

Po druhé světové válce byly obchodní vztahy omezenější než v současnosti. Důvodem byl americký dolar, světová měna, která byla nesměnitelná s ostatními měnami evropských států, což způsobovalo tlak na devalvací kurzů evropských měn. První myšlenkou po skončení druhé světové války bylo založení BENELUXU, jenž představoval celní unii států Lucembursko, Nizozemsko a Belgie. Původně se plánovalo, že mezi těmito státy bude vytvořena celní i měnová unie. V případě celní unie byly plány splněny, kdežto realizace měnové unie se nekonala. Evropa po druhé světové válce vyžadovala hospodářskou obnovu a pro její úspěšnou realizaci bylo plánované rozšiřování trhů. Řešením, jak urychlit obchod, bylo uzavírání tzv. clearingových dohod. V počátcích byly nejvíce uzavírány dvoustranné (bilaterální) dohody, ale brzy státy přešly k uzavírání mnohostranných (multilaterálních) dohod, jelikož ty dvoustranné postrádaly možnost vzájemné rovnováhy plateb mezi dvěma účastníky. Platební clearingový styk lze vysvětlit takto: „*Nemůže-li dlužnická země uhradit clearingové saldo některou směnitelnou měnou nebo vývozem zlata, může být clearingový účet vyrovnán tím, že tato země musí omezit svůj dovoz nebo zvýší vývoz do země věřitele. Druhou možností je, že země věřitele zvýší dovoz či omezí svůj vývoz do země dlužníka,*

³¹ BORDO, Michael D. a Barry J. EICHENGREEN. *A Retrospective on the Bretton Woods system: lessons for international monetary reform*. Chicago: University of Chicago Press, 1993. ISBN 978-0226065878, s. 587.

³² PLCHOVÁ, Božena, Josef ABRHÁM a Mojmir HELÍSEK. *Česká republika a EU: ekonomika - měna - hospodářská politika*. 1. vydání. Praha: Kriegl, 2010. ISBN 978-80-86912-39-4. s. 138.

³³ ARMAND VAN DORMAEL. *The power of money*. Basingstoke, Hampshire [u.a.]: Macmillan, 1997. ISBN 9780333677773, s. 82.

což může být pro věřitelskou zemi nevýhodné.“³⁴ Po druhé světové válce neměly evropské země dostatečné zásoby zlata, aby mohly rozvíjet zahraniční obchod, začaly proto přistupovat k uzavírání mnohostranných platebních clearingových dohod.³⁵

V roce 1947 byla uzavřena první dohoda o mnohostranném clearing, jejímiž zakládajícími zeměmi byla Belgie, Nizozemsko, Lucembursko, Francie a Itálie, ke kterým se později připojilo dalších 6 států, mezi nimiž byly Velká Británie či Portugalsko. Významnou úlohu v rámci uspořádání dohody měla Banka pro mezinárodní platby (Bank for International Settlements – dále jen BIS) sídlící od roku 1930, kdy byla založena, v Basileji ve Švýcarsku. Této bance musely členské země prostřednictvím dvoustranných dohod každý měsíc oznamovat saldo vzájemných zúčtovacích plateb.³⁶ Po mnohostranném zápočtu byla pasivní salda srovnána na základě podmínek, jimiž se řídily dvoustranné dohody.³⁷

*„Přebytek pasivního salda nad stanovený limit se pak uhrazoval podle podmínek dvoustranných clearingových dohod.“*³⁸

Při zahraničním obchodování se v Evropě neustále objevovaly nějaké překážky, které vyústily v roce 1950 založením Evropské platební unie, dále jen EPU, jež měla eliminovat devizová omezení a postupně dosáhnout směnitelnosti měn. Řídícím orgánem EPU se stala BIS, jež měla za úkol měsíčně vyhodnocovat závazky a pohledávky jednotlivých členských států vzniklé při obchodování. Výsledkem měsíčního hodnocení pak byl schodek či přebytek jednotlivých členů vůči celé unii. Schodky či přebytky byly vyrovnávány zlatem, americkými dolary nebo automatickým poskytnutím úvěru.³⁹ Jednotlivé evropské státy směřovaly závazky a pohledávky EPU, čímž došlo k tomu, že evropské země přestaly být vůči sobě věřiteli a dlužníky. Tento krok měl za následek postupné odstraňování obchodního omezení mezi jednotlivými zeměmi, jelikož vypořádání zůstatků probíhalo mezi EPU a danou zemí,

³⁴ KALÍNSKÁ, Emilie. *Mezinárodní obchod v 21. století*. Praha: Grada, 2010. Expert (Grada). ISBN 978-80-247-3396-8, s. 160

³⁵ KALÍNSKÁ, Emilie. *Mezinárodní obchod v 21. století*. Praha: Grada, 2010. Expert (Grada). ISBN 978-80-247-3396-8, s. 160

³⁶ KALÍNSKÁ, Emilie. *Mezinárodní obchod v 21. století*. Praha: Grada, 2010. Expert (Grada). ISBN 978-80-247-3396-8, s. 160.

³⁷ MARKOVÁ, Jana. *Mezinárodní měnová spolupráce*. 1. vydání. Praha: Oeconomica, 2006. ISBN 80-245-1053-7. s. 14.

³⁸ KALÍNSKÁ, Emilie. *Mezinárodní obchod v 21. století*. Praha: Grada, 2010. Expert (Grada). ISBN 978-80-247-3396-8, s. 160.

³⁹ MARKOVÁ, Jana. *Mezinárodní měnová spolupráce*. 1. vydání. Praha: Oeconomica, 2006. ISBN 80-245-1053-7. s. 140.

nikoliv mezi jednotlivými zeměmi navzájem.⁴⁰ Přínos tohoto systému tkvěl jednak v oproštění jednotlivých států od závislosti na dolaru a zlatě, jednak v celkovém usnadnění platebního styku.

Zúčtovací jednotkou se stal tzv. epunit, který měl shodný obsah zlata se zlatem obsaženým v dolaru. Na základě oficiálních parit, schválených Mezinárodním měnovým fondem (dále jen MMF), byly přepočítávány jednotlivé měny. Vyrovnání měsíčního čistého salda bylo prováděno úvěrem, částečně úvěrem a částečně zlatem, zlatem nebo USD.⁴¹

Hospodářská situace evropských zemí se postupně zlepšovala, vzájemný obchod byl v rozkvětu a zvyšující se export z Evropy způsobil posilování devizových rezerv, jež měly za následek obnovení směnitelnosti členských měn EPU. V souvislosti s tím byla 8. srpna 1955 podepsána členskými zeměmi EPU Evropská měnová úmluva (European Monetary Agreement, dále jen EMA), která vstoupila v platnost v prosinci 1958 a vedla k liberalizaci transakcí na běžném účtu platební bilance.

Vznikem úmluvy ztratila EPU účel, pro nějž byla zřízena, a byla jednomyslnou dohodou v roce 1958 zrušena.⁴² „Zanechala však po sobě dojem úspěšného projektu, který posílil sebevědomí o schopnostech Evropy dohodnout se na vzájemně prospěšných formách měnové spolupráce.“⁴³

U projektu EMA, stejně jako tomu bylo u EPU, spočívala podstata fungování v systému mnohostranného zúčtování vzájemných závazků a pohledávek a pomoci v podobě poskytování limitovaných úvěrů při vyrovnávání schodků platební bilance. Zatímco zúčtování vzájemných závazků a pohledávek prováděla BIS, činnost poskytování úvěrů k vyrovnání schodků obchodní bilance zabezpečoval Evropský fond.⁴⁴ Na rozdíl od EPU, kde byly úvěry poskytovány automaticky, byly u systému EMA úvěry poskytovány na základě posouzení individuální žádosti každé země a byly jasně stanovené podmínky pro čerpání a splácení. Systém mnohostranného zúčtování plateb zahrnoval jak směnitelné, tak nesměnitelné měny.

⁴⁰ BRŮŽEK, Antonín, Gabriela SMRČKOVÁ a Martin ZÁKLASNÍK. *Evropská měnová integrace a Česká republika*. 1. vydání. Praha: Velryba, 2007. ISBN 978-80-85860-19-1. s. 142.

⁴¹ KALÍNSKÁ, Emilie. *Mezinárodní obchod v 21. století*. Praha: Grada, 2010. Expert (Grada). ISBN 978-80-247-3396-8, s. 161.

⁴² DĚDEK, Oldřich. *Historie evropské měnové integrace: od národních měn k euru*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2008. ISBN 978-80-7400-076-8. s. 15.

⁴³ DĚDEK, Oldřich. *Historie evropské měnové integrace: od národních měn k euru*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2008. ISBN 978-80-7400-076-8. s. 15.

⁴⁴ MARKOVÁ, Jana. *Mezinárodní měnová spolupráce*. 1. vydání. Praha: Oeconomica, 2006. ISBN 80-245-1053-7. s. 142.

Všechny státy se tak podpisem této dohody zavázaly, že budou od svých partnerů přijímat i nesměnitelné měny, čímž se tyto měny postavily na roveň měnám směnitelným a usnadnily tak vzájemnou obchodní spolupráci.⁴⁵

Krokem kupředu bylo i omezení oscilace kurzů evropských měn vůči centrální paritě fungujícího brettenwoodského systému, vyjadřovaného americkým dolarem, z $\pm 1\%$ na $\pm 0,75\%$.⁴⁶

„Na jedné straně se tak mezinárodní měnová spolupráce západoevropských zemí vyvíjela v souladu s představami MMF, na druhé straně existovaly snahy o měnovou integraci v rámci daného regionu.“⁴⁷

2.3 Mezinárodní měnová spolupráce v EU

Mezi důležité mezníky na cestě k evropské měnové integraci patří Program evropské obnovy, dále vytvoření Evropského společenství uhlí a oceli, dále jen ESÚO a v konečném výsledku pak vznik praotce EU, Evropského hospodářského společenství, dále jen EHS. Ačkoliv bezprostředně neupravovaly otázky měnové integrace evropských zemí, byly důležitými milníky na cestě k ní.

2.3.1 Program evropské obnovy (Marshallův plán)

Dne 8. května 1945 byla kapitulací Německa ukončena druhá světová válka. Po necelých 6 letech válčení v Evropě byl starý kontinent v dezolátním stavu. Hospodářská situace v Evropě byla velmi špatná a peníze na zlepšení situace nebyly. V západních státech Evropy byla politická situace velmi nestabilní, což bylo způsobeno především působením komunistů, kteří byli součástí vládní koalice ve Francii a Itálii, kde byla situace asi nejhorší. Tehdejší prezident USA Harry S. Truman v lednu 1947 jmenoval na pozici vedoucího americké diplomacie George C. Marshalla. Marshall si uvědomoval, že politická stabilita jde ruku v ruce s prosperujícím hospodářstvím, a proto věnoval pozornost válkou zdevastované Evropě, kde bylo několik desítek milionů lidí bez práce. Musel vymyslet plán, jak zlepšit hospodářskou situaci v Evropě, jinak hrozilo, že se komunismus bude šířit i do západní

⁴⁵ MARKOVÁ, Jana. *Mezinárodní měnová spolupráce*. 1. vydání. Praha: Oeconomica, 2006. ISBN 80-245-1053-7. s. 141-142.

⁴⁶ SLANÝ, Antonín. *Makroekonomická analýza a hospodářská politika*. Praha: C. H. Beck, 2003. Beckovy ekonomické učebnice. ISBN 80-7179-738-3, s. 268

⁴⁷ MARKOVÁ, Jana. *Mezinárodní měnová spolupráce*. 1. vydání. Praha: Oeconomica, 2006. ISBN 80-245-1053-7. s. 143.

Evropy. Dne 5. června 1947 předložil svůj plán na obnovení fungující světové ekonomiky. Dne 27. června 1947 bylo v Paříži uskutečněno jednání Francie a Sovětského svazu o návrzích Marshallova plánu, avšak po týdnu jednání Sovětský svaz konferenci opustil. Československo s plánem samozřejmě souhlasilo, avšak po schůzce zástupců československé vlády Masaryka, Gottwalda a Drtiny se Stalinem byli Stalinem donuceni se plánu vzdát. Tehdy ministr zahraničí Jan Masaryk řekl: „*Do Moskvy jsem přiletěl jako ministr zahraničí svobodného státu a vracím se jako Stalinův pacholek.*“⁴⁸ Plán hospodářské obnovy Evropy Marshall předložil kongresu v lednu 1948. 14. března 1948 byl americkým senátem schválen Marshallův plán v poměru hlasů 69:17. Po dvou letech americké pomoci se hospodářská a politická situace v Evropě ustálila. Výsledky za dvouleté americké pomoci byly zřetelné, jelikož byly inovovány veškeré technologie a stroje, čímž došlo ke zlepšení situace jak ve městech, tak především na venkově. Každý stát mohl podle potřeby čerpat finanční prostředky z fondu Marshallova plánu, kdy se v první fázi jednalo spíše o potraviny a ve druhé fázi spíše o stroje americké výroby, které byly pořizovány za cílem zlepšení technologie. Po čtyřech letech Marshallův plán skončil. Za celé čtyři roky fungování Marshallova plánu vyšel americké státní poplatníky na 13 miliard dolarů. Pro Evropu měl tento plán obrovský přínos, jelikož nastartoval hospodářský růst a dal základ k rozvíjení dalších hospodářských styků.⁴⁹

2.3.2 Evropské společenství uhlí a oceli, ESUO (Schumanův plán)

Základní podnět pro vznik ESUO dal dne 9. května 1950 francouzský ministr zahraničí Robert Schuman, který nazval svůj projekt jako Schumanův plán. Ačkoliv si každý může myslet, že autorem projektu byl sám Robert Schuman, není to pravda. Autorem Schumanova plánu byl Jean Monnet, v té době úředník francouzského komisariátu pro plánování. Dne 28. dubna 1950 předložil Monnet francouzskému premiérovi a ministru zahraničí plán na spojení francouzských a německých zdrojů uhlí a oceli. Premiér se k plánu vůbec nevyjádřil, naopak ministr zahraničí tento plán podpořil a po dvou dnech jej předložil na francouzském zasedání kabinetu, kde byl plán ihned schválen. Plán se za krátkou dobu stal základním pilířem budoucí sjednocené Evropy. Cílem tohoto plánu bylo zamezit hospodářskému rozmachu Německa. Francouzi vznesli následující prohlášení: „*Průmyslová výroba bude nabídnuta celému světu, bez rozdílu, či diskriminace tak, aby se přispělo ke zvýšení životní úrovně a*

⁴⁸ DEJMEK, Jindřich, LOUŽEK, Marek, ed. Marshallův plán: šedesát let poté : [sborník textů]. Praha: CEP - Centrum pro ekonomiku a politiku, 2007. Ekonomika, právo, politika. ISBN 978-80-86547-72-5. s. 85

⁴⁹ Marshallův plán – studena.valka.cz [online]. Copyright © [cit. 15.10.2018]. Dostupné z: http://studena.valka.cz/marshalluv_plan1.htm

pokroku, pokud jde o mírovou aktivitu. Díky větším prostředkům bude Evropa schopna pokračovat v realizaci jednoho ze svých hlavních úkolů: přispět k rozvoji afrického kontinentu.“⁵⁰

Dne 18. dubna 1951 byla v Paříži podepsána smlouva o založení ESUO, kdy tento termín můžeme považovat za den vzniku ESUO. Ve smlouvě bylo 6 spolupracujících států, a sice Francie, Belgie, Německo, Itálie, Lucembursko a Nizozemsko. Až po ratifikaci parlamenty všech zúčastněných států dne 25. července 1952 mohlo dojít k účinnosti této smlouvy. Mezi pozitiva založení ESUO lze mimo jiné jednoznačně považovat ozdravení ekonomiky, zvýšení produkce uhlí a oceli, a v neposlední řadě mělo ESUO značný vliv i pro politiku.⁵¹

2.3.3 Evropské hospodářské společenství

Na základě podepsání dvou Římských smluv v Římě došlo 25. března 1957 ke vzniku Evropského hospodářského společenství, dále jen EHS. V tomto společenství bylo zakotveno 6 států, jimiž byly Francie, Itálie, Belgie, Nizozemsko, Lucembursko a Německo. Úkolem EHS bylo usilovat o hospodářský růst a integraci prostřednictvím obchodu, čímž došlo k vytvoření společného trhu, kde měl probíhat volný pohyb zboží, služeb, osob a kapitálu. Cílem EHS bylo sblížit vztahy mezi státy, čímž by mělo dojít i k postupnému spřátelení hospodářských politik členských států. Předpokladem EHS byl i vyrovnaný a nepřetržitý hospodářský růst a větší stabilita. Zájmy ve státech společenství se lišily tím, že například Francie byla spíše zemědělským státem a Německo státem průmyslovým, bylo proto velmi důležité zajistit pro každou zemi výhody tak, aby například Německu byl umožněn volný pohyb průmyslových výrobků a Francii výnos z exportu zemědělské politiky.⁵²

Rok podpisu Římských smluv, tedy rok 1957, lze označit za počátek evropské měnové integrace, a to i přesto, že smlouvy bezprostředně neupravovaly otázky měnové integrace. Měnová politika měla pouze napomáhat vytváření společného trhu, kdy státy na základě

⁵⁰ Historie a motivy evropské integrace - PDF. Představujeme Vám pohodlné a bezplatné nástroje pro publikování a sdílení informací. [online]. Copyright © DocPlayer.cz [cit. 15.10.2018]. Dostupné z: <http://docplayer.cz/27685327-Historie-a-motivy-evropske-integrace.html>

Evropské společenství uhlí a oceli (ESUO) - Miras.cz/Seminárky. Miras.cz - osobní stránky, cestování, seminárky, akcie [online]. Copyright © 2000 [cit. 15.10.2018]. Dostupné z: <http://www.miras.cz/seminarky/historie-esuo.php>

⁵¹ TOMŠÍK, Karel. *Evropská integrace a environmentální ekonomika*. Vydání deváté. V Praze: Česká zemědělská univerzita v Praze, Provozně ekonomická fakulta, 2016. ISBN 978-80-213-2661-3, str. 17 – 18

⁵² TOMŠÍK, Karel. *Evropská integrace a environmentální ekonomika*. Vydání deváté. V Praze: Česká zemědělská univerzita v Praze, Provozně ekonomická fakulta, 2016. ISBN 978-80-213-2661-3, str. 20 – 21

negativních zkušeností z meziválečného období preferovaly fungující poválečný systém fixních kurzů z Bretton Woods.⁵³

Prohlubující se ekonomická integrace postupně vytvářela tlak na integraci v měnové oblasti, kdy společná měnová politika a zabránění jednostranné úpravě měnových kurzů ze strany jednotlivých členských zemí byly kladeny za cíl.⁵⁴

„Z uvedeného lze dojít k závěru, že existuje souvislost mezi mírou ekonomické integrace a mírou samostatnosti či nesamostatnosti měnových politik členských států. Jinými slovy lze říci, že na určitém stupni ekonomické integrace vzniká nezbytnosti měnové koordinace a užší spolupráce členských zemí, až po jednotnou měnovou politiku realizovanou na úrovni Společenství, ústící až do zavedení společné měny a jednotné měnové politiky.“⁵⁵

2.4 Wernerův plán

V průběhu šedesátých let minulého století si hospodářský růst trvale udržoval vysoká tempa růstu. Pozitivní ekonomický vývoj vytvářel příznivé podnebí pro ekonomickou integraci, kdy síla úspěchů vedla nejen k jejímu prohlubování, ale také rozšiřování.⁵⁶

V říjnu 1962 byl vicepresidentem Evropské komise Robertem Marjolinem představen dokument, který jako první obhajoval vytvoření měnové unie. Ve společném postupu a v koordinaci v měnové oblasti viděl perspektivu dalšího prohlubování hospodářské integrace. Následné krize v letech 1963 a 1968 mu daly za pravdu. Nedostatečná kvalita měnové spolupráce a odlišné priority jednotlivých zemí v této oblasti způsobovaly nestabilitu v bretonwoodské konstrukci. Až strach z ohrožení dalšího vývoje probudil myšlenku na užší integraci v hospodářské a měnové oblasti.⁵⁷

Plán pro vybudování hospodářské a měnové integrace, známý jako Barreho plán, předložila Komise Evropského společenství, dále jen ES, ve formě Memoranda o koordinaci

⁵³ LACINA, Lubor. *Měnová integrace: náklady a přínosy členství v měnové unii*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2007. ISBN 978-80-7179-560-5. s. 192.

⁵⁴ BRŮŽEK, Antonín, Gabriela SMRČKOVÁ a Martin ZÁKLASNÍK. *Evropská měnová integrace a Česká republika*. 1. vydání. Praha: Velryba, 2007. ISBN 978-80-85860-19-1. s. 14-15.

⁵⁵ BRŮŽEK, Antonín, Gabriela SMRČKOVÁ a Martin ZÁKLASNÍK. *Evropská měnová integrace a Česká republika*. 1. vydání. Praha: Velryba, 2007. ISBN 978-80-85860-19-1. s. 15.

⁵⁶ DĚDEK, Oldřich. *Historie evropské měnové integrace: od národních měn k euru*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2008. ISBN 978-80-7400-076-8. s. 15.

⁵⁷ LACINA, Lubor. *Měnová integrace: náklady a přínosy členství v měnové unii*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2007. ISBN 978-80-7179-560-5. s. 194.

hospodářských politik a měnové spolupráci uvnitř Společenství 12. února 1969. Tvůrcem tohoto plánu upravujícího mimo jiné i měnovou oblast byl Raymond Barr.⁵⁸

Vytvořením postupu, který by dovedl Společenství k hospodářské a měnové integraci, byl pověřen tým expertů v čele s tehdejší lucemburským předsedou vlády a ministrem financí Pierrem Wernerem. Wernerova zpráva, plným názvem Zpráva Radě a Komisi o etapové realizaci Hospodářské a měnové unie v zemích Společenství, představena 7. října 1970, popisovala jednotlivé kroky realizace Hospodářské měnové unie, dále jen HMU.⁵⁹

Fungující měnová unie se měla dle Wernerovy zprávy stát realitou do roku 1980. Její budování Werner rozložil do tří etap, jejichž trvání bylo odhadnuto na dobu deseti let. A poté již měla obíhat společná měna řízená společnou centrální bankou.⁶⁰

Podporu získala Wernerova zpráva hned v březnu 1971, kdy ji přijala Rada Ecofin. A o rok později, v říjnu 1972, ji potvrdily i všechny státy Společenství.⁶¹

Osud k budování HMU však nebyl zpočátku moc příznivý. Již v počátku její realizace přišla první velká rána, zrušení konvertibility dolaru, hned po ní následovala další, tentokrát v podobě zhroucení brettonwoodského systému. Obě tyto rány byly následky světové měnové krize, která v roce 1971 propukla.⁶²

Zoufalým krokem směřujícím k záchraně systému z Bretton Woods byla Basilejská dohoda podepsaná 10. dubna 1972 jak stávajícími, tak kandidátskými zeměmi ES. Touto dohodou došlo k rozšíření fluktučního pásma vůči dolaru z $\pm 1\%$ na $\pm 2,25\%$ a nový systém dostal pojmenování „had v tunelu“. Hada představovaly evropské měny navázané na sebe v maximálním rozpětí 2,25 %. Rozpětí vůči dolaru, ve kterém se pohybovaly, pak představovalo onen tunel (4,5 %). Intervence vůči dolaru byly ze strany centrálních bank

⁵⁸ BALDWIN, Richard E a Charles WYPLOSZ. *Ekonomie evropské integrace*. 4. vydání. Praha: Grada, 2013. ISBN 978-80-247-4568-8. s. 98.

⁵⁹ DĚDEK, Oldřich. *Historie evropské měnové integrace: od národních měn k euru*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2008. ISBN 978-80-7400-076-8. s. 18.

⁶⁰ BALDWIN, Richard E a Charles WYPLOSZ. *Ekonomie evropské integrace*. 4. vydání. Praha: Grada, 2013. ISBN 978-80-247-4568-8. s. 98.

⁶¹ DĚDEK, Oldřich. *Historie evropské měnové integrace: od národních měn k euru*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2008. ISBN 978-80-7400-076-8. s. 18.

⁶² BRŮŽEK, Antonín. *Evropská měnová integrace*. 2. vydání. Praha: Vysoká škola ekonomická, 2001 ISBN 80-245-0158-9. s. 41-42.

povinné pouze v případě dosažení hranice „tunelu“. Dosažení „hada“, respektive jeho hranice, pak bylo impulsem k intervenci pouze tehdy, docházelo-li k depreciaci měny.⁶³

Následkem nestability v měnové oblasti a postupné devalvace dolaru však nebyly některé země schopny své kurzy v daném rozpětí udržet, což vedlo v březnu 1973 státy sdružené v „hadovi“ k tzv. opuštění tunelu, a tudíž k volnému pohybu jednotlivých měn vůči dolaru. Po pádu brettonwoodského systému zůstal sice „had“ zachován, jednotlivé země z něj ale postupně vystupovaly.⁶⁴ „*Had se vyplazil z tunelu, a to vedlo přímo k vytvoření Evropského měnového systému.*“⁶⁵

První pokus, ač neúspěšný, byl učiněn. Neúspěch hada nebyl však debaklem při budování HMU, neboť ze zkušeností, které při něm země nabyly, s úspěchem těžily o tři desetiletí později při pokusu druhém.⁶⁶

2.5 Evropský měnový systém

Po neúspěchu Wernerova plánu bylo cílem udržet na živu myšlenku dalšího rozvoje integrace. S prvním návrhem, jak stabilizovat evropské měnové kurzy, přišel v roce 1978 ministr Komise Roy Jenkins, který navrhl zřízení Evropského měnového systému, dále jen EMS. Po odsouhlasení návrhu francouzským prezidentem Valéry Giscard d'Estaingem, německým kancléřem Helmutem Schmidtem a po schválení Evropskou radou v Bruselu roku 1978, začal EMS fungovat 13. března 1979.⁶⁷

Podnětem pro vytvoření EMS byl po rozpadu brettenwoodského systému pokles kurzu amerického dolaru. Systém předpokládal, že se stane klíčovým ve strategii stability a trvalého růstu. „*Silný stisk, s nímž jmenovaní politici uchopili kurzovou politiku, nicméně nepostrádal srozumitelnou ekonomickou logiku.*“⁶⁸ Koncepti EMS považovali za slabou a nemající žádné sjednocující předpoklady, jelikož projekt byl mimo institucionální systém ES. Proto bylo

⁶³ PLCHOVÁ, Božena, Josef ABRHÁM a Mojmir HELÍSEK. Česká republika a EU: ekonomika - měna - hospodářská politika. 1. vydání. Praha: Kriegl, 2010. ISBN 978-80-86912-39-4. s. 143.

⁶⁴ LACINA, Lubor. *Měnová integrace: náklady a přínosy členství v měnové unii*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2007. ISBN 978-80-7179-560-5. s. 198

⁶⁵ BALDWIN, Richard E a Charles WYPLOSZ. *Ekonomie evropské integrace*. 4. vydání. Praha: Grada, 2013. ISBN 978-80-247-4568-8. s. 404.

⁶⁶ DĚDEK, Oldřich. *Historie evropské měnové integrace: od národních měn k euru*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2008. ISBN 978-80-7400-076-8. s. 21.

⁶⁷ LACINA, Lubor. *Měnová integrace: náklady a přínosy členství v měnové unii*. V Praze: C.H. Beck, 2007. Beckova edice ekonomie. ISBN 978-80-7179-560-5, s. 201

⁶⁸ DĚDEK, Oldřich. *Historie evropské měnové integrace: od národních měn k euru*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2008. ISBN 978-80-7400-076-8. s. 55.

požadováno odolnější a silnější uspořádání, z důvodu obavy velkých změn měnových kurzů, které by mohly ohrozit společný trh.⁶⁹

Ke vzniku EMS došlo na základě dohod mezi národními centrálními bankami ze dne 13. března 1986. 17. února 1986 v Lucemburku a 28. února 1986 v Haagu byl podepsán Jednotný evropský akt, schválený až 1. července 1987, na jehož základě vstoupil EMS do primárního práva ES. Zpočátku měl EMS podobu dřívějšího „měnového hada“, který byl rozšířen o Francii, Itálii a Irsko. Tyto státy se připojily k původním členům, a to SRN, Dánsko, Belgie, Holandsko a Lucembursko. Velká Británie se nepřipojila. Strukturu EMS vyjadřovaly tři pilíře: Evropská měnová jednotka (European Currency unit, dále jen ECU), mechanismus měnových kurzů (European Exchange Rate Mechanism, dále jen ERM) a úvěrové mechanismy.⁷⁰

ECU, umělá košová jednotka, znázorňovala koš měn všech zakládajících států. Do roku 1987, než vznikla ECU, fungovala po dobu 12 let Evropská účetní jednotka (European Unit of Account), dále jen EUA, jež byla vytvořena jako košová jednotka z 9 měn členských států ES. V prosinci 1978 byla EUA přejmenována rozhodnutím Rady ministrů ES na ECU.⁷¹ Odvozování hodnoty ECU, stejně tak jako u EUA, bylo od měnového koše, který obsahoval měny všech 9 členů EMS. Rozdíl oproti EUA byl v tom, že u ECU se změnila v koši váha jednotlivých měn. Na základě ekonomické síly jednotlivých států a podílu na vzájemném obchodu v rámci ES bylo určováno množství každé měny v ECU. Složení ECU se postupně měnilo, jelikož jednak přibývaly další nové měny, a dále byly prováděny revize množství koše. Tyto revize prováděla Rada ministrů ES v pravidelných pětiletých intervalech nebo na požádání dříve.⁷² V rámci fungování ECU došlo ke změně měnového koše pouze ve dvou případech a v obou případech to bylo v souvislosti se zapojením dalších nových zemí do EMS. K vůbec prvnímu rozšíření měnového koše došlo v září roku 1984, kdy do ECU vstoupila řecká měna, která se stala již desátou. Jako další měny, v pořadí jedenáctá a dvanáctá, byly začleněny v září 1989 španělská peseta a portugalské escudo. Jednalo se

⁶⁹ LACINA, Lubor. *Měnová integrace: náklady a přínosy členství v měnové unii*. V Praze: C.H. Beck, 2007. Beckova edice ekonomie. ISBN 978-80-7179-560-5, s. 201 - 202

⁷⁰ BRŮŽEK, Antonín. *Evropská měnová integrace*. 2. vydání. Praha: Vysoká škola ekonomická, 2001. ISBN 80-245-0158-9. s. 52.

⁷¹ DĚDEK, Oldřich. *Historie evropské měnové integrace: od národních měn k euru*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2008. ISBN 978-80-7400-076-8. s. 58.

⁷² BRŮŽEK, Antonín. *Evropská měnová integrace*. 2. vydání. Praha: Vysoká škola ekonomická, 2001. ISBN 80-245-0158-9. s. 53.

o druhé a zároveň poslední rozšíření měnového koše.⁷³ Další rozšiřování složkových měn zastavila Maastrichtská smlouva, která předpokládala, že se ECU stane budoucí společnou měnou. Maastrichtskou smlouvou tedy byla zmrazena tehdejší struktura ECU, to bylo důvodem, proč nové měny jako rakouský šilink, švédská koruna a finská marka nestaly součástí měnového koše, ačkoliv tyto státy rozšířily Společenství.⁷⁴ Jako rezervní měna musela být emitována část platebního prostředku, jež byl představován centrálními bankami, které vložily 20 % tržní hodnoty svých dolarových a zlatých rezerv a tím jim byl připsán peněžní ekvivalent denominovaný v ECU.⁷⁵

Zásadní rozdíl mezi ECU a EUA spočíval v tom, že EUA byl systém zúčtovací měny, kdežto ECU stále více plnil peněžní funkci, jež plnily centrální banky.⁷⁶

Srdcem EMS byl tzv. mechanismus směnných kurzů (Exchange Rate Mechanismus, dále jen ERM), který spočíval v systému pevných, společně řízených měnových kurzů, které byly nastavitelné a podložené vzájemnou podporou.⁷⁷

„Klasifikace kurzových režimů by ERM bez jakýchkoliv pochybností zařadila do rodiny pevných, avšak přizpůsobitelných kurzů, do přímé dědické linie bretonwoodského systému a bezprostředně navazující na uspořádání hada. Z tohoto úhlu pohledu nutno ocenit politickou odvalu iniciátorů projektu EMS, kteří se rozhodli vrátit autoritu kurzovému aranžmá, jehož jedna verze zkolabovala na začátku 70. let a druhá aktuálně živořila uvnitř omezené skupiny „hadařů“.“⁷⁸

Cílem ERM bylo dosáhnout ve společenství členských států kurzovou stabilitu, později ji pak rozšířit i na všechny členské státy EU.⁷⁹

ERM měl čtyři základní složky:

⁷³ MARKOVÁ, Jana. *Mezinárodní měnová spolupráce*. 1. vydání. Praha: Oeconomica, 2006. ISBN 80-245-1053-7. s. 155.

⁷⁴ DĚDEK, Oldřich. *Historie evropské měnové integrace: od národních měn k euru*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2008. ISBN 978-80-7400-076-8. s. 59.

⁷⁵ DĚDEK, Oldřich. *Historie evropské měnové integrace: od národních měn k euru*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2008. ISBN 978-80-7400-076-8. s. 60.

⁷⁶ BRŮŽEK, Antonín. *Evropská měnová integrace*. 2. vydání. Praha: Vysoká škola ekonomická, 2001. ISBN 80-245-0158-9. s. 56.

⁷⁷ BALDWIN, Richard E a Charles WYPLOSZ. *Ekonomie evropské integrace*. 4. vydání. Praha: Grada, 2013. ISBN 978-80-247-4568-8. s. 404.

⁷⁸ DĚDEK, Oldřich. *Historie evropské měnové integrace: od národních měn k euru*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2008. ISBN 978-80-7400-076-8. s. 69.

⁷⁹ BRŮŽEK, Antonín, Gabriela SMRČKOVÁ a Martin ZÁKLASNÍK. *Evropská měnová integrace a Česká republika*. 1. vydání. Praha: Velryba, 2007. ISBN 978-80-85860-19-1. s. 20.

1. paritní mřížku odsouhlasených bilaterálních měnových kurzů,
2. vzájemnou podporu,
3. možnost nového nastavení kurzu podléhajícímu jednomyslné shodě,
4. ECU.

ERM byl nejdůležitější součástí systému a fungoval na základě tzv. paritní mřížky a tzv. indikátoru divergence. Měny členských zemí, které byly součástí EMS, byly pevně svázány ve dvojicích na základě tzv. směnných kurzů, které vytvářely paritní mřížku, v níž se mohly zúčastněné měny pohybovat ve fluktuálním pásmu $\pm 2,25\%$ od centrální parity, kurzu ECU.⁸⁰ Fixní složka ERM byla převzata z technického řešení hada. Z hada byla převzata již zmíněná základní šířka pásma s úzkým rozpětím $\pm 2,25\%$ na obě strany od centrální parity. Výjimkou fluktučního rozmezí bylo rozpětí $\pm 6\%$, do nějž vstupovaly měny, které se hada neúčastnily. Tato možnost byla využita ze strany Itálie a její liry, náchylné k vyšší kurzové nestabilitě, která si, jen pro zajímavost, prodloužila svoji dočasnou výjimku na deset let. Dalšími měnami, které využily širšího fluktučního pásma, byly britská libra, španělská peseta a portugalské escudo.⁸¹ V případě překročení hodnoty obou zemí musely obě centrální banky měnu intervenovat a stabilizovat kurz zpět. Centrální banky mohly do vývoje kurzu zasahovat i dříve, preventivně, aby bylo zamezeno přesáhnutí hranice. Ke stabilizaci kurzů sloužily velmi krátkodobé, krátkodobé a dlouhodobé úvěry, jimiž byly zaplacený náklady z devizových intervencí a sloužily k překlenutí schodků platební bilance. Intervence byla prováděna ještě před prolomením tzv. hranice divergence, což představovala hodnota 75% tohoto pásma.

ERM se stal kompromisem mezi velmocemi Francií a Německem, jelikož Německo chtělo definovat měnová pásma bilaterálně, naproti tomu Francie definovala stanovení měnových pásem vazbou k ECU.⁸²

Paritní mřížka, jež byla zmíněna výše, představovala maticovou tabulku, v níž byly všechny páry centrálních parit a jejich hranice oscilací. Nastavení ERM formou paritní mřížky se vyznačovalo zajímavými rysy, které lze shrnout ve třech bodech, jimiž jsou:

⁸⁰ LACINA, Lubor. *Měnová integrace: náklady a přínosy členství v měnové unii*. V Praze: C.H. Beck, 2007. Beckova edice ekonomie. ISBN 978-80-7179-560-5, s. 203.

⁸¹ DĚDEK, Oldřich. *Historie evropské měnové integrace: od národních měn k euru*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2008. ISBN 978-80-7400-076-8. s. 70.

⁸² LACINA, Lubor. *Měnová integrace: náklady a přínosy členství v měnové unii*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2007. Beckova edice ekonomie. ISBN 978-80-7179-560-5, s. 203.

- systém byl evropský bez ohledu na dolar či zlato,
- systém byl zcela symetrický a žádná evropská měna neměla speciální úlohu, na rozdíl od Brettenwoodského systému a jeho dolaru,
- byly odstraněny slabé a silné stránky měny, jelikož se na odpovědnosti každého, bilaterálního měnového kurzu podílely obě země.⁸³

Existenci EMS v období let 1979 – 1998 lze označit jako úspěšný. Přestože jeho začátky byly obtížné, za téměř 20 let fungování došlo ke splnění jeho hlavního cíle a tím bylo dosažení stability měnových kurzů, na základě nichž byla zahájena finální etapa k evropské měnové integraci a to HMU.⁸⁴

„EMS byl klíčovým krokem v evropském měnovém integračním procesu.“⁸⁵ Konec EMS byl zpečetěn 31. prosince 1998, přičemž některé jeho prvky byly použity v upravené podobě do nového systému HMU. Změny lze formulovat do několika bodů:

- košová měnová jednotka ECU byla upravena na nekošové euro,
- směnný mechanismus ERM byl upraven na směnný mechanismus ERM II,
- z Evropského fondu pro měnovou spolupráci se stal Evropský měnový institut.⁸⁶

Od EMS nebylo očekáváno nic jiného než zajištění měnové stability a jeho cílem bylo udržet při životě myšlenku dalšího rozvoje integrace, čehož Wernerův plán nedosáhl. I proto byl EMS nazýván též jako kompromisní projekt. „V tomto směru se EMS také osvědčil jako nástroj vnější měnové stability, tedy stability měnových kurzů, a vnitřní měnové stability založené na stabilitě cen a nákladů uvnitř členských zemí.“⁸⁷

V průběhu 80. let docházelo k postupné stabilizaci měnových kurzů a EMS se tak od roku 1987 přiblížil k opravdovému systému fixních kurzů, do role jakési neformální unie.⁸⁸ Toto období, trvající od roku 1987 do roku 1993 je nazýváno kvazi-měnová unie.

⁸³ BALDWIN, Richard E. a Charles WYPLOSZ. *Ekonomie evropské integrace*. 2. vyd. Přeložil Stanislav ŠAROCH. Praha: Grada, 2008. ISBN 978-80-247-1807-1., s. 352.

⁸⁴ BRŮŽEK, Antonín, Gabriela SMRČKOVÁ a Martin ZÁKLASNÍK. *Evropská měnová integrace a Česká republika*. 1. vydání. Praha: Velryba, 2007. ISBN 978-80-85860-19-1. s. 23.

⁸⁵ BALDWIN, Richard E a Charles WYPLOSZ. *Ekonomie evropské integrace*. 4. vydání. Praha: Grada, 2013. ISBN 978-80-247-4568-8. s. 410.

⁸⁶ LACINA, Lubor. *Měnová integrace: náklady a přínosy členství v měnové unii*. V Praze: C. H. Beck, 2007. ISBN 978-80-7179-560-5. s. 201.

⁸⁷ LACINA, Lubor. *Měnová integrace: náklady a přínosy členství v měnové unii*. V Praze: C.H. Beck, 2007. Beckova edice ekonomie. ISBN 978-80-7179-560-5, s. 205.

⁸⁸ DĚDEK, Oldřich. *Historie evropské měnové integrace: od národních měn k euru*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2008. ISBN 978-80-7400-076-8. s. 102.

„Na rozdíl od seizmologů, kteří stále neumějí věrohodně předvídat příchod zemětřesení, se tradiční větev ekonomického uvažování domnívá, že disponuje analytickými nástroji, jež jsou schopny v patřičném předstihu odhalit blížící se pohromu.“⁸⁹ Pohroma přišla v období let 1992 – 1993. Toto období, nazývané též turbulentním obdobím z důvodu propuknutí hluboké krize, udělalo brutální tečku za érou kvazi-měnové unie a struktura EMS byla do základů rozmetána.⁹⁰

„Paradoxně, projekt měnové unie - velká přehlídka politického hrdinství - byl tou poslední kapkou.“⁹¹ V prosinci 1991 byla podepsána Maastrichtská smlouva, která měla být ratifikována členskými zeměmi v roce 1992. Úplně prvním státem provádějícím ratifikaci se stalo Dánsko, avšak několika tisíci hlasy byla smlouva smetena ze stolu. Smlouva totiž obsahovala ustanovení, že pokud nebude ratifikována všemi členskými státy EU, bude neplatná.⁹² Okamžitě na to začaly spekulativní útoky, které byly směřovány především na měny Itálie a Velké Británie. Po útoku spekulantů následovaly série devalvací měn, které vyvrcholily v září roku 1992, kdy Velká Británie i Itálie opustily ERM.⁹³

2. srpna 1993 byl učiněn radikální až kontroverzní krok, jenž spočíval v rozšíření flukтуаčního pásma z $\pm 2.25\%$ na $\pm 15\%$, aby byl udržen systém ERM při životě. Tento krok se netýkal německé marky a nizozemského guldenů.⁹⁴

„Bez absolvování této školy života, která podnikala objevné výpravy, aby posléze rozpoznávala slepá vývojová ramena, by projekt společné měny patrně nadále dřímал v hlavách svých zastánců.“⁹⁵

⁸⁹ DĚDEK, Oldřich. *Historie evropské měnové integrace: od národních měn k euru*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2008. ISBN 978-80-7400-076-8. s. 111.

⁹⁰ DĚDEK, Oldřich. *Historie evropské měnové integrace: od národních měn k euru*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2008. ISBN 978-80-7400-076-8. s. 112.

⁹¹ BALDWIN, Richard E a Charles WYPLOSZ. *Ekonomie evropské integrace*. 4. vydání. Praha: Grada, 2013. ISBN 978-80-247-4568-8. s. 408.

⁹² BALDWIN, Richard E a Charles WYPLOSZ. *Ekonomie evropské integrace*. 4. vydání. Praha: Grada, 2013. ISBN 978-80-247-4568-8. s. 408.

⁹³ BALDWIN, Richard E a Charles WYPLOSZ. *Ekonomie evropské integrace*. 4. vydání. Praha: Grada, 2013. ISBN 978-80-247-4568-8. s. 408.

⁹⁴ LACINA, Lubor. *Měnová integrace: náklady a přínosy členství v měnové unii*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2007. ISBN 978-80-7179-560-5. s. 205.

⁹⁵ DĚDEK, Oldřich. *Historie evropské měnové integrace: od národních měn k euru*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2008. ISBN 978-80-7400-076-8. s. 136.

3 HMU – cesta k jednotné měně

Ve druhé polovině 80. let podnikla Komise nové kroky k vytvoření úplné měnové unie s jednou společnou měnou a centrální bankou. Za tímto rozhodnutím stál relativní úspěch EMS. V lednu 1985 se funkce ujala nová Komise v čele s Jaquesem Delorsem, který chtěl znovuoživit myšlenku na vybudování HMU. Záměrem Komise bylo dokončit jednotný vnitřní trh.⁹⁶ V rámci fungování vnitřního trhu existovaly tři bariéry popsané v Bíle knize o dokončení vnitřního trhu, která vznikla v červnu 1985.⁹⁷ Jednalo se tyto bariéry:

1. **fyziké:** na vnitřních hranicích mezi členskými státy se nadále udržovaly kontroly zboží i osob,
2. **technické:** značně rozsáhlý rejstřík odlišných národních předpisů, jež brzdily volný pohyb zboží, služeb i pracovníků,
3. **daňové:** rozdíly v sazbách nepřímých daní, jež nejen deformovaly obchod, ale vynucovaly si kontrolu na hranicích mezi členskými státy.⁹⁸

S nástupem nové komise a sepsáním již zmíněné Bílé knihy mohlo dojít k nastartování programu vnitřního trhu. K tomu, aby začal fungovat jednotný vnitřní trh a mohla tak být oživena myšlenka na vybudování HMU, bylo zapotřebí ještě upravit Římské smlouvy z roku 1957, k čemuž došlo na začátku roku 1986, kdy byl vytvořen Jednotný evropský akt, obsahující 300 různých směrnic vedoucích k realizaci vnitřního trhu.⁹⁹

Nejvyšším stupněm ekonomické integrace založené na vnitřním trhu a vyvrcholením integrace měnových politik je bezesporu právě vytvoření HMU, která spojovala vnitřní trh a měnovou unii.¹⁰⁰

3.1 Delorsova zpráva

V rámci zlepšování měnové integrace bylo Evropskou radou ve dnech 27. – 28. června 1988 v Hannoveru v Německu uskutečněno jednání prezidentů a předsedů vlád. Na tomto zasedání

⁹⁶ LACINA, Lubor. *Měnová integrace: náklady a přínosy členství v měnové unii*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2007. ISBN 978-80-7179-560-5. s. 208.

⁹⁷ Welcome to Archive of European Integration - Archive of European Integration [online]. Copyright © [cit. 03.02.2018]. Dostupné z: http://aei.pitt.edu/1113/1/internal_market_wp_COM_85_310.pdf

⁹⁸ Historie vnitřního trhu – euroskop.cz [online]. Copyright © [cit. 02.03.2018]. Dostupné z: <https://www.euroskop.cz/8732/sekce/historie-vnitriho-trhu/>

⁹⁹ Historie vnitřního trhu – euroskop.cz [online]. Copyright © [cit. 02.03.2018]. Dostupné z: <https://www.euroskop.cz/8732/sekce/historie-vnitriho-trhu/>

¹⁰⁰ Hospodářská a měnová unie – euroskop.cz. [online]. Copyright © 2018 [cit. 05.03.2018]. Dostupné z: <https://www.euroskop.cz/674/sekce/hospodarska-a-menova-unie/>

byl sestaven výbor expertů, jenž se skládal z guvernérů centrálních bank členských států ES, tří nezávislých expertů a předsedy Komise, jímž byl Jacques Delors. Jeho úkolem bylo zajistit uskutečnění HMU. Dne 12. dubna 1989 výbor expertů v čele s Delorsem předložili zprávu, tzv. Delorsovu zprávu. Zpráva vycházela z Wernerova plánu a uskutečnění HMU bylo plánované rozdělit do tří etap. V první etapě mělo dojít k maximálnímu využití EMS a posílení úlohy výboru guvernérů centrálních bank. Ve druhé etapě byla plánovaná příprava zavedení společné měny a posílení hospodářských a rozpočtových politik. Poslední, finální fáze měla znamenat jednotnou společnou měnu a přenesení kompetencí na instituce Společenství.

V červnu 1989 v Madridu byla Delorsova zpráva schválena Evropskou radou a oficiálně pojmenována jako „Strategie evropské Hospodářské a měnové unie“. Rovněž byla dne 1. července 1990 započata první etapa. Druhá etapa měla být odstartována 1. ledna 1994, o čemž bylo rozhodnuto na dalším zasedání Evropské rady v říjnu 1990. V srpnu 1990 byl publikován Evropskou komisí dokument s názvem „Jeden trh, jedna měna“, který obsahoval pozitiva a negativa vzniku HMU a s tím spojeného zavedení společné měny.¹⁰¹

3.2 Maastrichtská smlouva

V prosinci 1990 byla zahájena jednání 12 představitelů států a vlád za účelem podpisu smlouvy, jenž má nahradit ES. Veškerá jednání byla úspěšně ukončena dne 10. prosince 1991 a v Maastrichtu tak vznikla zcela nová Smlouva o Evropské unii, známější pod neoficiálním názvem Maastrichtská smlouva, k jejímuž podpisu došlo 7. února 1992.¹⁰²

Základem smlouvy se stala třipilířová struktura EU, která původně již obsahovala hospodářský pilíř, který doplnily dva nové pilíře a to zahraniční a bezpečnostní politika, spravedlnost a vnitřní bezpečnost.¹⁰³ Smlouva o Evropské unii kladla velký důraz na budování a budoucí fungování EU. Smlouva s sebou přinesla řadu aktualit. Proces vytváření měnové unie obsahoval tři etapy, které byly ukotveny pevnými daty a kterým byly přiřazeny jasné cíle a úkoly. Byl dokonce stanoven i termín, kdy nejpozději vznikne měnová unie, tím byl datum 1. ledna 1999. Pro účast v měnové unii bylo podmínkou splnění konvergenčních kritérií,

¹⁰¹ LACINA, Lubor. *Měnová integrace: náklady a přínosy členství v měnové unii*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2007. ISBN 978-80-7179-560-5. s. 210.

¹⁰² LACINA, Lubor. *Měnová integrace: náklady a přínosy členství v měnové unii*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2007. ISBN 978-80-7179-560-5. s. 211.

¹⁰³ BALDWIN, Richard E a Charles WYPLOSZ. *Ekonomie evropské integrace*. 4. vydání. Praha: Grada, 2013. ISBN 978-80-247-4568-8. s. 410.

kteřá byla zformulována ve smlouvě, viz obrázek 1 v kapitole 4.1. Všem členům Společenství byla udělena povinnost usilovat o členství v měnové unii, kdy výjimku (tzv. opt-out klauzuli) získalo Dánsko a Velká Británie. Výjimka, kterou si tyto dva státy vyjednaly, jim dovolovala nepřipojit se ke třetí etapě HMU a zachovat si tak vlastní měnu. V neposlední řadě byla stanovena pravidla budoucí měnové unie s nezávislou Evropskou centrální bankou, dále jen ECB, jejímž úkolem bylo pečovat o cenovou stabilitu.¹⁰⁴

¹⁰⁴ DĚDEK, Oldřich. *Historie evropské měnové integrace: od národních měn k euru*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2008. ISBN 978-80-7400-076-8. s. 152.

4 Realizace hospodářské a měnové unie

4.1 První etapa

První etapa, neboli přípravná a startovací fáze, začínající na přelomu 80. a 90. let, konkrétně od 1. července 1990 do 31. prosince 1993, není ve smlouvě výslovně popsána, avšak rozběhla se před zahájením mezivládní konference o HMU podle propozic Delorovy zprávy.¹⁰⁵ V této etapě byl dokončen proces jednotného vnitřního trhu, což představovalo volný pohyb služeb, kapitálu, zboží a osob. Za účelem menších regionálních disparit mezi státy EU byla posílena hospodářská politika a odstraněny překážky finanční integrace. Evropskou měnovou jednotku (ECU) neměl žádný stát jako své oficiální platidlo, ale s touto měnou se volně obchodovalo, přičemž její cena byla určována podle prodejního a nákupního kurzu.¹⁰⁶ V roce 1991 v Maastrichtu, na zasedání Evropské rady byla dojednána a vytvořena Smlouva o Evropské unii. Na tomto jednání bylo rovněž rozhodnuto, že do konce století bude mít Evropa silnou a stabilní jednotnou měnu.¹⁰⁷

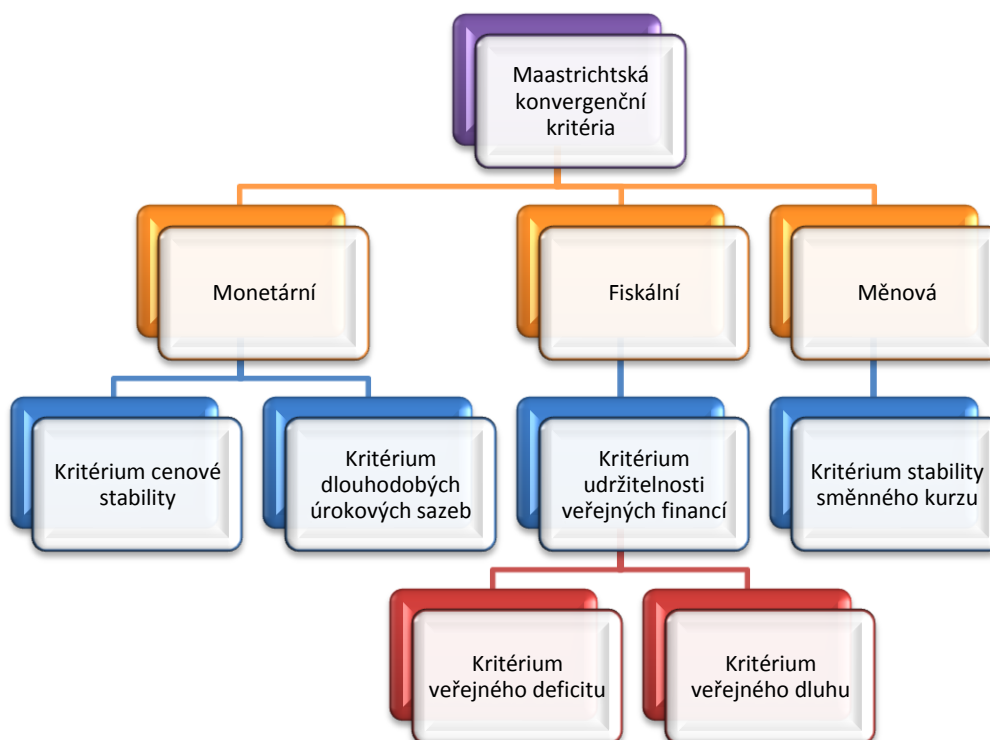
Aby se předešlo rozpadu hospodářské a měnové unie a aby byla unie stabilní, musely ekonomiky členských zemí před zavedením jednotné měny dosáhnout vysokého stupně konvergence. Právě proto byla v Maastrichtské smlouvě stanovena kritéria, která musí členské země splnit pro zavedení eura. Tato kritéria, ve Smlouvě o Evropské unii popsaná jako „maastrichtská konvergenční kritéria“, jsou uvedena v následující tabulce.

¹⁰⁵ LACINA, Lubor. *Měnová integrace: náklady a přínosy členství v měnové unii*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2007. ISBN 978-80-7179-560-5. s. 215

¹⁰⁶ LACINA, Lubor. *Měnová integrace: náklady a přínosy členství v měnové unii*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2007. ISBN 978-80-7179-560-5. s. 215

¹⁰⁷ *Jedna měna pro jednu Evropu. Cesta k euru*. 1. vydání. Brusel: Evropská komise, 2007. ISBN 92-79-04472-9. s. 6

Obrázek 1: Maastrichtská konvergenční kritéria

Zdroj: vlastní zpracování, data viz Kritéria konvergence - Česká národní banka. [online]. Copyright © Česká národní banka, 2003 [cit. 08.03.2019]. Dostupné z: https://www.cnb.cz/cs/o_cnb/mezinarodni_vztahy/cr_eu_integrace/eu_integrace_04.html

4.2 Druhá etapa

Druhé etapě (1. ledna 1994 – 31. prosince 1998), která byla nejdůležitější a nejnáročnější fází přechodu k HMU, předcházelo počínající fungování Evropského měnového institutu, dále jen EMI, jakožto institucionálního předchůdce ECB, jehož členy byly národní centrální banky členských států EU.¹⁰⁸ Jeho hlavní úlohou bylo posilovat spolupráci mezi centrálními bankami a koordinovat měnové politiky členských států za účelem dosažení cenové stability. Další jeho úlohou byla realizace příprav pro vznik Evropského systému centrálních bank, dále jen ESCB a ECB za účelem provádění jednotné měnové politiky a vzniku jednotné měny ve třetí etapě.¹⁰⁹ Dne 31. května 1995 Evropská komise zveřejnila Zelenou knihu o vytvoření HMU, což byl dokument, jehož obsah

¹⁰⁸ LACINA, Lubor. *Měnová integrace: náklady a přínosy členství v měnové unii*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2007. ISBN 978-80-7179-560-5. s. 215

¹⁰⁹ Evropská centrální banka: historie, role a funkce – [ecb.europa.cz](https://www.ecb.europa.eu/pub/pdf/other/ecbhistoryrolefunctions2006cs.pdf?817a6a5f66220cbe3dd701f516b41cef) [online]. Druhé upravené vydání. Frankfurt am Main: Copyright© Evropská centrální banka, 2006 [cit. 07.10.2018]. ISBN 978-92-899-0212-0. Dostupné z: <https://www.ecb.europa.eu/pub/pdf/other/ecbhistoryrolefunctions2006cs.pdf?817a6a5f66220cbe3dd701f516b41cef>

v podrobných krocích, tzv. fázích, popisoval zavedení společné měny. Dále obsahoval závěrečnou část přechodu k HMU. Fáze zavádění společné měny byly celkem tři a podrobněji je popisuje tabulka č. 1 níže. Dokument byl schválen ještě tentýž rok v prosinci na summitu Evropské rady v Madridu, kde bylo mimo jiné rozhodnuto, že jednotná měna ponese název „euro“ a že počátek třetí, tedy poslední etapy, bude 1. ledna 1999. Tento termín byl zvolen proto, aby členské země získaly dostatek času pro splnění maastrichtských konvergenčních kritérií, jelikož se při jejich plnění stále potýkaly s potížemi. Vzhledem k obtížím členských zemí byla na zasedání Evropské rady v Amsterdamu, konané ve dnech 16. – 17. června 1997, schválena pravidla formou rezoluce. Touto rezolucí byl Pakt stability a růstu, který měl zajistit rozpočtovou kázeň v rámci HMU.¹¹⁰ Byl to nástroj, jenž měl zajistit plnění fiskálních kritérií i po vstupu členských zemí do HMU. Ve srovnání se Smlouvou o Evropské unii tato neobsahovala mechanismus, který by donutil členský stát, jenž by se po přijetí eura odklonil od dosažené konvergence, vrátit se opět k fiskální stabilitě a konsolidaci. Pakt stability a růstu tento problém odstranil zavedením automatického postupu, který mohl v případě porušení tohoto závazku sankcionovat v podobě peněžní pokuty, což byla velká zbraň.¹¹¹

V roce 1996 byly EMI představeny první grafické návrhy eurobankovek a krátce poté i návrhy mincí, jež měly společnou evropskou stranu, která byla volena veřejností a národní stranu, kterou si vybírala každá z členských zemí sama.¹¹² Návrhy byly schváleny na zasedání Evropské rady v Amsterdamu s tím, že eurobankovky a euromince budou uvedeny prostřednictvím ECB do oběhu ke dni 1. ledna 2002.¹¹³

¹¹⁰ *Jedna měna pro jednu Evropu. Cesta k euru*. 1. vydání. Brusel: Evropská komise, 2007. ISBN 92-79-04472-9. s. 9

¹¹¹ LACINA, Lubor. *Měnová integrace: náklady a přínosy členství v měnové unii*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2007. ISBN 978-80-7179-560-5. s. 217.

¹¹² *Jedna měna pro jednu Evropu. Cesta k euru*. 1. vydání. Brusel: Evropská komise, 2007. ISBN 92-79-04472-9. s. 7

¹¹³ Evropská centrální banka: historie, role a funkce – ecb.europa.cz [online]. Druhé upravené vydání. Frankfurt am Main: Copyright© Evropská centrální banka, 2006 [cit. 07.10.2018]. ISBN 978-92-899-0212-0. Dostupné z: <https://www.ecb.europa.eu/pub/pdf/other/ecbhistoryrolefunctions2006cs.pdf?817a6a5f66220cbe3dd701f516b41cef>

Tabulka 1: Závěrečná fáze realizace HMU podle Zelené knihy Evropské komise

<p>Fáze A Rok 1998</p>	<p>V průběhu fáze</p>	<p>Posouzení plnění maastrichtských kritérií a rozhodnutí o zemích, jenž se stanou členy HMU</p>
		<p>Zřízení ESCB a ECB</p>
		<p>Zajištění kompatibility národních legislativ</p>
		<p>Tisk a ražba mincí</p>
		<p>Plán pro přizpůsobení bankovního a finančního sektoru</p>
<p>Fáze B Období 1999 - 2001</p>	<p>1. leden 1999</p>	<p>Pevná fixace měnových kurzů zúčastněných měn vůči euru</p>
		<p>Zavedení eura pro bezhotovostní operace</p>
		<p>Odpovědnost za měnovou politiku přechází na ESCB</p>
		<p>Mezibankovní, měnové, kapitálové a burzovní trhy obchodují v euru</p>
		<p>Velkoobchodní platební systémy fungují v euru</p>
	<p>V průběhu fáze</p>	<p>Bankovní a finanční instituce pokračují v přizpůsobování se jednotné měně</p>
		<p>Přechod na euro podle vůle, ochoty a připravenosti jednotlivých ekonomických subjektů</p>
<p>Fáze C Období 1. leden 2002 –30. červen 2002</p>	<p>1. leden 2002</p>	<p>Zavedení eura v hotovostní podobě (bankovky a mince)</p>
	<p>V průběhu fáze</p>	<p>Dokončení přechodu bankovního sektoru na jednotnou měnu</p>

		Převedení všech finančních operací na euro
		Stažení bankovek a mincí denominovaných v národních měnách
		Dokončení přechodu veřejného a soukromého sektoru na jednotnou měnu

Zdroj: Vlastní zpracování, data viz LACINA, Lubor. *Měnová integrace: náklady a přínosy členství v měnové unii*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2007. ISBN 978-80-7179-560-5. s. 216

Na Amsterdamském setkání byl stanoven princip nového mechanismu měnových kurzů (s názvem ERM II), který se týkal zemí mimo eurozónu. Tento mechanismus nahradil původní ERM a měl být spuštěn 1. ledna 1999. ERM II fungoval téměř stejně jako jeho předchůdce, byly zde učiněny pouze minimální změny. Flukuační pásmo zůstalo nezměněné, tedy $\pm 15\%$ od centrální parity, ale došlo ke změně měny, jež plnila úlohu měnové kotvy. Touto novou měnou se stalo euro. Přechod do další etapy budování HMU byl, jak uvádí kapitola 3.2, podmíněn plněním maastrichtských konvergenčních kritérií. Z tabulky v příloze A vyplývá, že pro státy bylo nejobtížněji splnitelné kritérium veřejného dluhu, kdy největší problémy v této oblasti měla Belgie, Itálie a Řecko.¹¹⁴

„V závěru druhé etapy, 2. a 3. května 1998, rozhodla Rada EU ve složení hlav států a šéfů vlád na svém mimořádném zasedání, že do HMU vstoupí k 1. lednu 1999 jedenáct členských zemí: Belgie, Finsko, Francie, Irsko, Itálie, Lucembursko, Německo, Nizozemí, Portugalsko, Rakousko a Španělsko.“¹¹⁵

Hlavním ukazatelem byl soulad právních předpisů s pravidly HMU a plnění maastrichtských konvergenčních kritérií, což zachycuje následující tabulka.

Mimo oblast eurozóny zůstalo Švédsko, Řecko, Velká Británie a Dánsko. Řecko sice usilovalo o členství od začátku měnové unie, avšak z důvodů přetrvávajících ekonomických problémů a s tím souvisejících problémů v podobě neplnění konvergenčních kritérií, muselo svůj vstup do HMU odložit. Jeho situace se však v roce 2000 změnila a do měnové unie

¹¹⁴ LACINA, Lubor. *Měnová integrace: náklady a přínosy členství v měnové unii*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2007. ISBN 978-80-7179-560-5. s. 217.

¹¹⁵ LACINA, Lubor. *Měnová integrace: náklady a přínosy členství v měnové unii*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2007. ISBN 978-80-7179-560-5. s. 218

se nakonec zapojilo 1. ledna 2001.¹¹⁶ Švédsko, u něhož byl velký předpoklad pro zavedení jednotné měny, rovněž zůstalo mimo brány eurozóny. Nikoliv však z důvodu neplnění stanovených kritérií, nýbrž pro porušení povinnosti setrvat v ERM, což byla jedna z dalších podmínek pro zavedení eura.¹¹⁷ Velká Británie a Dánsko sice konvergenční podmínky splnily, ale účast ve třetí fázi dobrovolně odmítly. Využily své výjimky ve Smlouvě o Evropské unii, která umožňovala, pokud nebudou chtít, nepřijmout společnou měnu.¹¹⁸ 1. července 1998 zahájila svou činnost ECB a ESCB, které nahradily EMI.¹¹⁹ Dne 25. května 1998 byly vládami 11 budoucích členských států jmenováni prezident, viceprezident a čtyři další členové Výkonné rady ECB.¹²⁰

4.3 Třetí etapa

Třetí etapa neboli závěrečná a cílová fáze (1. ledna 1999 – 30. června 2002) odstartovala 1. ledna 1999, kdy zahájila svou činnost HMU. Téhož dne bylo zavedeno euro a v souvislosti s tím byly neodvolatelně stanoveny přepočítací koeficienty mezi eurem a měnami zúčastněných členských zemí, jejichž přesné hodnoty jsou interpretovány v tabulce níže. Nově vznikl tzv. Eurosystem, složený z ECB a národních centrálních bank členských zemí eurozóny, který převzal odpovědnost za měnovou politiku v eurozóně.

„Běžný občan žijící v zemích Společenství, který se probudil do 1. ledna 1999, by patrně nezaznamenal nic převratného. V jeho peněžence se nadále nalézaly důvěrně známé bankovky a mince, s nimiž i jako dříve mohl uhrazovat své nákupy. Samotné euro se navíc nedalo ani hmatem osahat, ani zrakem prozkoumat, k vidění bylo jen ve formě písemných záznamů na bankovních účtech. Přesto nebylo pochyb, že se jedna převratná změna udála. Jedenáct členských zemí Společenství se vzdalo vlastní měnové politiky a vytvořilo měnovou unii nazývanou eurozóna (Eurozone) či také eurová oblast (Euroarea). Na území tohoto nového útvaru již existovala jen jedna měnová politika prováděná z jednoho místa nazývaného

¹¹⁶ MARKOVÁ, Jana. *Mezinárodní měnová spolupráce*. 1. vydání. Praha: Oeconomica, 2006. ISBN 80-245-1053-7. s. 189.

¹¹⁷ DĚDEK, Oldřich. *Historie evropské měnové integrace: od národních měn k euru*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2008. ISBN 978-80-7400-076-8. s. 214.

¹¹⁸ FIALA, Petr a Markéta PITROVÁ. *Evropská unie*. 2., doplněné a aktualizované vydání. Brno: Centrum pro studium demokracie a kultury, 2009. ISBN 978-80-7325-180-2. s. 580-582.

¹¹⁹ MARKOVÁ, Jana. *Mezinárodní měnová spolupráce*. 1. vydání. Praha: Oeconomica, 2006. ISBN 80-245-1053-7. s. 192.

¹²⁰ LACINA, Lubor. *Měnová integrace: náklady a přínosy členství v měnové unii*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2007. ISBN 978-80-7179-560-5. s. 219

Evropská centrální banka.¹²¹ „To byl začátek přechodného období, které trvalo tři roky a skončilo zavedením eurobankovek a euromincí a stažením národních bankovek a mincí z oběhu.“¹²² Ve dnech 19. – 20. června 2000 v Santa Maria de Feira se uskutečnilo zasedání Evropské rady, kde se v článku č. III, písmeno C píše následující: „Evropská rada gratuluje Řecku ke stupni přiblížení dosaženého v minulých letech a spočívající na zdravé ekonomické a finanční politice. Vítá rozhodnutí, že se Řecko 1. ledna 2001 připojí k oblasti eura, což představuje další pozitivní krok v měnové integraci Unie.“¹²³

Tabulka 2: Přepočítací koeficienty mezi měnami zemí HMU a eurem

Stát	Měna	Ekvivalent za 1 euro
Irsko	IEP	0,787564
Německo	DEM	1,95583
Nizozemí	NLG	2,20371
Finsko	FIM	5,94573
Francie	FRF	6,55957
Rakousko	ATS	13,7603
Belgie/Lucembursko	BEF/LUF	40,3399
Španělsko	ESP	166,386
Portugalsko	PTE	200,482
Řecko	GRD	340,750
Itálie	ITL	1936,27

Zdroj: Vlastní zpracování, data viz LACINA, Lubor. *Měnová integrace: náklady a přínosy členství v měnové unii*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2007. ISBN 978-80-7179-560-5. s. 219

¹²¹ DĚDEK, Oldřich. *Historie evropské měnové integrace: od národních měn k euru*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2008. ISBN 978-80-7400-076-8. s. 221- 222

¹²² *Jedna měna pro jednu Evropu. Cesta k euru*. 1. vydání. Brusel: Evropská komise, 2007. ISBN 92-79-04472-9. s. 7

¹²³ Welcome to Archive of European Integration - Archive of European Integration [online] Copyright © [cit. 07.10.2018]. Dostupné z: <http://aei.pitt.edu/id/eprint/43325>

Dne 1. ledna 2002 došlo k fyzickému zavedení eura a k prvním výměnám národních měn za eurobankovky a euromince. Ačkoliv se počítalo s tím, že ve státech eurozóny budou nějakou dobu fungovat dvě měny, euro a národní měna, a výměna bude dokončena až v polovině roku, jak uváděla smlouva, všechny státy eurozóny se rozhodly zkrátit výměnu do 28. února 2002 a to především proto, že dvě měny představovaly velkou zátěž pro všechny zúčastněné země. Tímto dnem se stalo euro oficiálním platidlem 12 evropských zemí.¹²⁴ Z oběhu bylo staženo více než 6 miliard bankovek a okolo 300 miliard národních mincí.¹²⁵ Eurozóna se postupem času rozrůstala o další země. Jako první stát se do eurozóny v roce 2007 připojilo Slovinsko a následovaly její státy Kypr a Malta (2008), Slovensko (2009), Estonsko (2011), Lotyšsko (2014), a jako poslední Litva (2015). K dnešnímu dni čítá eurozóna 19 členských států.¹²⁶

Pro zajímavost např. Monako, San Marino a Vatikán jsou státy, které nejsou členy EU, avšak používají euro jako svoji měnu pod podmínkou omezeného ražení euromincí s vlastní rubovou národní stranou. Bez dohody s EU používají euro tyto státy: Andorra, Černá hora a Kosovo.¹²⁷

Vznikem HMU a zavedením eura byly splněny veškeré cíle a plány Evropské rady a tím byla dovršena třetí etapa. Měnová integrace však musí pokračovat dál, jelikož jsou stále země, které nemají zavedenou měnu euro, ať už z důvodu nesplnění konvergenčních kritérií, nebo nebyly členy EU a musí se připravit na vstup (pre-ins) či mají výjimku ze smlouvy (opt-outs) jako např. Dánsko.¹²⁸

Státy neúčastníci se třetí etapy mohou do HMU vstoupit kdykoliv, tedy po splnění požadovaných podmínek, které spočívají především ve splnění konvergenčních kritérií, která se kontrolují každé dva roky a na vlastní žádost státu kdykoliv, jak je uvedeno v čl. 109 Smlouvy o ES. Hlavní rozdíl mezi opt-outs a pre-ins spočívá v tom, že v případě opt-outs se státy připojit nemusí, kdežto pre-ins musí. A i proto mají státy různé národní strategie

¹²⁴ SYCHRA, Zdeněk. *Jednotná evropská měna: realizace hospodářské a měnové unie v EU*. 1. vydání. Brno: Masarykova univerzita, Mezinárodní politologický ústav, 2009. ISBN 978-80-210-5082-2. s. 291.

¹²⁵ European Commission | Choose your language | Choisir une langue | Wählen Sie eine Sprache [online]. Copyright © [cit. 10.08.2018]. Dostupné z: http://ec.europa.eu/economy_finance/publications/pages/publication6730_cs.pdf

¹²⁶ Co je eurozóna? | Evropská komise. European Commission | Choose your language | Choisir une langue | Wählen Sie eine Sprache [online]. Copyright © [cit. 10.08.2018]. Dostupné z: https://ec.europa.eu/info/business-economy-euro/euro-area/what-euro-area_cs

¹²⁷ Eurozóna – aktuální stav. Euroskop.cz [online]. Copyright © [cit. 08.10.2018]. Dostupné z: <https://www.euroskop.cz/744/914/clanek/rozsirovani-eurozony---aktualni-stav---legenda/>

¹²⁸ LACINA, Lubor. *Měnová integrace: náklady a přínosy členství v měnové unii*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2007. ISBN 978-80-7179-560-5. s. 220

v termínech přechodu na euroměnu, kdy se rozlišují státy, které chtějí zavést euro co nejdříve, a státy, které plánují zavedení eura později.¹²⁹ „*Nové členské státy v současnosti mají status „členské země s dočasnou výjimkou pro zavedení eura“*, což znamená, že se po přechodné období neúčastní třetí fáze HMU.“¹³⁰ Jedná se o tyto země: Bulharsko, Chorvatsko, Česká republika, Maďarsko, Polsko, Rumunsko a Švédsko.

V současné době sdružuje eurozóna 19 států z celkového počtu 28 zemí EU, přičemž její rozloha území je přibližně 2,8 miliónu km², což je 63% rozlohy EU. S počtem obyvatel kolem 330 miliónů představuje 65% celkového počtu EU a její hospodářský potenciál je 70 % z celé EU, přičemž k výpočtu byl použit hrubý národní produkt, dále jen HDP, ke kupní síle.¹³¹

¹²⁹ LACINA, Lubor. *Měnová integrace: náklady a přínosy členství v měnové unii*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2007. ISBN 978-80-7179-560-5. s. 220

¹³⁰ LACINA, Lubor. *Měnová integrace: náklady a přínosy členství v měnové unii*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2007. ISBN 978-80-7179-560-5. s. 226

¹³¹ Členské státy eurozóny - Ministerstvo financí ČR - Zavedení eura [online]. Copyright © Ministerstvo financí ČR, 2015 [cit. 10.8.2018]. Dostupné z: <https://www.zavedenieura.cz/cs/euro/eurozona/clenske-staty-eurozony>

5 Maastrichtská konvergenční kritéria

Země, která chce vstoupit do eurozóny, musí splnit řadu ekonomických ukazatelů, ale nejen to, musí splňovat i podmínky po právní stránce. Z hlediska právní konvergence, aby mohla země vstoupit do eurozóny, musel být její právní systém slučitelný se systémem práva evropského, upravujícího fungování hospodářské a měnové unie. „*Hlavní důraz je kladen na respektování nezávislého postavení centrální banky.*“¹³² Podle č. 131 Smlouvy o Evropské unii platí následující: „*Každý členský stát zajistí, aby jeho vnitrostátní právní předpisy, včetně statutu jeho národní centrální banky, byly slučitelné se Smlouvami a se statutem ESCB a ECB.*“¹³³

Ze strany ECB je právní konvergence posuzována následovně:

- slučitelnost s předpisy o nezávislosti národních centrálních bank a s předpisy o zachování mlčenlivosti,
- slučitelnost s požadavkem na jednotný způsob psaní názvu měny euro,
- slučitelnost se zákazem měnového financování a zákazem zvýhodněného přístupu,
- právní integrace národních centrálních bank do Euro systému.¹³⁴

Kromě nominální konvergence, popsané výše, která je hodnocena na základě plnění konvergenčních kritérií, je nutno nezapomínat na neméně důležitou konvergenci reálnou, jenž představuje splnění podmínek teorie optimální měnové oblasti. Zjednodušeně představuje ekonomickou výkonnost určité země podle běžné parity kupní síly vůči průměru zemím eurozóny.¹³⁵ Mezi nejdůležitější ukazatel reálné konvergence patří HDP na obyvatele v paritě kupní síly. Tento a další ukazatele přispívají k řadě vlastností, které by měla daná ekonomika splňovat, a mohla se tak vzdát bez rizika své měnové a kurzové politiky.¹³⁶

¹³² Právní konvergence | Plnění vstupních podmínek | Ministerstvo financí ČR - Zavedení eura. Ministerstvo financí ČR - Zavedení eura [online]. Copyright © 2013, MF [cit. 10.08.2018]. Dostupné z: <https://www.zavedenieura.cz/cs/euro-a-ceska-republika/plneni-vstupnich-podminek/pravni-konvergence>

¹³³ EUR-Lex — Access to European Union law — choose your language [online]. Copyright © [cit. 10.08.2018]. Dostupné z: https://eur-lex.europa.eu/resource.html?uri=cellar:2bf140bf-a3f8-4ab2-b506-fd71826e6da6.0008.02/DOC_2&format=PDF

¹³⁴ Právní konvergence | Plnění vstupních podmínek | Ministerstvo financí ČR - Zavedení eura. Ministerstvo financí ČR - Zavedení eura [online]. Copyright © 2013, MF [cit. 10.10.2018]. Dostupné z: <https://www.zavedenieura.cz/cs/euro-a-ceska-republika/plneni-vstupnich-podminek/pravni-konvergence>

¹³⁵ LACINA, Lubor. *Měnová integrace: náklady a přínosy členství v měnové unii*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2007. ISBN 978-80-7179-560-5. s. 231

¹³⁶ LACINA, Lubor. *Měnová integrace: náklady a přínosy členství v měnové unii*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2007. ISBN 978-80-7179-560-5. s. 231-232

Další nedílnou součástí je moment rozhodnutí, kdy vstoupit do brány eurozóny. K tomu mimo jiné slouží tzv. analýza sladění dané země s eurozónou. V podstatě se jedná o souhrn ekonomických ukazatelů, ze kterých je možné vyhodnotit výhody a rizika spojená se zavedením jednotné evropské měny. Vyhodnocení se provádí na základě sledování různých ukazatelů jako je například pružnost trhu práce, synchronizace hospodářských cyklů, nebo míra obchodní otevřenosti apod. Na rozdíl od maastrichtských konvergenčních kritérií jsou tyto ukazatele pouze doplňkové, avšak cenné při porovnání s ostatními zeměmi eurozóny. Avšak tyto hodnoty neovlivňují jednotlivé tzv. čekatelské země v tom, že by kvůli nějakému doplňkovému ukazateli nemohly vstoupit do eurozóny.¹³⁷

Analýza sladění se dělí do dvou skupin, kde první skupinu tvoří část cyklická a strukturální, představující rozdíl v ekonomickém vývoji mezi eurozónou a státem, tedy nevýhodnost jednotné měnové politiky. Druhá skupina, jež představuje přizpůsobovací mechanismy, testuje, jak je ekonomika státu schopna bojovat s vnějšími vlivy ovlivňujícími ekonomiku vlastními přizpůsobovacími mechanismy bez toho, aniž by byly použity nástroje vlastní měnové a kurzové politiky.¹³⁸ „Praktickým výstupem analýz sladění je identifikace silných a slabých stránek české ekonomiky pro trvalý pobyt v eurozóně.“¹³⁹

I přes výtky na zastaralost, nevýhodnost či nelogičnost se maastrichtská kritéria stala součástí jedné z nejobtížněji vyjednaných a ratifikovaných smluv v historii evropské integrace.¹⁴⁰

V čl. 140 části 1 Smlouvy o Evropské unii, v protokolu č. 13 o kritériích konvergence a v protokolu č. 12 o postupu při nadměrném schodku je uvedeno pět ostře sledovaných ukazatelů, které musí čekatelská země splnit, aby mohla vstoupit do třetí fáze HMU a tím přijmout euro jako společnou měnu.¹⁴¹ Těchto pět ukazatelů konvergenčních kritérií je znázorněno společně s výpočty v následující tabulce.

¹³⁷ Analýzy sladění | Plnění vstupních podmínek | Ministerstvo financí ČR - Zavedení eura. Ministerstvo financí ČR - Zavedení eura [online]. Copyright © 2013, MF [cit. 10.09.2018]. Dostupné z: <https://www.zavedenieura.cz/cs/euro-a-ceska-republika/plneni-vstupnich-podminek/analyzy-sladenosti>

¹³⁸ Analýzy sladění | Plnění vstupních podmínek | Ministerstvo financí ČR - Zavedení eura. Ministerstvo financí ČR - Zavedení eura [online]. Copyright © 2013, MF [cit. 10.09.2018]. Dostupné z: <https://www.zavedenieura.cz/cs/euro-a-ceska-republika/plneni-vstupnich-podminek/analyzy-sladenosti>

¹³⁹ Analýzy sladění | Plnění vstupních podmínek | Ministerstvo financí ČR - Zavedení eura. Ministerstvo financí ČR - Zavedení eura [online]. Copyright © 2013, MF [cit. 10.09.2018]. Dostupné z: <https://www.zavedenieura.cz/cs/euro-a-ceska-republika/plneni-vstupnich-podminek/analyzy-sladenosti>

¹⁴⁰ DĚDEK, Oldřich. *Doba eura: úspěchy i nezdary společné evropské měny*. Praha: Linde Praha, 2014. ISBN 978-80-7201-933-5. s. 141.

¹⁴¹ Kritéria konvergence - Česká národní banka. [online]. Copyright © Česká národní banka, 2003 [cit. 10.09.2018]. Dostupné z: https://www.cnb.cz/cs/o_cnb/mezinarodni_vztahy/cr_eu_integrace/eu_integrace_04.html

Tabulka 3: Maastrichtská konvergenční kritéria

Co se měří	Jak se to měří	Kritéria konvergence
Cenová stabilita	Harmonizovaná míra inflace spotřebitelských cen	Ne více než 1,5 p. b. nad průměrem tří členských států s nejlepšími výsledky
Zdravé veřejné finance	Vládní schodek jako % z HDP	Referenční hodnota : ne více než 3 %
Udržitelné veřejné finance	Vládní dluh jako % z HDP	Referenční hodnota: ne více než 60 %
Stálost konvergence	Dlouhodobá úroková sazba	Ne více než 2 p. b. nad průměrem tří členských států s nejlepšími výsledky v oblasti cenové stability
Stabilita směnného kurzu	Odchylka od centrální parity	Účast v ERM po dobu minimálně 2 let bez vážných problémů

Zdroj: Vlastní zpracování, data viz *Jedna měna pro jednu Evropu. Cesta k euru*. 1. vydání. Brusel: Evropská komise, 2007. ISBN 92-79-04472-9. s. 7

Smyslem Maastrichtských kritérií je sladit makroekonomické ukazatele uchazečských zemí s eurozónou, a tím zajistit bezpečný vstup do třetí fáze HMU. Jsou tedy nastavena tak, že uchazečská země nemůže ohrozit stabilitu měnové unie.

Plnění konvergenčních kritérií by mělo přispívat k tvorbě stabilního ekonomického prostředí a tím usnadnit přechod na společnou měnu.¹⁴² Všechny země, především ty čekatelské, se musí přesně řídit hodnotami, které jsou striktní u jednotlivých ukazatelů konvergence. Podle těchto kritérií lze pak posoudit, zda země může či nemůže vstoupit do měnové unie. Předpokladem je, že po splnění všech striktních hodnot u jednotlivých kritérií kandidátskou

¹⁴² LACINA, Lubor. *Měnová integrace: náklady a přínosy členství v měnové unii*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2007. ISBN 978-80-7179-560-5. s. 226.

zemí a po vstupu země do měnové unie, bude muset, poté již členská země, tyto hodnoty udržovat.¹⁴³

Kandidátské země eurozóny, kam patří v současné době i Česká republika, musí kromě přihlášky do měnové unie plnit konvergenční kritéria konstantně, nikoliv nepravidelně v bodech. Hodnocení, jak země plní konvergenční kritéria, provádí Evropská komise a ECB, přičemž toto plnění má povinnost vyhodnocovat minimálně jedenkrát za dva roky. Zpravidla k tomu dochází každoročně, kdy Evropská komise vydává Konvergenční zprávu Evropské komise a ECB vydává Konvergenční zprávu ECB.¹⁴⁴

5.1 Kritérium cenové stability

Kritérium cenové stability je zakotveno ve Smlouvě o fungování Evropské unie a v čl. 1 protokolu č. 13 o kritériích konvergence. Z čl. 140 odst. 1 Smlouvy o fungování Evropské unie vyplývá následující podmínka: „*Dosažení vysokého stupně cenové stability patrné z míry inflace, která se blíží míře inflace nejvýše třech členských států, jež dosáhly v oblasti cenové stability nejlepších výsledků.*“¹⁴⁵ V protokolu č. 13 o kritériích konvergence je v čl. 1 toto znění: „*Kritérium cenové stability, jak je uvedeno v čl. 140 odst. 1 první odrážce Smlouvy o fungování Evropské unie, znamená, že členský stát vykazuje dlouhodobě udržitelnou cenovou stabilitu a průměrnou míru inflace měřenou v průběhu jednoho roku před provedeným šetřením, jež nepřekračuje o více než 1,5 procentního bodu míru inflace nejvýše tří členských států, které v oblasti cenové stability dosáhly nejlepších výsledků. Inflace se měří pomocí indexu spotřebitelských cen na srovnatelném základě s přihlédnutím k rozdílnému vymezení pojmů v jednotlivých členských státech.*“¹⁴⁶ V praxi se výpočet provádí tak, že se identifikují tři státy s nejnižší hodnotou inflace, jež se měří podle harmonizovaného

¹⁴³ HELÍSEK, Mojmir. *Euro v ČR z pohledu ekonomů*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2009. ISBN 978-80-7380-182-3. s. 27.

¹⁴⁴ Přistoupení k eurozóně - Česká národní banka. [online]. Copyright © Česká národní banka, 2003 [cit. 10.09.2018]. Dostupné z: https://www.cnb.cz/cs/menova_politika/strategicke_dokumenty/pristoupeni_emu.html

¹⁴⁵ EUR-Lex — Access to European Union law — choose your language [online]. Copyright © [cit. 10.10.2018]. Dostupné z:

<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/PDF/?uri=CELEX:12012E/TXT&from=FI>

¹⁴⁶ Protokol č. 13 o konvergenčních kritériích. Ministerstvo financí ČR - Zavedení eura [online]. Dostupné z: https://www.zavedenieura.cz/assets/cs/media/Euro-legislativa_Protokol-c-0013_o-konvergenčních-kritériích.pdf

indexu spotřebitelských cen, podle tzv. Harmonised Index of Consumer Prices, dále jen HICP.¹⁴⁷¹⁴⁸

V druhém kroku se z těchto tří hodnot vypočítá nevážený aritmetický průměr a v posledním kroku se tato hodnota navýší o hodnotu 1,5 procentního bodu (dále jen p. b.) a výsledkem je limit inflace, který musí země splňovat.

Tímto postupem bylo zabráněno obavám z inflačních dopadů. Pokud by do měnové unie vstoupily státy s různými hodnotami inflace, doplatily by na to státy s nižší inflací, jelikož by měnová politika ECB počítala s průměrem všech členských zemí. To by způsobilo celkově vyšší inflaci měnové unie, než by byla inflace země s nízkou inflací, což by pro zemi znamenalo mimořádné náklady navíc a ještě by hrozilo, že by nechtěla sdílet měnovou unii s ostatními zeměmi, jež by upřednostňovaly vyšší inflaci.¹⁴⁹

Kritérium cenové stability je pro vstup do eurozóny ze všech 5 kritérií nejdůležitější. Na rozdíl od ostatních kritérií zde totiž neexistují žádné výjimky, a podmínky tak musí být striktně dodrženy.¹⁵⁰

5.2 Kritérium dlouhodobých úrokových sazeb

Kritérium konvergence úrokových sazeb podle čl. 140 odst. 1 čtvrtá odrážka vyžaduje: „*Stálost konvergence dosažené členským státem a jeho účasti v mechanismu měnových kurzů Evropského měnového systému, která se odráží v úrovních dlouhodobých úrokových sazeb.*“¹⁵¹ Limitní hodnota, podle níž se státy musí řídit, je stanovena, že průměrná dlouhodobá nominální úroková sazba členského státu nesmí před šetřením překročit o více

¹⁴⁷ DĚDEK, Oldřich. *Doba eura: úspěchy i nezdary společné evropské měny*. Praha: Linde Praha, 2014. ISBN 978-80-7201-933-5. s. 142.

¹⁴⁸ Z důvodu odlišnosti spotřebních košů v jednotlivých zemích došlo k harmonizaci a byl zaveden unifikovaný spotřebitelský koš, který se přizpůsobuje jednotlivým zemím a jehož jednotlivé položky i jejich váhy se mohou dle jednotlivých zemí mírně lišit. V HICP je zahrnuto v průměru zhruba 700 reprezentativních položek zboží a služeb, které jsou rozděleny do jednotlivých tematických skupin. (pozn. autora)

¹⁴⁹ LACINA, Lubor. *Měnová integrace: náklady a přínosy členství v měnové unii*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2007. ISBN 978-80-7179-560-5. s. 232.

¹⁵⁰ LACINA, Lubor. *Měnová integrace: náklady a přínosy členství v měnové unii*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2007. ISBN 978-80-7179-560-5. s. 232.

¹⁵¹ Protokol č. 13 o konvergenčních kritériích. Ministerstvo financí ČR - Zavedení eura [online]. Dostupné z: https://www.zavedenieura.cz/assets/cs/media/Euro-legislativa_Protokol-c-0013_o-konvergenčních-kritériích.pdf

než 2 procentní body úrokovou sazbu tří členských států, které dosáhly nejlepších výsledků v oblasti cenové stability.¹⁵²

K výpočtu tohoto kritéria je vycházeno z kritéria předchozího, tedy jsou vybrány tři země s nejnižšími hodnotami inflace, nikoliv s nejnižšími hodnotami úrokové sazby. Jelikož dlouhodobé úrokové sazby odrážejí ve většině případů posouzení dlouhodobé inflace trhem, je důvod užití tohoto postupu zcela jasný.¹⁵³

Hodnoty úrokových sazeb jsou zjistitelné z výnosů tzv. desetiletých vládních dluhopisů a v případě absence dluhopisů je vycházeno ze srovnatelných cenných papírů, s ohledem na rozdílné vymezení pojmů v jednotlivých členských zemích.¹⁵⁴

Toto kritérium, ač je některými kritiky považováno za nadbytečné, přispívá ke stabilizaci ekonomického prostředí HMU. V případě, že by byly mezi zeměmi velké rozdíly v úrokových mírách, by v okamžiku zahájení HMU existovalo velké riziko nárazových kapitálových přesunů a s tím spojených a nevyhnutelných kapitálových zisků a ztrát při přechodu na měnovou unii.¹⁵⁵

Kritérium dlouhodobých úrokových sazeb umožňuje odchýlit se, po dobu 12 kalendářních měsíců, o 2 % od úrokových sazeb tří zemí s nejnižší inflací.¹⁵⁶

5.3 Kritérium udržitelnosti veřejných financí

Třetím kritériem je kritérium udržitelnosti veřejných financí, jež se dělí na dvě části - kritérium veřejného deficitu a kritérium veřejného dluhu, ty mají samozřejmě svoje limity, které musí být splněny.¹⁵⁷ Toto kritérium „dva v jednom“ tak představuje jednak splnění

¹⁵² LACINA, Lubor. *Měnová integrace: náklady a přínosy členství v měnové unii*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2007. ISBN 978-80-7179-560-5. s. 228.

¹⁵³ BALDWIN, Richard E a Charles WYPLOSZ. *Ekonomie evropské integrace*. 4. vydání. Praha: Grada, 2013. ISBN 978-80-247-4568-8. s. 452.

¹⁵⁴ Protokol č. 13 o konvergenčních kritériích. Ministerstvo financí ČR - Zavedení eura [online]. Dostupné z: https://www.zavedenieura.cz/assets/cs/media/Euro-legislativa_Protokol-c-0013_o-konvergenčních-kritériích.pdf

¹⁵⁵ LACINA, Lubor. *Měnová integrace: náklady a přínosy členství v měnové unii*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2007. ISBN 978-80-7179-560-5. s. 233.

¹⁵⁶ Kritérium úrokových sazeb | Plnění vstupních podmínek | Ministerstvo financí ČR - Zavedení eura. Ministerstvo financí ČR - Zavedení eura [online]. Copyright © 2013, MF [cit. 11.10.2018]. Dostupné z: <https://www.zavedenieura.cz/cs/euro-a-ceska-republika/plneni-vstupnich-podminek/kriterium-urokovych-sazeb>

¹⁵⁷ LACINA, Lubor. *Měnová integrace: náklady a přínosy členství v měnové unii*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2007. ISBN 978-80-7179-560-5. s. 228.

nejvyšší přípustné hodnoty hrubého veřejného dluhu a jednak udržení veřejného deficitu pod stanovenou referenční hodnotu.¹⁵⁸

5.3.1 Kritérium veřejného deficitu

Tři předchozí kritéria vyžadují splnění nízké inflace, ale i přesto, že se podmínka splní, může se inflace vyskytnout. Dluh roste v závislosti na půjčkách vlády k financování rozpočtových deficitů a v případě, že se tato situace opakuje, je otázkou, zda vůbec někdy v budoucnu dojde ke splacení dluhů.¹⁵⁹ Jedním z řešení, jak si půjčit peníze, je tisk peněz. Množením peněz dojde k rychlému nárůstu peněžní zásoby a tím dojde k vysoké inflaci, což je situace, které se chce vyhnout každý z kandidátů pro vstup do HMU, a právě proto je čtvrtým kritériem stanovena přípustná hranice deficitu.¹⁶⁰

Kritérium veřejného deficitu znamená, že poměr skutečného či plánovaného schodku veřejných financí k HDP nepřekročí 3 %.¹⁶¹ Stanovení této hranice bylo ovlivněno tzv. zlatým pravidlem, uplatňovaným Německem, které znamenalo přijatelnost rozpočtových deficitů jen v případě, pokud odpovídají veřejným investičním výdajům. Německé deficity podle „zlatého pravidla“ odpovídaly stejné hodnotě jako u tohoto kritéria, tedy 3 %.¹⁶²

Existují i výjimky, kdy může být limit 3 % překročen, a sice v případě, kdy poměr konstantně a pravidelně klesal a přiblížil se referenční hodnotě, nebo v případě výjimečného překročení hodnoty, která se však musí této hodnotě blížit.¹⁶³ Pokud podle čl. 104 odst. 3 Smlouvy o fungování EU členský stát nesplňuje požadavky „...podle jednoho nebo žádného z těchto kritérií, Komise vypracuje zprávu. Zpráva Komise přihlédne k tomu, zda schodek veřejných financí překračuje veřejné investiční výdaje, jakož i ke všem dalším rozhodujícím faktorům

¹⁵⁸ LACINA, Lubor. *Měnová integrace: náklady a přínosy členství v měnové unii*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2007. ISBN 978-80-7179-560-5. s. 235.

¹⁵⁹ BALDWIN, Richard E a Charles WYPLOSZ. *Ekonomie evropské integrace*. 4. vydání. Praha: Grada, 2013. ISBN 978-80-247-4568-8. s. 453.

¹⁶⁰ BALDWIN, Richard E a Charles WYPLOSZ. *Ekonomie evropské integrace*. 4. vydání. Praha: Grada, 2013. ISBN 978-80-247-4568-8. s. 453.

¹⁶¹ Kritéria konvergence - Česká národní banka. [online]. Copyright © Česká národní banka, 2003 [cit. 10.10.2018]. Dostupné z:

https://www.cnb.cz/cs/o_cnb/mezinarodni_vztahy/cr_eu_integrace/eu_integrace_04.html

¹⁶² BALDWIN, Richard E a Charles WYPLOSZ. *Ekonomie evropské integrace*. 4. vydání. Praha: Grada, 2013. ISBN 978-80-247-4568-8. s. 453

¹⁶³ Kritérium veřejného deficitu | Plnění vstupních podmínek | Ministerstvo financí ČR - Zavedení eura. Ministerstvo financí ČR - Zavedení eura [online]. Copyright © 2013, MF [cit. 10.10.2018]. Dostupné z: <https://www.zavedenieura.cz/cs/euro-a-ceska-republika/plneni-vstupnich-podminek/kriterium-verejneho-deficitu>

včetně střednědobé a rozpočtové pozice členského státu.“¹⁶⁴ Vyhodnocení zprávy Komise provede Hospodářský a finanční výbor a následně Rada kvalifikovanou většinou rozhodne o existenci nadměrného schodku. Následně Rada dle čl. 104 odst. 7 Smlouvy o fungování EU rozhodne o doporučení, jak ve stanoveném termínu snížit schodek pod hranici 3 %.¹⁶⁵

5.3.2 Kritérium veřejného dluhu

„Možná se to bude zdát jako bez nápadu, ale protože byla průměrná úroveň dluhu v roce 1991, kdy byla Maastrichtská smlouva projednávána, na úrovni 60 % HDP, byl i strop stanoven na stejné úrovni.“¹⁶⁶

Kritérium veřejného dluhu sleduje poměr veřejného dluhu k HDP, přičemž nesmí přesáhnout referenční hodnotu 60 %. Stejně jako u předchozích kritérií zde existuje výjimka, kdy je hodnota překročena, a to jen v případě, pokud se konstantně snižuje a blíží se výše uvedené hodnotě.¹⁶⁷

Podmínky rozpočtové politiky, které musí být splněny, jsou výjimečné tím, že v jejich východiscích moc nerozlišuje mezi státy ucházející se o členství v eurozóně a mezi ostatními členy EU. V případě porušení této podmínky, ačkoliv je v Maastrichtské smlouvě zakotven zákaz hospodaření s nadměrnými rozpočtovými schodky, je zahájeno řízení o nadměrném schodku, které zahájí Evropská komise na základě Paktu stability a růstu, kde je procedura zakotvena. Sankce při překročení se dělí na členy eurozóny a na nečleny, tedy státy EU. Státy, které nejsou součástí eurozóny, jsou od sankcí osvobozeny, tudíž se na ně nevztahuje finanční pokuta, ale i tak mohou za nesplnění podmínky pykat, například v podobě odepření vstupu do eurozóny. V případě států v rámci eurozóny hrozí sankce s horní hranicí 0,2 % HDP.¹⁶⁸

Zvláštní důležitost je potřeba věnovat zdraví veřejných financí, především v případě, kdy při stabilizaci ekonomiky zasažené asymetrickými šoky zastupují měnovou politiku.

¹⁶⁴ EUR-Lex — Access to European Union law — choose your language [online]. Copyright © [cit. 10.10.2018]. Dostupné z:

<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/PDF/?uri=CELEX:12012E/TXT&from=FI>

¹⁶⁵ LACINA, Lubor. *Měnová integrace: náklady a přínosy členství v měnové unii*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2007. ISBN 978-80-7179-560-5. s. 229.

¹⁶⁶ BALDWIN, Richard E a Charles WYPLOSZ. *Ekonomie evropské integrace*. 4. vydání. Praha: Grada, 2013. ISBN 978-80-247-4568-8. s. 454

¹⁶⁷ Kritérium veřejného dluhu | Plnění vstupních podmínek | Ministerstvo financí ČR - Zavedení eura. Ministerstvo financí ČR - Zavedení eura [online]. Copyright © 2013, MF [cit. 12.10.2018]. Dostupné z: <https://www.zavedenieura.cz/cs/euro-a-ceska-republika/plneni-vstupnich-podminek/kriterium-verejneho-dluhu>

¹⁶⁸ DĚDEK, Oldřich. *Doba eura: úspěchy i nezdary společné evropské měny*. Praha: Linde Praha, 2014. ISBN 978-80-7201-933-5. s. 149.

5.4 Kritérium stability směnného kurzu

Podstatné pro toto kritérium je, aby byla měna zapojena nejméně dva roky do kurzového mechanismu ERM II.¹⁶⁹ V tomto časovém horizontu by se měl kurz pohybovat v blízkosti centrální parity, jejíž kurz by se neměl snižovat. Definice je uvedena v Maastrichtské smlouvě v čl. 121 odst. 1 odrážka 3. V protokolu č. 13, o kritériích konvergence je definováno následující: „*Kritérium účasti v mechanismu směnných kurzů Evropského měnového systému, jak je uvedeno v čl. 140 odst. 1 třetí odrážce uvedené smlouvy, znamená, že členský stát alespoň po dobu posledních dvou let před šetřením dodržoval flukтуаční rozpětí stanovené mechanismem směnných kurzů Evropského měnového systému, aniž by byl směnný kurz vystaven silným tlakům. Zejména pak nesměl členský stát v tomto období z vlastního podnětu devalvovat střední kurz své měny vůči euru.*“¹⁷⁰

V případě zjištění velkého napětí či silného tlaku na měnový kurz je nutností vyhodnocovat spoustu dalších ukazatelů jako je kurzová volatilita vůči euru, role devizových intervencí, nebo vývoj a velikost krátkodobých úrokových sazeb vůči euru.¹⁷¹ Právě měna euro se stala středem pozornosti celého kurzového systému, odlišuje tak předchozí systém s označením ERM.¹⁷² Země, které chtějí vstoupit do eurozóny, musí počítat s tím, že dva roky před vstupem musí svou měnu zafixovat vůči euru a přijmout měnovou politiku ECB kvůli zachování měnové stability. Samozřejmě je podmínkou zřici se své vlastní měny, aby mohla být začleněna společná měna euro. Již za dob fungování ERM bylo flukтуаční rozpětí děleno na normální, pohybující se v rozmezí $\pm 2,25\%$ od centrální parity, a dočasné v rozmezí $\pm 6\%$ od centrální parity. U ERM II bylo normální flukтуаční pásmo stanoveno na $\pm 15\%$ od centrální parity.¹⁷³ Dle tvrzení Evropské komise by se flukтуаční pásmo mělo pohybovat v rozmezí $\pm 2,25\%$ s tím, že pokud by byla hranice při apreciaci národní měny překročena, nebude to znamenat nesplnění podmínky kritéria.¹⁷⁴ Kandidátská země musí prokázat,

¹⁶⁹ Kritérium směnného kurzu | Plnění vstupních podmínek | Ministerstvo financí ČR - Zavedení eura. Ministerstvo financí ČR - Zavedení eura [online]. Copyright © 2013, MF [cit. 13.10.2018]. Dostupné z: <https://www.zavedenieura.cz/cs/euro-a-ceska-republika/plneni-vstupnich-podminek/kriterium-smenneho-kurzu>

¹⁷⁰ Protokol č. 13 o konvergenčních kritériích - Ministerstvo financí ČR - Zavedení eura [online]. Dostupné z: https://www.zavedenieura.cz/assets/cs/media/Euro-legislativa_Protokol-c-0013_o-konvergenčních-kritériích.pdf

¹⁷¹ Kritérium směnného kurzu | Plnění vstupních podmínek | Ministerstvo financí ČR - Zavedení eura. Ministerstvo financí ČR - Zavedení eura [online]. Copyright © 2013, MF [cit. 13.10.2018]. Dostupné z: <https://www.zavedenieura.cz/cs/euro-a-ceska-republika/plneni-vstupnich-podminek/kriterium-smenneho-kurzu>

¹⁷² LACINA, Lubor a Petr ROZMAHEL. Euro: ano-ne?. 1. vydání. Praha: Alfa Nakladatelství, 2010. ISBN 978-80-87197-26-4. s. 132-133.

¹⁷³ DĚDEK, Oldřich. *Doba eura: úspěchy i nezdary společné evropské měny*. Praha: Linde Praha, 2014. ISBN 978-80-7201-933-5. s. 147.

¹⁷⁴ PLCHOVÁ, Božena, Josef ABRHÁM a Mojmir HELÍSEK. *Česká republika a EU: ekonomika - měna - hospodářská politika*. 1. vyd. Praha: Krigl, 2010. ISBN 978-80-86912-39-4. s. 182.

že dokáže udržet svůj měnový kurz sloučený k měnám budoucích partnerů v rámci měnové unie.¹⁷⁵

„Členskými zeměmi EU, pokud o to mají zájem, kurzové kritérium umožňuje oddalovat vstup do eurozóny a současně zachovávat formální loajalitu závazku z přístupové smlouvy, že euro bude zavedeno bezprostředně po splnění všech podmínek. Stačí jen nezažádat o vstup do čekací místnosti s názvem ERM II.“¹⁷⁶

ERM II bylo z řad nových členů nazýváno „čekací místností“ a od starších členů eurozóny a od evropských institucí byl systém opěvován a chválen na jeho uspořádání, přičemž byly vyzdvihovány tyto vlastnosti¹⁷⁷

- disciplinující role,
- kredibilita,
- adaptabilita,
- mnohostrannost.

5.5 Tři možnosti přístupu k přijetí jednotné evropské měny

Každá členská země, která chce zavést euro, si může vybrat scénář, podle nějž tuto měnu zavede. Scénář pro zavedení eura je definován v Národním plánu pro zavedení eura, přičemž volba scénáře je součástí rozhodnutí, kterým Rada EU vyhlásí zrušení výjimky ze zavedení eura v dané zemi.¹⁷⁸

První možnou variantou je *scénář s využitím přechodného období (tzv. madridský scénář)*, který byl při zavedení eurozóny jedinou možnou variantou. Tento scénář představoval zavedení eura zpočátku při bezhotovostních platbách, přičemž národní měna byla platná a byla tzv. podjednotkou eura. Následovalo přechodné období, v němž si národní mince a bankovky zachovaly platnost, kdežto euromince a eurobankovky ještě nebyly oficiálním platidlem. Mezi bezhotovostními a hotovostními platbami existovalo přechodné období

¹⁷⁵ BALDWIN, Richard E a Charles WYPLOSZ. *Ekonomie evropské integrace*. 4. vydání. Praha: Grada, 2013. ISBN 978-80-247-4568-8. s. 453.

¹⁷⁶ DĚDEK, Oldřich. *Doba eura: úspěchy i nezdary společné evropské měny*. Praha: Linde Praha, 2014. ISBN 978-80-7201-933-5. s. 149.

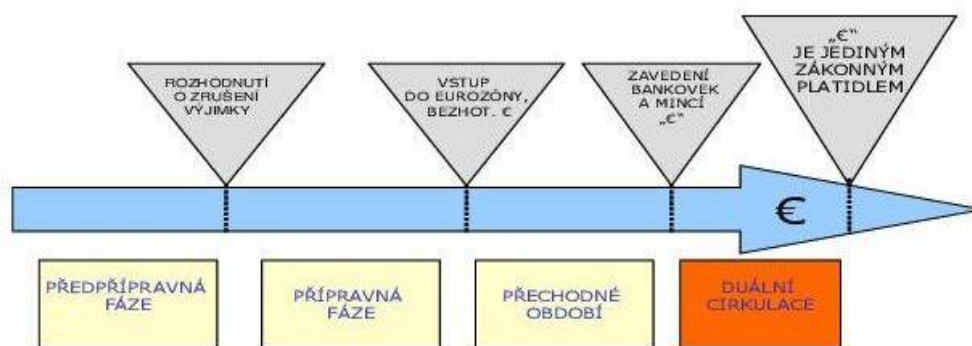
¹⁷⁷ DĚDEK, Oldřich. *Doba eura: úspěchy i nezdary společné evropské měny*. Praha: Linde Praha, 2014. ISBN 978-80-7201-933-5. s. 148.

¹⁷⁸ Ostatní dokumenty | Vládní materiály | Ministerstvo financí ČR - Zavedení eura. Ministerstvo financí ČR - Zavedení eura [online]. Copyright © 2013, MF [cit. 30.12.2018]. Dostupné z: <https://www.zavedenieura.cz/cs/dokumenty/vladni-materialy/ostatni-dokumenty>

maximálně tří let. Nikdo z občanů nebyl nucen, aby platil eurem. Každý si mohl vybrat, jakou měnu bude preferovat.

Tento proces je ze všech nejdelší, avšak umožňuje rozfázování veškerých opatření, jako jsou ražby mincí a podobně. Pro banky znamenají dvě měny v zemi nutnost vést paralelně účet v národní měně i v eurech.¹⁷⁹

Obrázek 2: Madridský scénář zavedení eura

Zdroj: Volba scénáře zavedení eura v České republice - Ministerstvo financí ČR - Zavedení eura [online]. Copyright © [cit. 05.03.2019]. Dostupné z: https://www.zavedenieura.cz/assets/cs/media/Euro-ostatni_2006-10-25_Volba-scenare-zavedeni-eura-v-Ceske-republice.pdf

Druhým ze scénářů byl tzv. *Velký třesk (Big Bang)* neboli *jednorázový přechod na euro*, ve kterém dochází k zavedení hotovostní i bezhotovostní podoby eura ve stejnou dobu, přičemž přepočítání národní měny na euro se provede pomocí přepočítávacího koeficientu. Z hlediska nákladů se jedná o nejlevnější variantu. Tomuto konceptu dále dominuje jasnost a přehlednost oproti předchozímu modelu. Negativem však je koordinace a příprava veřejného a soukromého sektoru z důvodu jednorázového přechodu, tudíž je náročnější než model předchozí.¹⁸⁰

¹⁷⁹ Volba scénáře zavedení eura v České republice - Ministerstvo financí ČR - Zavedení eura [online]. Copyright © [cit. 30.12.2018]. Dostupné z: https://www.zavedenieura.cz/assets/cs/media/Euro-ostatni_2006-10-25_Volba-scenare-zavedeni-eura-v-Ceske-republice.pdf

¹⁸⁰ Volba scénáře zavedení eura v České republice - Ministerstvo financí ČR - Zavedení eura [online]. Copyright © [cit. 30.12.2018]. Dostupné z: https://www.zavedenieura.cz/assets/cs/media/Euro-ostatni_2006-10-25_Volba-scenare-zavedeni-eura-v-Ceske-republice.pdf

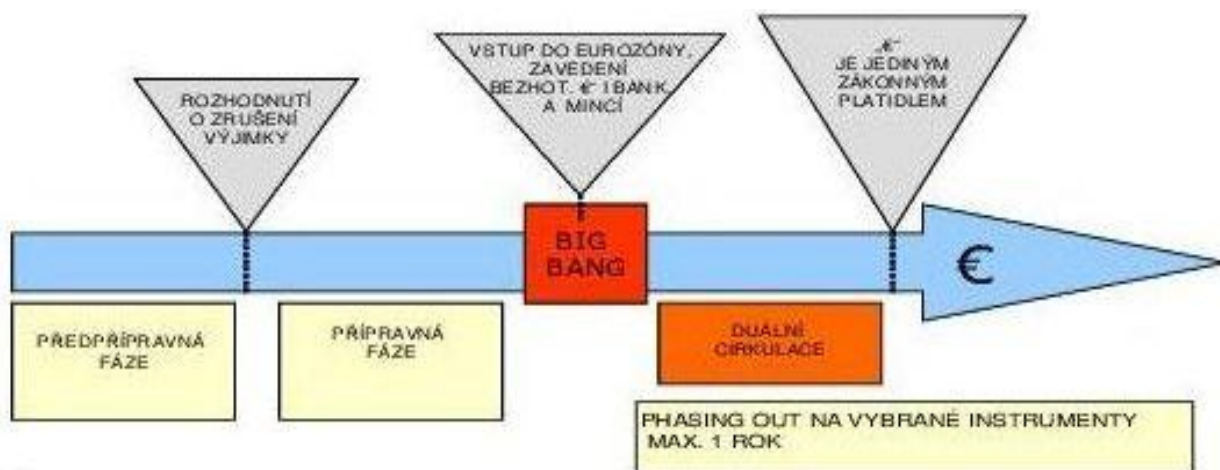
Obrázek 3: Scénář Big bang

Zdroj: Volba scénáře zavedení eura v České republice - Ministerstvo financí ČR - Zavedení eura [online]. Copyright © [cit. 05.03.2019]. Dostupné z: https://www.zavedenieura.cz/assets/cs/media/Euro-ostatni_2006-10-25_Volba-scenare-zavedeni-eura-v-Ceske-republice.pdf

Třetím a posledním scénářem je období postupného zrušení (*Phasing – out*), který je však možné použít pouze při využití druhého scénáře. Maximálně jeden rok je možné čerpat výjimku v podobě právních nástrojů, jako jsou faktury, účtenky a podobně v národních měnách. Placení a účtování je však omezené, jelikož je nutné jej provádět jen v eurech. Výhodou tohoto modelu je jednorozční doba používání starých právních nástrojů a tím i delší aklimatizaci dotčených subjektů.¹⁸¹

Obrázek 4: Scénář Phasing out

Zdroj: Volba scénáře zavedení eura v České republice - Ministerstvo financí ČR - Zavedení eura [online]. Copyright © [cit. 05.03.2019]. Dostupné z: https://www.zavedenieura.cz/assets/cs/media/Euro-ostatni_2006-10-25_Volba-scenare-zavedeni-eura-v-Ceske-republice.pdf

¹⁸¹ Volba scénáře zavedení eura v České republice - Ministerstvo financí ČR - Zavedení eura [online]. Copyright © [cit. 30.12.2018]. Dostupné z: https://www.zavedenieura.cz/assets/cs/media/Euro-ostatni_2006-10-25_Volba-scenare-zavedeni-eura-v-Ceske-republice.pdf

5.5.1. Volba scénáře pro zavedení eura v ČR

Česká republika si pro zavedení eura vybrala ze tří možných scénářů model velkého třesku, popsaného výše. Tento proces lze rozdělit do pěti fází.

Předpřípravná fáze je prvním krokem, který představuje mezidobí, kdy vláda stanoví termín pro zavedení eura a mezitím než dojde k rozhodnutí evropských institucí o splnění podmínek nezbytných pro zavedení eura a rozhodnutí o zrušení výjimky. Jako zákonné platidlo se v této fázi bude používat česká koruna a v souvislosti se zavedením eura budou postupně probíhat organizační a technické přípravy pro přechod na jednotnou evropskou měnu.¹⁸²

Druhou v pořadí je *přípravná fáze*, jež následuje po stanovení přepočítávacího koeficientu a po rozhodnutí o zrušení výjimky pro zavedení eura, v časovém horizontu 6 měsíců před zavedením eura. Rada EU stanoví koeficient pro přepočet eura na koruny. Česká koruna bude stále hlavním platidlem, již se však začne používat tzv. duální označování cen, jež spočívá v uvádění cen v CZK a v EUR.¹⁸³

Třetím časovým obdobím je *období duální cirkulace*, které trvá 14 dní a spočívá ve společném oběhu eur a korun. Ode dne zavedení eura již musí být veškeré bezhotovostní platby prováděny pouze v eurech, kdežto hotovostní platby mohou být prováděny jak v eurech, tak v korunách. Obchodníci však budou mít povinnost vracet pouze v eurech a tím dojde k postupnému stahování české koruny z oběhu.¹⁸⁴

Předposlední, čtvrtou fází, je *období od konce duální cirkulace až do konce duálního označování cen*, ve kterém jsou veškeré transakce prováděny výhradně jen v eurech. Pro lepší porovnávání cen budou hodnoty v obchodech, ale i na různých výpisech uváděny stále v českých korunách.¹⁸⁵

¹⁸² PLCHOVÁ, Božena, Josef ABRHÁM a Mojmír HELÍSEK. Česká republika a EU: ekonomika –měna - hospodářská politika. 1. vydání. Praha: Kriegl, 2010. ISBN 978-80-86912-39-4. s. 192.

¹⁸³ Institucionální zajištění zavedení eura v ČR - Ministerstvo financí ČR - Zavedení eura [online]. Copyright © [cit. 30.12.2018]. Dostupné z: https://www.zavedenieura.cz/assets/cs/media/Euro-ostatni_2005_Institucionalni-zajisteni-zavedeni-eura-v-Ceske-republice.pdf

¹⁸⁴ Institucionální zajištění zavedení eura v ČR - Ministerstvo financí ČR - Zavedení eura [online]. Copyright © [cit. 30.12.2018]. Dostupné z: https://www.zavedenieura.cz/assets/cs/media/Euro-ostatni_2005_Institucionalni-zajisteni-zavedeni-eura-v-Ceske-republice.pdf

¹⁸⁵ Institucionální zajištění zavedení eura v ČR - Ministerstvo financí ČR - Zavedení eura [online]. Copyright © [cit. 30.12.2018]. Dostupné z: https://www.zavedenieura.cz/assets/cs/media/Euro-ostatni_2005_Institucionalni-zajisteni-zavedeni-eura-v-Ceske-republice.pdf

V *závěrečné fázi zavádění eura* již budou veškeré transakce v eurech. Obchodníci budou moci dobrovolně uvádět i ceny v českých korunách, ale nebude to jejich povinnost. 6 měsíců po zavedení eura bude možné směňovat české koruny za eura, poté již jen na pobočkách České národní banky, dále jen ČNB.¹⁸⁶

5.5.2. Strategie přistoupení ČR k eurozóně

V říjnu roku 2003 byla schválena strategie přistoupení ČR k eurozóně. Jednalo se o společný dokument vlády ČR a ČNB, který obsahoval mimo jiné rizika, ale i přínosy spojené se vstupem do eurozóny.¹⁸⁷ Mezi pozitiva je například zařazeno udržení střednědobě vyrovnaných veřejných rozpočtů, snížení rizika měnových krizí, naopak mezi rizika je možné řadit zpřísnění fiskální politiky, či nedostatečnou reakční schopnost ekonomiky ČR.

Česká republika do Evropské unie vstoupila dne 1. května 2004. Tímto dnem se automaticky zařadila do třetí fáze HMU, která obsahovala nahrazení původní měny, tedy koruny měnou eurozóny, jíž je euro. Z důvodu nesplnění některých podmínek pro zavedení jednotné měny, se ČR řadí mezi státy, které mají výjimku popsanou v čl. 122 Smlouvy o založení ES vztahující se na fiskální a měnovou politiku.¹⁸⁸

Vstup ČR do eurozóny nastane až ve chvíli, kdy ECB a Evropská komise vyhodnotí, že ČR splňuje všechna konvergenční kritéria. Další podmínkou je termín, který určí vláda ČR pro zavedení eura. „*Stanovení termínu vstupu je v kompetenci každého členského státu, závisí na jeho připravenosti.*“¹⁸⁹ Podle Národního plánu zavedení eura z roku 2007 vyplývá, že ČR, jako stát s udělenou výjimkou, je povinna usilovat o zavedení eura v co nejkratším termínu.¹⁹⁰ Vzhledem ke skutečnosti, že časový horizont udělení výjimky není nijak specifikován, tedy omezen, má ČR dostatek času, aby se postupně mohla připravit a vytvořit vhodné podmínky pro snadnější zavedení eura.

¹⁸⁶ PLCHOVÁ, Božena, Josef ABRHÁM a Mojmir HELÍSEK. *Česká republika a EU: ekonomika - měna - hospodářská politika*. 1. vydání. Praha: Kriegl, 2010. ISBN 978-80-86912-39-4. s. 193

¹⁸⁷ PLCHOVÁ, Božena, Josef ABRHÁM a Mojmir HELÍSEK. *Česká republika a EU: ekonomika - měna - hospodářská politika*. 1. vydání Praha: Kriegl, 2010. ISBN 978-80-86912-39-4. s. 173.

¹⁸⁸ PLCHOVÁ, Božena, Josef ABRHÁM a Mojmir HELÍSEK. *Česká republika a EU: ekonomika - měna - hospodářská politika*. 1. vydání. Praha: Kriegl, 2010. ISBN 978-80-86912-39-4. s. 172 - 173.

¹⁸⁹ HELÍSEK, Mojmir. *Euro v ČR z pohledu ekonomů*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2009. ISBN 978-80-7380-182-3. s. 20.

¹⁹⁰ HELÍSEK, Mojmir. *Euro v ČR z pohledu ekonomů*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2009. ISBN 978-80-7380-182-3. s. 20.

„Stáváme se součástí snů mnoha Evropanů o otevřené Evropě.“¹⁹¹ Tehdejší prezident Václav Klaus společně s premiérem Vladimírem Špidlou dne 16. dubna 2003 na summitu EU v Aténách podepsali dohodu o zapojení České republiky do EU, k čemuž by mělo dojít v roce 2004. To znamenalo první krok v cestě za eurem. Se vstupem do EU souvisely i neodkladné přípravy na přijetí eura. Všech 12 členů eurozóny přijalo koordinovaný způsob přijetí eura, kdežto ČR, která dostala dočasnou výjimku pro zavedení eura, si mohla zvolit svojí vlastní strategii, což také učinila. Na základě toho byla vládou ČR a ČNB vytvořena a posléze i vládou schválena Strategie přistoupení ČR do eurozóny. 30. září 2003 byl horizont přistoupení ČR k eurozóně stanoven na období let 2009 – 2010.¹⁹²

Z důvodu praktických příprav na zavedení eura vláda ČR zřídila funkci Národního koordinátora zavedení eura v ČR a mezirezortní Národní koordinační skupinu (dále jen NKS) pro zavedení eura. Koordinátor je reprezentantem ministerstva financí a dále je vedoucí koordinační skupiny. Mezi jeho úkoly patří sledování činností pracovních skupin, odpovědnost za práci těchto skupin, komunikace na veřejnosti s občany na téma zavedení eura a v neposlední řadě účastnění se schůzí pracovních skupin Evropské komise.¹⁹³ V rámci Národních koordinačních skupin bylo zřízeno celkem 7 pracovních skupin (pro finanční sektor, pro nefinanční sektor, pro veřejnou správu, pro ochranu spotřebitele, pro legislativu, pro komunikaci, pro informatiku a statistiku).¹⁹⁴ Mezi hlavní úkoly těchto skupin patřilo řešení vzniklých odborných problémů a navrhování jejich odstranění. S těmito dvěma pojmy souvisí dokument Institucionálního zajištění zavedení eura v ČR, který byl schválen v listopadu roku 2005. Podle usnesení vlády ČR č. 1510 ze dne 23. listopadu 2005 bylo hlavním cílem dokumentu: „Vymezit základní institucionální rámec zavedení eura v České republice a umožnit tak komplexní zpracování Národního plánu zavedení eura a následně

¹⁹¹ Podepsáno. Česko může do unie – idnes.cz [online]. Copyright ©2003 [cit. 18.01.2019]. Dostupné z: http://www.idnes.cz/zpravy/archiv/podepsano-cesko-muze-do-unie.A030416_134113_eunie_ton

¹⁹² Strategie přistoupení České republiky k eurozóně - PDF. Představujeme Vám pohodlné a bezplatné nástroje pro publikování a sdílení informací. [online]. Copyright © DocPlayer.cz [cit. 18.01.2019]. Dostupné z: <https://docplayer.cz/15044213-Strategie-pristoupeni-ceske-republiky-k-eurozone.html>

¹⁹³ Národní koordinátor | Národní koordinační skupina | Ministerstvo financí ČR - Zavedení eura. Ministerstvo financí ČR - Zavedení eura [online]. Copyright © 2013, MF [cit. 03.01.2019]. Dostupné z: <https://www.zavedenieura.cz/cs/narodni-koordinacni-skupina/narodni-koordinator>

¹⁹⁴ Institucionální zajištění zavedení eura v ČR - Ministerstvo financí ČR - Zavedení eura [online]. Copyright © Ministerstvo financí ČR, 2005 [cit. 03.01.2019]. Dostupné z: https://www.zavedenieura.cz/assets/cs/media/Euro-ostatni_2005_Institucionalni-zajisteni-zavedeni-eura-v-Ceske-republice.pdf

*koordinovat provedení všech kroků nezbytných k úspěšnému vstupu ČR do eurozóny a všeobecnému přijetí eura jakožto zákonné české měny.*¹⁹⁵

Z dokumentu Národní koordinační skupiny pro zavedení eura z června 2006 vyplývá, že všechny NKS analyzovaly možnosti výběru vhodného scénáře zavedení eura a po vyhodnocení se všechny skupiny shodly na výběru jednorázového přechodu na euro, čili scénáře „velký třesk“. K tomuto názoru se připojila jak ČNB, tak později i ministerstvo financí.¹⁹⁶ Posléze rovněž vláda ČR rozhodla o použití scénáře „velký třesk“ spočívajícího v zavedení hotovostního i bezhotovostního eura ve stejný den.¹⁹⁷

V této fázi jen zbývalo sledovat, jak Česká republika plní maastrichtská konvergenční kritéria. K tomuto účelu vytvořilo ministerstvo financí ČR ve spolupráci s ČNB společný dokument, schválený vládou ČR dne 21. prosince 2009, nazývaný Vyhodnocení plnění maastrichtských konvergenčních kritérií a stupně ekonomické sladěnosti ČR s eurozónou, kdy tento dokument bude vyhotovován každoročně, z důvodu zjištění plnění či neplnění kritérií. Dokument obsahuje vyhodnocení jednotlivých konvergenčních kritérií, vyhodnocení současného stupně ekonomické sladěnosti ČR s eurozónou a rovněž shrnutí a doporučení k připravenosti ČR na vstup do ERM II a do eurozóny. Po vyhodnocení a zjištění skutečností je nutno navrhnout vládě ČR, zda se má ČR v příštím roce zapojit do ERM II či nikoliv.¹⁹⁸

Podmínkou ERM II je setrvání minimálně dvou let v tomto systému. I proto je nezbytné vstoupit do ERM II s předstihem nejméně tři roky před datem zavedení eura. Tři roky představují dva roky účasti v systému a zbývající rok by byl použit k přípravě jak technické, tak ekonomické a také k vyhodnocení. Podstatou vstupu do eurozóny bylo vytvoření vhodných ekonomických podmínek. Důvodem rozhodnutí nevstupovat do ERM II bylo nesplnění konvergenčního kritéria stavu veřejných financí.

¹⁹⁵ Institucionální zajištění zavedení eura v ČR - Ministerstvo financí ČR - Zavedení eura [online]. Copyright © Ministerstvo financí ČR, 2005 [cit. 03.01.2019]. Dostupné z: https://www.zavedenieura.cz/assets/cs/media/Euro-ostatni_2005_Institucionalni-zajisteni-zavedeni-eura-v-Ceske-republice.pdf

¹⁹⁶ Institucionální zajištění zavedení eura v ČR - Ministerstvo financí ČR - Zavedení eura [online]. Copyright © Ministerstvo financí ČR, 2005 [cit. 03.01.2019]. Dostupné z: https://www.zavedenieura.cz/assets/cs/media/Euro-ostatni_2005_Institucionalni-zajisteni-zavedeni-eura-v-Ceske-republice.pdf

¹⁹⁷ Institucionální zajištění zavedení eura v ČR - Ministerstvo financí ČR - Zavedení eura [online]. Copyright © Ministerstvo financí ČR, 2005 [cit. 03.01.2019]. Dostupné z: https://www.zavedenieura.cz/assets/cs/media/Euro-ostatni_2005_Institucionalni-zajisteni-zavedeni-eura-v-Ceske-republice.pdf

¹⁹⁸ Hospodářská a měnová politika v EU - Česká národní banka. [online]. Copyright © Česká národní banka, 2003 [cit. 03.01.2019]. Dostupné z: https://www.cnb.cz/cs/o_cnb/mezinarodni_vztahy/cr_eu_integrace/

Z důvodu usnesení vlády ČR dne 25. října 2006 nevstupovat do systému ERM II následující rok 2007 bylo rozhodnuto, že plánovaná strategie nebude použita ve stanoveném termínu.¹⁹⁹

Usnesením vlády č. 353 ze dne 11. dubna 2007 byl schválen Národní plán zavedení eura v ČR, který obsahuje informace o scénáři „velký třesk“, časový plán zavedení eura či nahrazení koruny eury. Jeho součástí jsou rovněž úkoly, které je zapotřebí splnit, aby mohlo být používáno platidlo euro.

29. srpna 2007 došlo k aktualizaci stávajícího strategického dokumentu o přistoupení ČR k eurozóně. Dokument doporučil přistoupení ČR k eurozóně: „...*jakmile pro to budou vytvořeny ekonomické podmínky.*“²⁰⁰ Načasování vstupu bylo v dokumentu podmíněno rychlostí reálného a nominálního přibližování české ekonomiky k ekonomikám zemí eurozóny. Za předpokladu plnění maastrichtských kritérií včetně úspěšné konsolidace veřejných financí, dosažení dostatečného stupně reálné konvergence a přiměřeného postupu strukturálních reforem zajišťujících dostatečnou ekonomickou sladěnost se zeměmi eurozóny dokument očekával přistoupení ČR k eurozóně v horizontu let 2009 - 2010.²⁰¹ Nový termín přistoupení k eurozóně nebyl doposud naplánován.

¹⁹⁹ HELÍSEK, Mojmir. *Euro v ČR z pohledu ekonomů*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2009. ISBN 978-80-7380-182-3. s. 25.

²⁰⁰ Aktualizovaná strategie přistoupení ČR k eurozóně - Ministerstvo financí ČR - Zavedení eura [online]. Copyright © [cit. 08.01.2019]. Dostupné z: https://www.zavedenieura.cz/assets/cs/media/EU-MFCR_Aktualizovana-strategie-pristoupeni-Ceske-republiky-k-eurozone.pdf

²⁰¹ Aktualizovaná strategie přistoupení ČR k eurozóně - Ministerstvo financí ČR - Zavedení eura [online]. Copyright © [cit. 08.01.2019]. Dostupné z: https://www.zavedenieura.cz/assets/cs/media/EU-MFCR_Aktualizovana-strategie-pristoupeni-Ceske-republiky-k-eurozone.pdf

6 Zhodnocení plnění Maastrichtských konvergenčních kritérií Českou republikou

Jak již bylo uvedeno výše, země EU, která chce vstoupit do eurozóny, musí dosahovat vysokého stupně udržitelné konvergence.²⁰² Stupeň udržitelné konvergence je posuzován dle maastrichtských konvergenčních kritérií, uvedených v článku 140 Smlouvy, blíže pak v Protokolu č. 13 ke Smlouvě o Evropské unii a Smlouvě o fungování Evropské unie.²⁰³ Česká republika se zavázala, že učiní veškerá opatření, aby byla připravena ke vstupu co nejdříve. Avšak nikde není zakotveno, pokud ČR dlouhodobě nesplňuje některé kritérium, jak dlouho může být tzv. „čekatelskou zemí“, než veškerá kritéria splní a bude moci vstoupit do eurozóny, a zda ČR nehrozí nějaké sankce či postihy.²⁰⁴

V ČR jednotlivá konvergenční kritéria vyhodnocuje Ministerstvo financí ČR, dále jen MF ČR a ČNB. Vyhodnocení provádí ve společném dokumentu, který se nazývá „Vyhodnocení plnění Maastrichtských konvergenčních kritérií a stupně ekonomické sladění ČR s Eurozónou“. Tento dokument se vyhotovuje každoročně, je schvalován MF ČR a ČNB a obsahuje vyhodnocení konvergenčních kritérií včetně vyhodnocení reálné konvergence ČR k eurozóně a fungování přizpůsobovacích mechanismů. Výstupem či závěrem zprávy je doporučení vládě ČR, kdy by mohla ČR vstoupit do eurozóny a rovněž vstoupit do kurzového mechanismu ERM II.²⁰⁵

V následujících kapitolách bude zhodnoceno, jak v posledních 10 letech, tedy v období od roku 2008 do roku 2017, plnila ČR jednotlivá Maastrichtská konvergenční kritéria. Pro účely této diplomové práce jsem použil hodnocení „nominálních“ kritérií.

²⁰² S odkazem na čl. 130 a 131 Smlouvy o fungování EU a Statut Evropského systému centrálních bank a Evropské centrální banky

²⁰³ Vyhodnocení plnění maastrichtských konvergenčních kritérií a stupně ekonomické sladění ČR s eurozónou - 2018 | 2018 | Ministerstvo financí ČR. Ministerstvo financí ČR [online]. Copyright © 2005 [cit. 08.01.2019]. Dostupné z: <https://www.mfcr.cz/cs/zahranicni-sektor/pristoupeni-cr-k-eurozone/maastrichtska-kriteria-a-sladenost-cr/2018/vyhodnoceni-plneni-maastrichtskech-konve-33673>

²⁰⁴ Přistoupení k eurozóně - Česká národní banka. [online]. Copyright © Česká národní banka, 2003 [cit. 08.01.2019]. Dostupné z: https://www.cnb.cz/cs/menova_politika/strategicke_dokumenty/pristoupeni_emu.html

²⁰⁵ PLCHOVÁ, Božena, Josef ABRHÁM a Mojmír HELÍSEK. *Česká republika a EU: ekonomika - měna - hospodářská politika*. 1. vydání. Praha: Kriegl, 2010. ISBN 978-80-86912-39-4. s. 183.

6.1 Plnění kritéria cenové stability

Podmínkou tohoto kritéria je, aby průměrná míra inflace měřená v průběhu jednoho roku před měřením nepřesahovala 1,5 p. b. míry inflace tří nejvyspělejších členských států.²⁰⁶ Pro měření vývoje celkové cenové hladiny byl vytvořen tzv. index spotřebitelských cen, který sleduje, jak obyvatelstvo využívá služby a zboží jimi placené.²⁰⁷ Aby mohly být porovnávány i cenové hladiny u jiných států EU, byl vytvořen tzv. HICP, který má jasně předepsaná pravidla a zahrnuje v průměru 700 reprezentativních položek zboží a služeb, které jsou rozděleny do jednotlivých tematických skupin.

Česká republika se dlouhodobě řadí mezi státy s nízkoinflačním prostředím, které má na svědomí především velmi dobře fungující ČNB.²⁰⁸

Tabulka 4: Kritérium cenové stability ČR

Rok	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Průměr 3 zemí EU s nejnižší inflací	2,6	0,0	0,9	1,6	1,6	0,3	-0,2	-0,9	-0,8	0,6
Hodnota kritéria	4,1	1,5	2,4	3,1	3,1	1,8	1,3	0,6	0,7	2,1
Česká republika	6,3	0,6	1,2	2,1	3,5	1,4	0,4	0,3	0,6	2,4

Zdroj: vlastní zpracování, data viz ČNB²⁰⁹

Při pohledu na tabulku č. 4 je patrné, že v roce 2008 ČR nesplnila kritérium v porovnání se třemi zeměmi s nejnižší nezápornou inflací. To však bylo způsobeno výjimečnými a dočasnými proinflačními šoky, jimiž byl extrémní nárůst světových cen, především energií, potravin, a dále zvyšování snížené sazby daně z přidané hodnoty, dále jen DPH, z 5 % na

²⁰⁶ Kritérium cenové stability | Plnění vstupních podmínek | Ministerstvo financí ČR - Zavedení eura. Ministerstvo financí ČR - Zavedení eura [online]. Copyright © 2013, MF [cit. 08.01.2019]. Dostupné z: <https://www.zavedenieura.cz/cs/euro-a-ceska-republika/plneni-vstupnich-podminek/kriterium-cenove-stability>

²⁰⁷ Nejnovější ekonomické údaje | ČSÚ. Český statistický úřad | ČSÚ [online]. [cit. 08.01.2019]. Dostupné z: <https://www.czso.cz/csu/czso/aktualniinformace#12>

²⁰⁸ Zpráva o zahraniční politice České republiky leden–prosinec 2009 [online]. In: . Ministerstvo zahraničních věcí ČR. Praha: Ministerstvo zahraničních věcí ČR, 2010. [cit. 04.02.2019]. Dostupné z: https://www.mzv.cz/file/592100/ZZP2009_CZ_el.pdf

²⁰⁹ Vyhodnocení plnění maastrichtských konvergenčních kritérií a stupně ekonomické sladění ČR s eurozónou - Ministerstvo financí ČR [online]. Copyright © Ministerstvo financí ČR, 2015 [cit. 10.02.2019]. Dostupné z: <https://www.mfcr.cz/cs/zahranicni-sektor/pristoupeni-cr-k-eurozone/maastrichtska-kriteria-a-sladenost-cr/2015/vyhodnoceni-plneni-maastrichtskych-konve-23412/>

9 %, poplatků ve zdravotnictví, zavedení ekologických daní a další.²¹⁰ V roce 2009 bylo kritérium splněno vlivem výrazné dezinflace způsobené ekonomickou recesí a ukončením jednorázových nákladů pocházejících z předešlého roku.

Zásadní změnou, ke které došlo dne 1. ledna 2010, bylo snížení inflačního cíle ČNB pro národní CPI²¹¹ na 2,0 % s tolerančním rozmezím $\pm 1,0$ p. b. Tato změna by měla přinést pozitivní podmínky pro následující plnění kritéria cenové stability.²¹²

Započatá dezinflace z roku 2009 vyvrcholila ve druhém čtvrtletí roku 2010. To odstartovalo pozvolný růst cen, což bylo zapříčiněno administrativními opatřeními v podobě zvýšení DPH obou sazeb o 1 p. b., zvýšením spotřebních daní, především ceny ropy a surovin. V roce 2011 se meziroční růst spotřebitelských cen pohyboval kolem 2 %, čímž lze konstatovat, že v tomto roce ČR kritérium splnila. V roce 2012 se zrychlil pohyb míry inflace, která již v srpnu přesáhla stanovenou hodnotu pro splnění kritéria. V tomto roce došlo k dalšímu navýšení snížené sazby DPH, a sice o 4 p. b., ke zvýšení spotřebních daní z důvodu nepříznivých nabídkových šoků, jež představovaly ceny ropy a potravin. To mělo za následek překročení stanoveného limitu pro splnění kritéria.

V lednu roku 2013 došlo k dalšímu zvyšování sazeb DPH o 1 p. b., na hodnotu 15 % a 21 % a šance pro splnění kritéria tak byla mizivá. Vzhledem k tomu, že došlo ke zvýšení jen o 1 p. b., byl nárůst spotřebitelských cen jen mírný a referenční hodnotu se tak v roce 2013 podařilo udržet.

Rok 2014 přinesl historicky druhou nejnižší hodnotu míry inflace od roku 1990. Druhé nejnižší míry inflace bylo dosaženo i přes to, že ČNB začala používat měnový kurz jako další nástroj měnové politiky v zájmu udržení cenové stability v souladu s jejím inflačním cílem. Již v září činila průměrná hodnota míry inflace 0,6 %. Výsledná hodnota se zastavila na 0,6 %, toto číslo je nutné vnímat v širším kontextu velmi nízkého růstu cen v celé EU, přičemž se ČR svými hodnotami mezi státy EU nachází zhruba uprostřed. K takto nízké

²¹⁰ Vyhodnocení plnění maastrichtských konvergenčních kritérií a stupně ekonomické sladění ČR s eurozónou - Ministerstvo financí ČR [online]. Copyright © Ministerstvo financí ČR, 2009 [cit. 04.02.2019]. Dostupné z: <https://www.mfcr.cz/cs/zahranicni-sektor/pristoupeni-cr-k-eurozone/maastrichtska-kriteria-a-sladenost-cr/2009/vyhodnoceni-plneni-maastrichtskych-konve-1080/>

²¹¹ Poznámka autora - CPI – Consumer price index neboli index spotřebitelských cen - index měřící vývoj cenové hladiny určitého spotřebního koše obsahujícího některé zboží a služby

²¹² Vyhodnocení plnění maastrichtských konvergenčních kritérií a stupně ekonomické sladění ČR s eurozónou - Ministerstvo financí ČR [online]. Copyright © Ministerstvo financí ČR, 2009 [cit. 04.02.2019]. Dostupné z: <https://www.mfcr.cz/cs/zahranicni-sektor/pristoupeni-cr-k-eurozone/maastrichtska-kriteria-a-sladenost-cr/2009/vyhodnoceni-plneni-maastrichtskych-konve-1080/>

hodnotě došlo především z důvodu poklesu regulovatelných cen, kdy nejpodstatnější bylo výrazné zlevnění elektřiny.

V roce 2015 činila průměrná míra inflace 0,3 %, což bylo způsobeno výrazným poklesem cen ropy. Jednalo se o nejnižší průměrnou inflaci od roku 2003. Kritérium bylo v tomto roce ČR splněno.

V roce 2016, stejně jako v roce předchozím, nejvíce ovlivňoval inflaci pokles cen ropy. Průměrná inflace činila 0,6 %. Koncem roku došlo ke zrychlení dynamiky růstu spotřebitelských cen a ke zdražení stravování a ubytování. V porovnání se zeměmi EU se ČR řadila mezi státy s vyšší mírou inflace. Kritérium ČR, ač hraničně, splnila.

V roce 2017 byla referenční hodnota velmi nízká. Po odeznění protiinflačních tlaků působených cenami ropy se objevil další problém. Poptávka začala převyšovat nabídku na trhu. Tato situace se odrazila v rychlém růstu mezd z důvodu nízké nezaměstnanosti a velkého množství volných míst. Kritérium se ČR v tomto roce splnit nepodařilo.

6.2 Kritérium dlouhodobých úrokových sazeb ČR

Tabulka 5: Kritérium dlouhodobých úrokových sazeb ČR

Rok	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Průměr 3 zemí EU s nejnižší inflací	4,2	3,9	4,0	3,3	3,1	4,4	1,8	1,8	2,1	1,3
Hodnota kritéria	6,2	5,9	6,0	5,3	5,1	6,4	3,8	3,8	4,1	3,3
Česká republika	4,6	4,8	4,2	3,7	2,8	2,1	1,6	0,6	0,4	1,0

Zdroj: vlastní zpracování, data viz ČNB²¹³

Při pohledu na výše znázorněnou tabulku lze vyčíst, že ČR toto kritérium soustavně velmi dobře plní a to ještě s dostatečně velkou rezervou nejméně jednoho procentního bodu. V období let 2008 – 2010 vykazovaly průměrné dlouhodobé úrokové sazby pro konvergenční

²¹³ Vyhodnocení plnění maastrichtských konvergenčních kritérií a stupně ekonomické sladění ČR s eurozónou - Ministerstvo financí ČR [online]. Copyright © Ministerstvo financí ČR, 2015 [cit. 10.02.2019]. Dostupné z: <https://www.mfcr.cz/cs/zahranicni-sektor/pristoupeni-cr-k-eurozone/maastrichtska-kriteriia-a-sladenost-cr/2015/vyhodnoceni-plneni-maastrichtskych-konve-23412/>

účely rostoucí tendenci.²¹⁴ Od roku 2010 do roku 2016 se projevovaly pravidelně klesající tendence, kdy nejnižší hodnota dosáhla v roce 2016 hodnoty 0,4 p. b. Tyto klesající tendence byly způsobeny dlouhodobě fungujícím kvalitním ratingem ČR v důsledku stability a důvěryhodnosti fiskálního vývoje a zájmem rezidentů a nerezidentů o české státní dluhopisy. Investoři měli důvěru k českým dluhopisům, o čemž svědčí souvztažnost mezi výnosy českých a německých desetiletých státních dluhopisů.²¹⁵

V roce 2017 došlo k mírnému nárůstu dlouhodobých úrokových sazeb na 1 p. b., kritérium tedy bylo s velkou rezervou splněno.²¹⁶

Na základě dosavadního vývoje je předpoklad, že by ČR měla i nadále v příštích letech s přehledem toto kritérium splňovat.

„Podmínkou je však zachování důvěry finančních trhů ve zdravý makroekonomický vývoj a dlouhodobá udržitelnost českých veřejných financí, což by ve světle jejich současné i předpokládané situace nemělo představovat problém.“²¹⁷

6.3 Kritérium dlouhodobě udržitelného stavu veřejných financí ČR

Třetí kritérium je rozděleno na dvě části, a to kritérium veřejného deficitu a kritérium veřejného dluhu, kdy ke splnění daného kritéria je zapotřebí splnění obou jeho částí.

²¹⁴ Vyhodnocení plnění maastrichtských konvergenčních kritérií a stupně ekonomické sladění ČR s eurozónou - Ministerstvo financí ČR [online]. Copyright © Ministerstvo financí ČR, 2010 [cit. 05.02.2019] Dostupné z: <https://www.mfcr.cz/cs/zahranicni-sektor/pristoupeni-cr-k-eurozone/maastrichtska-kriteria-a-sladenost-cr/2010/vyhodnoceni-plneni-maastrichtskych-konve-1081/>

²¹⁵ Vyhodnocení plnění maastrichtských konvergenčních kritérií a stupně ekonomické sladění ČR s eurozónou - Ministerstvo financí ČR [online]. Copyright © Ministerstvo financí ČR, 2011 [cit. 05.02.2019] Dostupné z: <https://www.mfcr.cz/cs/zahranicni-sektor/pristoupeni-cr-k-eurozone/maastrichtska-kriteria-a-sladenost-cr/2011/vyhodnoceni-plneni-maastrichtskych-konve-1082/>

²¹⁶ Vyhodnocení plnění maastrichtských konvergenčních kritérií a stupně ekonomické sladění ČR s eurozónou - Ministerstvo financí ČR [online]. Copyright © Ministerstvo financí ČR, 2018 [cit. 05.02.2019] Dostupné z: <https://www.mfcr.cz/cs/zahranicni-sektor/pristoupeni-cr-k-eurozone/maastrichtska-kriteria-a-sladenost-cr/2018/vyhodnoceni-plneni-maastrichtskych-konve-33673/>

²¹⁷ Vyhodnocení plnění maastrichtských konvergenčních kritérií a stupně ekonomické sladění ČR s eurozónou - Ministerstvo financí ČR [online]. Copyright © Ministerstvo financí ČR, 2015 [cit. 10.02.2019]. Dostupné z: <https://www.mfcr.cz/cs/zahranicni-sektor/pristoupeni-cr-k-eurozone/maastrichtska-kriteria-a-sladenost-cr/2015/vyhodnoceni-plneni-maastrichtskych-konve-23412/>

6.3.1 Kritérium veřejného deficitu

Tabulka 6: Kritérium veřejného deficitu ČR

Rok	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Hodnota kritéria	-3,0	-3,0	-3,0	-3,0	-3,0	-3,0	-3,0	-3,0	-3,0	-3,0
Česká republika	-2,0	-5,8	-4,8	-3,3	-4,0	-1,3	-1,9	-0,6	0,7	1,5

Zdroj: vlastní zpracování, data viz ČNB²¹⁸

V souvislosti se vstupem ČR mezi státy EU byla krátce poté zahájena procedura při nadměrném schodku, jelikož od roku 2004 ČR kritérium veřejného deficitu nespĺňovala. Bylo stanoveno, že k nápravě dojde důvěryhodným a udržitelným způsobem a vládní deficit se tak podaří stlačit pod hranici žádoucích 3 %. Termín byl stanoven do konce roku 2008.²¹⁹

Vývoj rozpočtu byl příznivý již v roce 2007, kdy hranice byla pod referenční hodnotou 3 %. A to vedlo v červnu roku 2008 k ukončení procedury.²²⁰

V roce 2009 byla hodnota kritéria opět přesažena a bylo již podruhé v historii přistoupeno k proceduře při nadměrném schodku. Hlavní příčinu přesažení kritéria měla na svědomí světová finanční krize, ale měly na tom podíl i další faktory. Došlo ke zpomalení ekonomického růstu a recese, což mělo za následek v období let 2008 – 2009 výrazné zhoršení salda sektoru veřejných financí.

Sektor vládních institucí se musel vypořádat s bezprecedentním výpadkem daňových příjmů, což způsobily legislativní změny obzvláště na příjmové straně veřejných rozpočtů, ale také v souběhu probíhající zvyšování výdajů spojených se zmírňováním dopadů nepříznivého vývoje domácí ekonomiky na ekonomické subjekty.

V roce 2010 bylo nutné začít s konsolidačními opatřeními, která měla zajistit snížení deficitu sektoru vládních institucí. Opatření byla zaměřena na zvýšení příjmů z DPH a snížení

²¹⁸ Vyhodnocení plnění maastrichtských konvergenčních kritérií a stupně ekonomické sladění ČR s eurozónou - Ministerstvo financí ČR [online]. Copyright © Ministerstvo financí ČR, 2015 [cit. 10.02.2019]. Dostupné z: <https://www.mfcr.cz/cs/zahranicni-sektor/pristoupeni-cr-k-eurozone/maastrichtska-kriteriia-a-sladenost-cr/2015/vyhodnoceni-plneni-maastrichtskych-konve-23412/>

²¹⁹ Kritérium veřejného deficitu | Plnění vstupních podmínek | Ministerstvo financí ČR - Zavedení eura. Ministerstvo financí ČR - Zavedení eura [online]. Copyright © 2013, MF [cit. 10.02.2019]. Dostupné z: <https://www.zavedenieura.cz/euro-a-ceska-republika/plneni-vstupnich-podminek/kriterium-verejneho-deficitu>

²²⁰ Vyhodnocení plnění maastrichtských konvergenčních kritérií a stupně ekonomické sladění ČR s eurozónou - Ministerstvo financí ČR [online]. Copyright © Ministerstvo financí ČR, 2009 [cit. 10.02.2019] Dostupné z: <https://www.mfcr.cz/cs/zahranicni-sektor/pristoupeni-cr-k-eurozone/maastrichtska-kriteriia-a-sladenost-cr/2009/vyhodnoceni-plneni-maastrichtskych-konve-1080/>

mzdových výdajů. Při pohledu na tabulku č. 6 je patrné, že výše uvedenými opatřeními došlo ke snížení referenční hodnoty, to však i tak nestačilo ke splnění kritéria. Rok 2011 probíhal ve stejném duchu jako rok předchozí, kdy byly prováděny kroky ke snížení referenční hodnoty, které spočívaly na straně příjmů ve změnách daní z příjmů fyzických osob a v pojistném na sociální zabezpečení. Na straně výdajů bylo navázáno na roky předchozí a bylo pokračováno ve snižování objemu mzdových prostředků v sektoru vládních institucí a restrikci státní sociální podpory.²²¹

Postupné klesání referenční hodnoty probíhalo od roku 2010 až do roku 2013. Jediným rokem, ve kterém se tento klesající trend narušil, byl rok 2012, kdy referenční hodnota činila 4,0 p. b. Velkou zásluhu na propadu kritéria mělo schválení zákona o církevních restitucích a s tím související majetkové vyrovnání státu s církvemi.²²² V roce 2013 bylo pokračováno v opatřeních při nadměrném schodku, která byla aplikována především na straně příjmů. Byly zvýšeny obě sazby DPH a také se přechodně upravila daň z příjmu fyzických osob.²²³

Jelikož se podařilo deficit snížit na hodnotu -1,3 v roce 2013, byla v červnu roku 2014 opatření při nadměrném schodku ukončena. Deficit sektoru vládních institucí byl v roce 2014 na hodnotě 1,9 % HDP, došlo tedy k mírnému nárůstu oproti roku předešlému. Mírný nárůst měl za následek jednorázový aktuální výpadek spotřebních daní, rapidní zvýšení investic a v neposlední řadě také zahrnutí Fondu pojištění vkladů.²²⁴ V roce 2015 byl vlivem opatření z předchozích let a také silným růstem ekonomiky deficit sektoru vládních institucí nejmenší od roku 2008, činil - 0,6 % HDP. V roce 2016 bylo dosaženo historicky nejlepšího výsledku hospodaření sektoru vládních institucí, přičemž byl vyměřen přebytek ve 0,7 % HDP. V souvislosti s rostoucí ekonomikou se projeví i opatření v boji proti daňovým únikům, které byly ve formě zavedení elektronické evidence tržeb, dále jen EET. K přebytku kritéria

²²¹ Vyhodnocení plnění maastrichtských konvergenčních kritérií a stupně ekonomické sladění ČR s eurozónou - Ministerstvo financí ČR [online]. Copyright © Ministerstvo financí ČR, 2012 [cit. 10.02.2019]. Dostupné z: <https://www.mfcr.cz/cs/zahranicni-sektor/pristoupeni-cr-k-eurozone/maastrichtska-kriteria-a-sladenost-cr/2012/vyhodnoceni-plneni-maastrichtskych-konve-10364/>

²²² Vyhodnocení plnění maastrichtských konvergenčních kritérií a stupně ekonomické sladění ČR s eurozónou - Ministerstvo financí ČR [online]. Copyright © Ministerstvo financí ČR, 2014 [cit. 10.02.2019]. Dostupné z: <https://www.mfcr.cz/cs/zahranicni-sektor/pristoupeni-cr-k-eurozone/maastrichtska-kriteria-a-sladenost-cr/2014/vyhodnoceni-plneni-maastrichtskych-konve-19965/>

²²³ Vyhodnocení plnění maastrichtských konvergenčních kritérií a stupně ekonomické sladění ČR s eurozónou - Ministerstvo financí ČR [online]. Copyright © Ministerstvo financí ČR, 2014 [cit. 10.02.2019]. Dostupné z: <https://www.mfcr.cz/cs/zahranicni-sektor/pristoupeni-cr-k-eurozone/maastrichtska-kriteria-a-sladenost-cr/2014/vyhodnoceni-plneni-maastrichtskych-konve-19965/>

²²⁴ Vyhodnocení plnění maastrichtských konvergenčních kritérií a stupně ekonomické sladění ČR s eurozónou - Ministerstvo financí ČR [online]. Copyright © Ministerstvo financí ČR, 2015 [cit. 10.02.2019]. Dostupné z: <https://www.mfcr.cz/cs/zahranicni-sektor/pristoupeni-cr-k-eurozone/maastrichtska-kriteria-a-sladenost-cr/2015/vyhodnoceni-plneni-maastrichtskych-konve-23412/>

přispěly i výdaje, především pokles výdajů na dluhové služby a snížení investic vládních institucí financovaných prostředky EU.²²⁵ Rok 2017 byl ve znamení dalšího navýšení přebytku na 1,5 % HDP. Na straně příjmů rostly daňové příjmy včetně příspěvků na sociální zabezpečení a na straně výdajů vzrostly náhrady zaměstnancům a došlo k růstu investic. Dále také poklesly úroky na dluhy sektoru vládních institucí.²²⁶

Na rok 2018 byl předpokládán přebytek ve výši 1,6 % HDP. V podobě příjmů by měl pokračovat růst daňových příjmů, především pak daně z přidané hodnoty a daně z příjmu fyzických osob a rovněž příspěvků na sociální zabezpečení. Na straně výdajů bude tvořena dále růstem běžných výdajů, nárůstem náhrad zaměstnanců a bude pokračovat i růst investičních výdajů.

S přihlédnutím na současný vývoj měnové politiky ČR je předpokládáno, že výdaje na úroky z dluhu sektoru vládních institucí budou počínaje rokem 2018 narůstat. Na základě výhledu je očekáváno, že kritérium veřejných financí bude ČR i v budoucnu plnit.²²⁷

„Z hlediska hladkého fungování české ekonomiky je třeba usilovat také o plnění střednědobého rozpočtového cíle pro strukturální deficit sektoru vládních institucí ve výši maximálně 1 % HDP.“²²⁸

²²⁵ Vyhodnocení plnění maastrichtských konvergenčních kritérií a stupně ekonomické sladění ČR s eurozónou - Ministerstvo financí ČR [online]. Copyright © Ministerstvo financí ČR, 2017 [cit. 10.02.2019]. Dostupné z: <https://www.mfcr.cz/cs/zahranicni-sektor/pristoupeni-cr-k-eurozone/maastrichtska-kriteria-a-sladenost-cr/2017/vyhodnoceni-plneni-maastrichtskych-konve-30457/>

²²⁶ Vyhodnocení plnění maastrichtských konvergenčních kritérií a stupně ekonomické sladění ČR s eurozónou - Ministerstvo financí ČR [online]. Copyright © Ministerstvo financí ČR, 2018 [cit. 10.02.2019]. Dostupné z: <https://www.mfcr.cz/cs/zahranicni-sektor/pristoupeni-cr-k-eurozone/maastrichtska-kriteria-a-sladenost-cr/2018/vyhodnoceni-plneni-maastrichtskych-konve-33673/>

²²⁷ Vyhodnocení plnění maastrichtských konvergenčních kritérií a stupně ekonomické sladění ČR s eurozónou - Ministerstvo financí ČR [online]. Copyright © Ministerstvo financí ČR, 2018 [cit. 10.02.2019]. Dostupné z: <https://www.mfcr.cz/cs/zahranicni-sektor/pristoupeni-cr-k-eurozone/maastrichtska-kriteria-a-sladenost-cr/2018/vyhodnoceni-plneni-maastrichtskych-konve-33673/>

²²⁸ Vyhodnocení plnění maastrichtských konvergenčních kritérií a stupně ekonomické sladění ČR s eurozónou - Ministerstvo financí ČR [online]. Copyright © Ministerstvo financí ČR, 2018 [cit. 10.02.2019]. Dostupné z: <https://www.mfcr.cz/cs/zahranicni-sektor/pristoupeni-cr-k-eurozone/maastrichtska-kriteria-a-sladenost-cr/2018/vyhodnoceni-plneni-maastrichtskych-konve-33673/>

6.3.2 Kritérium vládního dluhu

Tabulka 7: Kritérium vládního dluhu

Rok	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Hodnota kritéria	60,0	60,0	60,0	60,0	60,0	60,0	60,0	60,0	60,0	60,0
Česká republika	30,0	34,2	37,8	40,8	44,7	45,2	42,7	40,0	36,8	34,7

Zdroj: vlastní zpracování, data viz ČNB²²⁹

Kritérium vládního dluhu je druhou složkou kritéria dlouhodobě udržitelného stavu veřejných financí. Již v roce 2008 byl dluh vládního sektoru stabilizovaný na úroveň 30 % HDP. V předchozích letech ani v současné době neměla ČR se splněním tohoto kritéria problém. V důsledku světové finanční krize v roce 2009 bylo ovlivněno i kritérium vládního dluhu, kdy došlo k rapidnímu zvýšení deficitu státního rozpočtu.²³⁰ Dluh se vlivem zmíněných důvodů každoročně zvyšoval a bylo otázkou, kde se jeho hodnota zastaví. Rok 2010 přinesl další zvýšení hodnoty o 3,6 % HDP. Aktuální riziko pro dlouhodobý vývoj veřejných financí představovalo i stárnutí populace a s tím spojená plánovaná reforma důchodového systému. Pokud by nedošlo k reformě, došlo by k dalšímu navyšování dluhu.²³¹ O rok později, tedy v roce 2011 byla překročena hranice 40 % HDP, kdy hodnota kritéria dosahovala 40,8 % HDP. Na základě neustále vzrůstajícího kritéria byla v roce 2011 provedena tzv. parametrická úprava stávajícího průběžného systému v oblasti důchodového zabezpečení. V plánu rovněž byla i změna poskytování zdravotní péče a péče pro dlouhodobě nemocné.²³²

Hodnota dluhu se v roce 2012 ještě navýšila. Výše dluhu činila již 46,2 % HDP. Další nárůst byl však způsoben vytvořením rezervy na financování státního dluhu. Následné postupné uvolňování rezerv na splácení státního dluhu vedly ke snížení hodnoty kritéria v roce 2014,

²²⁹ Vyhodnocení plnění maastrichtských konvergenčních kritérií a stupně ekonomické sladění ČR s eurozónou - Ministerstvo financí ČR [online]. Copyright © Ministerstvo financí ČR, 2015 [cit. 10.02.2019]. Dostupné z: <https://www.mfcr.cz/cs/zahranicni-sektor/pristoupeni-cr-k-eurozone/maastrichtska-kriteria-a-sladenost-cr/2015/vyhodnoceni-plneni-maastrichtskych-konve-23412/>

²³⁰ Vyhodnocení plnění maastrichtských konvergenčních kritérií a stupně ekonomické sladění ČR s eurozónou - Ministerstvo financí ČR [online]. Copyright © Ministerstvo financí ČR, 2010 [cit. 10.02.2019]. Dostupné z: <https://www.mfcr.cz/cs/zahranicni-sektor/pristoupeni-cr-k-eurozone/maastrichtska-kriteria-a-sladenost-cr/2010/vyhodnoceni-plneni-maastrichtskych-konve-1081/>

²³¹ Vyhodnocení plnění maastrichtských konvergenčních kritérií a stupně ekonomické sladění ČR s eurozónou - Ministerstvo financí ČR [online]. Copyright © Ministerstvo financí ČR, 2011 [cit. 11.02.2019]. Dostupné z: <https://www.mfcr.cz/cs/zahranicni-sektor/pristoupeni-cr-k-eurozone/maastrichtska-kriteria-a-sladenost-cr/2011/vyhodnoceni-plneni-maastrichtskych-konve-1082/>

²³² Vyhodnocení plnění maastrichtských konvergenčních kritérií a stupně ekonomické sladění ČR s eurozónou - Ministerstvo financí ČR [online]. Copyright © Ministerstvo financí ČR, 2012 [cit. 11.02.2019]. Dostupné z: <https://www.mfcr.cz/cs/zahranicni-sektor/pristoupeni-cr-k-eurozone/maastrichtska-kriteria-a-sladenost-cr/2012/vyhodnoceni-plneni-maastrichtskych-konve-10364/>

a to na 42,7 % HDP. V roce 2013 došlo k mírnému nárůstu, avšak od roku 2014 již hodnota jen klesala.²³³ K poklesu přispělo i efektivnější řízení a správa aktiv na souhrnných účtech státní pokladny. Trend snižování hodnoty státního dluhu pokračoval až do roku 2017, kdy hodnota činila 34,7 % HDP a na základě předpokladů odborníků je očekáváno, že se hodnota bude dále snižovat a v roce 2021 by měla dosahovat 30 % HDP.²³⁴

Pokud bychom srovnali hodnotu kritéria ČR s ostatními členskými státy EU, zjistíme, že hodnota kritéria je relativně nízká. Do budoucnosti je předpoklad, že ČR bude toto kritérium plnit.²³⁵

6.4 Kritérium účasti v mechanismu směnných kurzů

Poslední konvergenční kritérium je zakotveno v Aktualizované strategii České republiky ohledně vstupu do ERM II ze dne 30. srpna 2007. Ve strategii byly definovány podmínky a rámcová délka setrvání v kurzovém mechanismu ERM II. Ve strategii bylo definováno, že Česká republika se zapojí do kurzového mechanismu ERM II jen dočasně a na dobu nejkratší možnou a to jen v případě, pokud budou splněny veškeré předpoklady pro přijetí eura. Po přijetí eura by došlo k uplatňování benefitů ze zavedení, spočívající v různých reformách veřejných financí a především pak zvýšení pružnosti trhu práce.²³⁶

Termín, kdy ČR vstoupí do systému ERM II, se bude odvíjet od předběžného termínu přijetí eura. Vyhodnocování kurzového kritéria zatím v současné době není možné provádět. Toto je možné až po vstupu ČR do kurzového mechanismu ERM II a zároveň po stanovení centrální parity koruny vůči euru. V žádném dokumentu souvisejícím s přijetím eura není stanoven konkrétní termín přistoupení k eurozóně, tudíž rovněž není stanovena centrální parita koruny vůči euru. Až na základě těchto dvou základních pilířů, tedy vstupu do kurzového

²³³ Vyhodnocení plnění maastrichtských konvergenčních kritérií a stupně ekonomické sladění ČR s eurozónou - Ministerstvo financí ČR [online]. Copyright © Ministerstvo financí ČR, 2014 [cit. 11.02.2019]. Dostupné z: <https://www.mfcr.cz/cs/zahranicni-sektor/pristoupeni-cr-k-eurozone/maastrichtska-kriteriia-a-sladenost-cr/2014/vyhodnoceni-plneni-maastrichtskych-konve-19965/>

²³⁴ Vyhodnocení plnění maastrichtských konvergenčních kritérií a stupně ekonomické sladění ČR s eurozónou - Ministerstvo financí ČR [online]. Copyright © Ministerstvo financí ČR, 2018 [cit. 11.02.2019]. Dostupné z: <https://www.mfcr.cz/cs/zahranicni-sektor/pristoupeni-cr-k-eurozone/maastrichtska-kriteriia-a-sladenost-cr/2018/vyhodnoceni-plneni-maastrichtskych-konve-33673/>

²³⁵ Vyhodnocení plnění maastrichtských konvergenčních kritérií a stupně ekonomické sladění ČR s eurozónou - Ministerstvo financí ČR [online]. Copyright © Ministerstvo financí ČR, 2014 [cit. 11.02.2019]. Dostupné z: <https://www.mfcr.cz/cs/zahranicni-sektor/pristoupeni-cr-k-eurozone/maastrichtska-kriteriia-a-sladenost-cr/2014/vyhodnoceni-plneni-maastrichtskych-konve-19965/>

²³⁶ Aktualizovaná strategie přistoupení ČR k eurozóně | BusinessInfo.cz. BusinessInfo.cz - Oficiální portál pro podnikání a export [online]. Copyright © 1997 [cit. 18.02.2019]. Dostupné z: <https://www.businessinfo.cz/cs/clanky/aktual-strategie-pristoupeni-cr-eurozone-3254.html#pozn>

mechanismu a stanovení centrální parity, lze provádět vyhodnocování kritérií a analyzovat, zda ČR kritérium plní či nikoliv.²³⁷

„Formální plnění kurzového kritéria není až do vstupu ČR do mechanismu směnných kurzů možné, hodnocení jeho plnění lze tedy provádět pouze v analytické rovině.“²³⁸

Pro analytické účely je stanovena tzv. hypotetická centrální parita CZK/EUR. *„Hypotetická centrální parita CZK/EUR je pro tento účel stanovena jako průměrná hodnota kurzu v 1. čtvrtletí 2013, tedy ve čtvrtletí předcházejícím hypotetickému vstupu do ERM II na počátku 2. čtvrtletí 2013, který by umožňoval případné přijetí eura od 1. 1. 2016.“²³⁹*

Až na základě této parity lze teoreticky vyhodnotit, zda by ČR kritérium pro dané časové období splňovala.

Graf 1: Vývoj nominálního a reálného kurzu CZK/EUR

Zdroj: ČNB²⁴⁰

²³⁷ Vyhodnocení plnění maastrichtských konvergenčních kritérií a stupně ekonomické sladění ČR s eurozónou - Ministerstvo financí ČR [online]. Copyright © Ministerstvo financí ČR, 2015 [cit. 19.02.2019]. Dostupné z: <https://www.mfcr.cz/cs/zahranicni-sektor/pristoupeni-cr-k-eurozone/maastrichtska-kriteria-a-sladenost-cr/2015/vyhodnoceni-plneni-maastrichtskych-konve-23412/>

²³⁸ Vyhodnocení plnění maastrichtských konvergenčních kritérií a stupně ekonomické sladění ČR s eurozónou - Ministerstvo financí ČR [online]. Copyright © Ministerstvo financí ČR, 2015 [cit. 19.02.2019]. Dostupné z: <https://www.mfcr.cz/cs/zahranicni-sektor/pristoupeni-cr-k-eurozone/maastrichtska-kriteria-a-sladenost-cr/2015/vyhodnoceni-plneni-maastrichtskych-konve-23412/>

²³⁹ Vyhodnocení plnění maastrichtských konvergenčních kritérií a stupně ekonomické sladění ČR s eurozónou - Ministerstvo financí ČR [online]. Copyright © Ministerstvo financí ČR, 2015 [cit. 19.02.2019]. Dostupné z: <https://www.mfcr.cz/cs/zahranicni-sektor/pristoupeni-cr-k-eurozone/maastrichtska-kriteria-a-sladenost-cr/2015/vyhodnoceni-plneni-maastrichtskych-konve-23412/>

²⁴⁰ Jak si vede náš měnový kurz? - Česká národní banka. [online]. Copyright © Česká národní banka, 2003 [cit. 05.03.2019]. Dostupné z: https://www.cnb.cz/cs/o_cnb/blog_cnb/prispevky/komarek_motl_20180222.html

Z výše znázorněného grafu č. 1, v němž jsou teoretické hodnoty přijetí eura, je možné vidět, že by ČR v roce 2008 toto kritérium teoreticky splnila. Koruna v té době posilovala vůči euru. Jedinou výjimkou byla druhá polovina roku 2008 a začátek roku 2009, kdy koruna oslabila o 23 %, což způsobilo zhoršení vnímavosti středoevropského regionu investory ze zahraničí. Jednalo se o období současně sílící světové finanční krize.²⁴¹ Od března 2009 a rovněž v průběhu roku 2010 až do třetího čtvrtletí roku 2011 začala koruna posilovat. I přesto, že koruna posilovala, byla znát vyšší volatilita kurzu, v níž se projeví globální nejistoty a nálady zahraničních investorů na světových trzích a jejich nechuť k riziku.²⁴²

Koncem roku 2011, konkrétně od 3. čtvrtletí se začaly rozšiřovat problémy s dluhovou krizí a na finančních trzích začala panovat nervozita, která měla za následek zvýšenou volatilitu kurzu koruny v obou směrech.²⁴³ Od roku 2007 až do listopadu 2013 docházelo k výkyvům kurzu. Na základě usnesení ČNB v roce 2013 bylo rozhodnuto, že měnový kurz bude použit jako další nástroj měnové politiky pro případ následného uvolňování měnových podmínek po dosažení nulové dolní hranice úrokových sazeb.²⁴⁴

„V den vyhlášení kurzového závazku došlo ke skokovému oslabení kurzu koruny na hodnotu poblíž 27 CZK/EUR.“²⁴⁵ Posléze se kurz stabilizoval okolo hodnoty 27,5 CZK/EUR, kde zůstal až do poloviny roku 2015. V průběhu 2. čtvrtletí 2015 začala koruna díky příznivě vyvíjející se ekonomice posilovat a její hodnota se začala blížit k úrovni 27 CZK/EUR.²⁴⁶ ČNB reagovala na vzniklé apreciační tlaky tím, že zahájila pokračující devizové intervence

²⁴¹ Vyhodnocení plnění maastrichtských konvergenčních kritérií a stupně ekonomické sladěnosti ČR s eurozónou - Ministerstvo financí ČR [online]. Copyright © Ministerstvo financí ČR, 2009 [cit. 19.02.2019] Dostupné z: <https://www.mfcr.cz/cs/zahranicni-sektor/pristoupeni-cr-k-eurozone/maastrichtska-kriteria-a-sladenost-cr/2009/vyhodnoceni-plneni-maastrichtskych-konve-1080/>

²⁴² Vyhodnocení plnění maastrichtských konvergenčních kritérií a stupně ekonomické sladěnosti ČR s eurozónou - Ministerstvo financí ČR [online]. Copyright © Ministerstvo financí ČR, 2011 [cit. 19.02.2019]. Dostupné z: <https://www.mfcr.cz/cs/zahranicni-sektor/pristoupeni-cr-k-eurozone/maastrichtska-kriteria-a-sladenost-cr/2011/vyhodnoceni-plneni-maastrichtskych-konve-1082/>

²⁴³ Vyhodnocení plnění maastrichtských konvergenčních kritérií a stupně ekonomické sladěnosti ČR s eurozónou - Ministerstvo financí ČR [online]. Copyright © Ministerstvo financí ČR, 2012 [cit. 19.02.2019]. Dostupné z: <https://www.mfcr.cz/cs/zahranicni-sektor/pristoupeni-cr-k-eurozone/maastrichtska-kriteria-a-sladenost-cr/2012/vyhodnoceni-plneni-maastrichtskych-konve-10364/>

²⁴⁴ Vyhodnocení plnění maastrichtských konvergenčních kritérií a stupně ekonomické sladěnosti ČR s eurozónou - Ministerstvo financí ČR [online]. Copyright © Ministerstvo financí ČR, 2013 [cit. 19.02.2019]. Dostupné z: <https://www.mfcr.cz/cs/zahranicni-sektor/pristoupeni-cr-k-eurozone/maastrichtska-kriteria-a-sladenost-cr/2013/vyhodnoceni-plneni-maastrichtskych-konve-15684/>

²⁴⁵ Vyhodnocení plnění maastrichtských konvergenčních kritérií a stupně ekonomické sladěnosti ČR s eurozónou - Ministerstvo financí ČR [online]. Copyright © Ministerstvo financí ČR, 2014 [cit. 19.02.2019]. Dostupné z: <https://www.mfcr.cz/cs/zahranicni-sektor/pristoupeni-cr-k-eurozone/maastrichtska-kriteria-a-sladenost-cr/2014/vyhodnoceni-plneni-maastrichtskych-konve-19965/>

²⁴⁶ Vyhodnocení plnění maastrichtských konvergenčních kritérií a stupně ekonomické sladěnosti ČR s eurozónou - Ministerstvo financí ČR [online]. [cit. 19.02.2019]. Dostupné z: <https://www.mfcr.cz/cs/zahranicni-sektor/pristoupeni-cr-k-eurozone/maastrichtska-kriteria-a-sladenost-cr/2016/vyhodnoceni-plneni-maastrichtskych-konve-26919/>

a tím se podařilo i ve 3. čtvrtletí udržet kurz koruny nad touto hladinou.²⁴⁷ „Kurzový závazek bude platit tak dlouho, dokud nebudou vytvořeny podmínky pro udržitelné plnění inflačního cíle ve výši 2 %. Návrat do standardního režimu měnové politiky by přitom neměl znamenat skokové posílení kurzu na jeho mírně nadhodnocenou úroveň před vstupem do intervenčního režimu mimo jiné proto, že v mezidobí dochází k průsaku slabšího kurzu koruny do cenové hladiny a stejně tak i dalších nominálních veličin. Případné následné posilování měnového kurzu v delším období v souvislosti s obnovením reálné konvergence by nemělo být v rozporu s plněním kurzového kritéria, neboť historicky bylo hodnocení uvedeného kritéria na apreciační straně mírnější a posuny centrální parity směrem k silnějšímu kurzu byly běžně tolerovány.“²⁴⁸

Na základě výsledků jednání rady ČNB bylo rozhodnuto, že se kurz koruny stane nástrojem měnové politiky k plnění inflačního cíle.²⁴⁹ Bankovní rada potvrdila závazek ČNB, že pokud to bude nutné, „bude intervenovat na devizovém trhu na oslabení kurzu koruny tak, aby udržovala kurz koruny vůči euru poblíž hladiny 27 CZK/EUR.“²⁵⁰

ČNB zastávala asymetrický charakter, tzn. jednostranný charakter, že je ochotna zasáhnout pouze v případě posilování kurzu pod vyhlášenou hladinu.²⁵¹ Bez jakéhokoliv rozhodování bankovní rady je ČNB připravena, v souladu s kurzovým závazkem, zakročit automatickými a potenciálně objemově i časově neomezenými intervencemi. Tím by došlo k dosažení požadované hodnoty měnového kurzu, tím pádem by byl do budoucna splněn inflační cíl. O tomto závazku se bankovní rada ČNB na měnovém zasedání ze dne 4. 2. 2016 shodla jednomyslně. Bankovní rada se rozhodla na základě nové makroekonomické prognózy, že ČNB kurzový závazek neukončí dříve než v roce 2017. Přitom vycházela z předpokladu

²⁴⁷ Vyhodnocení plnění maastrichtských konvergenčních kritérií a stupně ekonomické sladění ČR s eurozónou - Ministerstvo financí ČR [online]. Copyright © Ministerstvo financí ČR, 2015. [cit. 19.02.2019]. Dostupné z: <https://www.mfcr.cz/cs/zahranicni-sektor/pristoupeni-cr-k-eurozone/maastrichtska-kriteria-a-sladenost-cr/2015/vyhodnoceni-plneni-maastrichtskych-konve-23412/>

²⁴⁸ Vyhodnocení plnění maastrichtských konvergenčních kritérií a stupně ekonomické sladění ČR s eurozónou - Ministerstvo financí ČR [online]. Copyright © Ministerstvo financí ČR, 2015 [cit. 19.02.2019]. Dostupné z: <https://www.mfcr.cz/cs/zahranicni-sektor/pristoupeni-cr-k-eurozone/maastrichtska-kriteria-a-sladenost-cr/2015/vyhodnoceni-plneni-maastrichtskych-konve-23412/>

²⁴⁹ Co byl kurzový závazek? - Česká národní banka. [online]. Copyright © Česká národní banka, 2003 [cit. 19.02.2019]. Dostupné z: https://www.cnb.cz/cs/faq/co_byl_kurzovy_zavazek.html

²⁵⁰ ČNB opět potvrdila závazek udržovat kurz koruny nad hladinou 27 Kč/€. Svaz průmyslu a dopravy České Republiky [online]. Copyright © Copyright [cit. 19.02.2019]. Dostupné z: <https://www.spcr.cz/muze-vas-zajimat/ekonomika-v-cislech/9289-cnb-opet-potvrdila-zavazek-udrzovat-kurz-koruny-nad-hladinou-27-kc>

²⁵¹ Kurzový závazek a jeho vliv na ekonomiku - Česká národní banka [online]. Copyright © P [cit. 19.02.2019]. Dostupné z: https://www.cnb.cz/miranda2/export/sites/www.cnb.cz/cs/verejnost/pro_media/konference_projevy/vystoupeni_projevy/download/lizal_20151010_forex

stability tržních úrokových sazeb na velmi nízké úrovni, která již v té době byla, a rovněž užití kurzu jako nástroje měnové politiky, se kterým je počítáno nejméně do roku 2016.²⁵²

V dubnu 2017 bylo svoláno mimořádné měnověpolitické zasedání. Bankovní rada ČNB se usnesla, že po důkladném posouzení makroekonomických dat různými analýzami, již byla splněna podmínka udržitelného plnění 2 % inflačního cíle. Vzhledem k tomu, že se podařilo udržet kritérium, čímž došlo ke splnění nejdůležitějšího úkolu ČNB, jímž byla cenová stabilita, bylo na čase ukončit kurzový závazek. Tento krok způsobil, že se kurz koruny pohyboval podle toho, jaký byl vývoj nabídky a poptávky na devizovém trhu. Na základě zmíněného vývoje se kurz mohl pohybovat nahoru i dolů.²⁵³

Lze konstatovat, že kurzový závazek fungující v období od 7. listopadu 2013 do 6. dubna 2017 byl krokem úspěšným, neboť na jeho základě si ČR vytvořila dokonalé podmínky pro svůj vstup do eurozóny.²⁵⁴

Někdejší guvernér Jiří Rusnok za hladké a bezproblémové ukončení kurzového závazku a za přípravu a efektivitu získal ocenění Guvernér centrální banky pro střední a východní Evropu pro rok 2017, přičemž cenu udělil magazín GlobalMarkets²⁵⁵. Guvernér se tehdy i k ceně vyjádřil slovy: „*Cenu chápu jako výraz uznání za to, že jsme transparentně avizovaným ukončením režimu devizových intervencí navázali na unikátní práci předchozí bankovní rady. Považuji to za dodatečné uznání naší neortodoxní měnové politiky, za kterou se na nás doma často snášela kritika. Je to vyznamenání nejen pro bankovní radu, ale pro celý odborný aparát ČNB. Zvolit vhodnou podobu a načasovat ukončení kurzového závazku totiž nebylo o nic jednodušší než jej zavést. Věřím, že vedle politiky měnové si tato instituce i díky politice finanční stability udrží reputaci jedné z nejprogresivnějších centrálních bank světa, která se, je-li to třeba, nebojí jít proti proudu.*“²⁵⁶

²⁵² Prohlášení bankovní rady na tiskové konferenci po skončení měnového zasedání - Česká národní banka. [online]. Copyright © Česká národní banka, 2003 [cit. 20.02.2019]. Dostupné z: https://www.cnb.cz/cs/menova_politika/br_zapisy_z_jednani/2016/160204_prohlaseni.html

²⁵³ Prohlášení bankovní rady na tiskové konferenci po skončení mimořádného měnověpolitického zasedání - Česká národní banka. [online]. Copyright © Česká národní banka, 2003 [cit. 20.02.2019]. Dostupné z: https://www.cnb.cz/cs/menova_politika/br_zapisy_z_jednani/2017/170406_prohlaseni.html

²⁵⁴ Co byl kurzový závazek? - Česká národní banka. [online]. Copyright © Česká národní banka, 2003 [cit. 02.03.2019]. Dostupné z: https://www.cnb.cz/cs/faq/co_byl_kurzovy_zavazek.html

²⁵⁵ oficiální časopis výročního zasedání Mezinárodního měnového fondu a Světové banky

²⁵⁶ Guvernér ČNB Rusnok oceněn za hladké ukončení kurzového závazku - Česká národní banka. [online]. Copyright © Česká národní banka, 2003 [cit. 20.02.2019]. Dostupné z: https://www.cnb.cz/cs/verejnost/pro_media/tiskove_zpravy_cnb/2017/20171015_global_markets_award.html

Na dalším zasedání rady ČNB bylo jednomyslně rozhodnuto, že úrokové sazby budou ponechány na stejné úrovni, jako byly doposud. Postupně se měnové podmínky navracely do stavu, v jakém byly před zavedením kurzového závazku. V případě jakýchkoliv větších výkyvů kurzu koruny byla ČNB připravena řešit toto vlastními nástroji.²⁵⁷ Ke zcela zásadní změně došlo na začátku 3. čtvrtletí 2017, kdy byly změněny úrokové sazby. Zvýšila se limitní úroková sazba pro dvoutýdenní repo operace o 20 bazických bodů²⁵⁸ na 0,25 %, lombardní sazba se zvýšila na 0,50 %, tedy o 25 bazických bodů a diskontní sazba zůstala nezměněna na 0,05 %. V listopadu 2017 byly sazby opět zvyšovány, o čemž rozhodla bankovní rada ČNB. Diskontní sazba zůstala opět nezměněna, o 25 bazických bodů byla zvýšena sazba dvoutýdenní repo operace, kdy hodnota činila 0,50 %, a lombardní sazba se zvýšila na 1 %, tedy o dalších 50 bazických bodů.²⁵⁹

Podle prognózy do budoucnosti je předpokládáno, že část roku 2018 se hodnota bude držet těsně nad 2 %, ale na přelomu let 2018 až 2019 se hodnota vrátí zpět ke 2 %.²⁶⁰

Je tedy možné konstatovat, že ČR je z pohledu tohoto kritéria připravena vstoupit do eurozóny.

²⁵⁷ Prohlášení bankovní rady na tiskové konferenci po skončení měnového zasedání - Česká národní banka. [online]. Copyright © Česká národní banka, 2003 [cit. 20.02.2019]. Dostupné z: https://www.cnb.cz/cs/menova_politika/br_zapisy_z_jednani/2017/170504_prohlaseni.html

²⁵⁸ jedná se o měřítko pro úrokové míry, které vyjadřuje procentuální změnu (tedy 1 bazický bod je roven 0,01 %)

²⁵⁹ Prohlášení bankovní rady na tiskové konferenci po skončení měnového zasedání - Česká národní banka. [online]. Copyright © Česká národní banka, 2003 [cit. 20.02.2019]. Dostupné z: https://www.cnb.cz/cs/menova_politika/br_zapisy_z_jednani/2017/171102_prohlaseni.html

²⁶⁰ Prohlášení bankovní rady na tiskové konferenci po skončení měnového zasedání - Česká národní banka. [online]. Copyright © Česká národní banka, 2003 [cit. 20.02.2019]. Dostupné z: https://www.cnb.cz/cs/menova_politika/br_zapisy_z_jednani/2017/171102_prohlaseni.html

7 Prestiž eurozóny 20 let poté

Na počátku svérázného projektu jménem eurozóna, jak již zmiňuji v kapitole 4.2, stálo 11 států. 11 zemí, které v jednotě a celku viděly sílu a věřily, že i přes rozdílnost jejich ekonomik společně zmůžou víc než každá sama za sebe. S vírou a odhodláním tak 1. ledna 1999 vstoupily do historicky nejpevnějšího seskupení států v rámci Evropy, do spojení ještě těsnějšího než je EU, do spojení se společnou měnou - do nově vzniklé eurozóny. K těmto 11 zakládajícím členům, jimiž byly Belgie, Finsko, Francie, Irsko, Itálie, Lucembursko, Německo, Nizozemí, Portugalsko, Rakousko a Španělsko²⁶¹, se začali postupem času přidávat další. 1. ledna 2001 přistoupilo Řecko, následovalo ho 1. ledna Slovinsko a 1. ledna 2008 se přidal Kypr a Malta. Do eurozóny vstoupilo i Slovensko, a to 1. ledna 2009, následovalo ho 1. ledna 2011 Estonsko, 1. ledna 2014 Lotyšsko a 1. ledna 2015 Litva. Jak již bylo zmíněno v předchozích kapitolách, Dánsko a Velká Británie dostaly výjimku. Pomyslné hranice eurozóny uzavřela v roce 2015 Litva, která se připojila jako poslední člen s pořadovým číslem 19.²⁶²

Od roku 2015 tak eurozóna sdružuje 19 států. V rámci nich eurozóna rozlišuje dvě skupiny členských států, a sice periferní státy a tzv. jádro. Mezi periferní státy patří Itálie, Irsko, Portugalsko, Řecko a Španělsko, tzv. PIIGS. Jádro eurozóny tvoří země Beneluxu, Finsko, Francie, Německo a Rakousko. Jak již název těchto dvou skupin naznačuje, jádrem se označuje skupina, která je ekonomicky silnější a zdravější. Jedná se o státy, které mají menší problémy s konkurenceschopností a v neposlední řadě s ekonomickou nerovnováhou. Naopak periferní státy jsou státy ekonomicky slabší.

Po vstupu do eurozóny a přijetí společné měny bylo možné pozorovat v členských státech rostoucí tempo růstu HDP, což utvrzovalo statečnou jedenáctku, že jejich rozhodnutí bylo správné. Tento trend pokračoval až do roku 2001, kdy začalo docházet k postupnému propadu s tím, že však hodnoty byly pořád vyšší než hodnoty zemí v rámci EU. Dalších téměř šest let bylo ve znamení střídavých nárůstů a poklesů tempa růstu HDP a vzhledem k tomu, že propady nebyly nijak markantní, lze označit fungování eurozóny za téměř bezproblémové.

²⁶¹ Vznik eurozóny | BusinessInfo.cz. BusinessInfo.cz - Oficiální portál pro podnikání a export [online]. Copyright © 1997 [cit. 25.02.2019]. Dostupné z: <https://www.businessinfo.cz/cs/clanky/euro-vznik-eurozony-3260.html>

²⁶² Vznik eurozóny | BusinessInfo.cz. BusinessInfo.cz - Oficiální portál pro podnikání a export [online]. Copyright © 1997 [cit. 25.02.2019]. Dostupné z: <https://www.businessinfo.cz/cs/clanky/euro-vznik-eurozony-3260.html>

Osud však nechtěl, jak tomu už několikrát v minulosti bylo, nechat tento svérázný projekt „plout klidnými vodami“ bez jakékoliv zkoušky pevnosti. A tak po téměř deseti letech rozšiřování a upevňování své pozice byla eurozóna postavena před jednu z nejtěžších zkoušek své odolnosti. Přišla finanční krize.

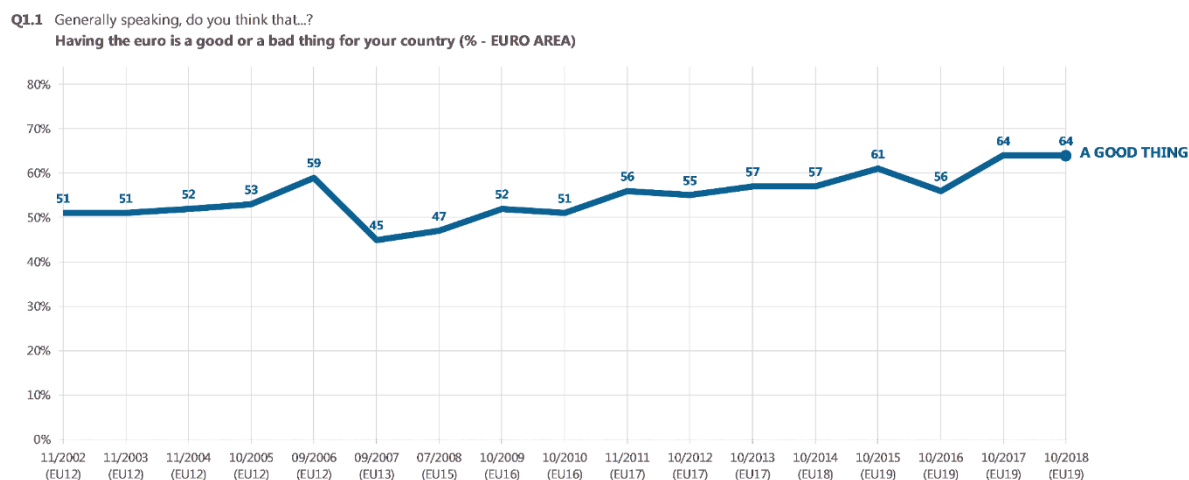
Tečku za „bezstarostným“ obdobím pro eurozónu udělal rok 2008. Když v USA v roce 2007 vypukla hypoteční krize, považovali ji mnozí evropští politici za pouze a jen zaoceánský problém. Jakmile se toto monstrum začalo přesouvat směrem k evropskému kontinentu, bylo jasné, že ambiciózní experiment jménem eurozóna byl postaven před okamžik pravdy. Důsledkem hypoteční krize byla krize měnová a bankovní a v neposlední řadě krize dluhová, která v roce 2010 (dva roky po vypuknutí finanční krize v Evropě) udeřila i na seskupení hospodářsky nesourodých ekonomik eurozóny a měla za následek propady HDP ve všech zemích platících eurem. Recese, kterou si členské země prošly, byla mnohem hlubší, než tomu bylo v USA. A právě nesourodost ekonomik zapříčinila různě silné dopady v jednotlivých členských státech. Řecko, stát, jehož doznání stálo na počátku dluhové krize eurozóny, byl zasažen ze všech nejvíce. Řecká ekonomika se již od počátku snažila o evropskou integraci řadila k těm slabším a méně rozvinutým, potýkala se zejména s vyšší inflací a ne příliš stabilním kurzem.²⁶³ Příchod dluhové krize tak naplno odhalil nezdravé fungování řecké ekonomiky. Ani dodatečné příspěvky, které ve prospěch Řecka ze strany EU směřovaly, nastartování růstu řeckého hospodářství nepomohly. Poklesu HDP, které Řecko během krize zaznamenalo, čelí dodnes.²⁶⁴ Jmenované Řecko však nebylo jedinou zasaženou zemí eurozóny. Dluhová krize se šířila jako lavina a ještě v roce 2010 postihla Irsko, které následovalo v roce 2011 Portugalsko, a v roce 2013 Kypr. Ve Španělsku v roce 2012 propukla krize bankovní. Jakmile krize propukla, snažila se eurozóna a potažmo celá EU, v zájmu zachování finanční stability, vytvořit záchranou síť pro ty státy eurozóny, které byly krizí zasaženy nejvíce. Pro všechny čtyři výše uvedené země zasažené dluhovou krizí byly připraveny balíčky mezinárodní finanční pomoci, které všechny země využily. Řecko bylo zadluženo natolik, že muselo využít tři záchranných finančních balíčků. I přes finanční pomoc jmenovaným státům však Řecko, jako nejslabší z nich, čelí následkům krize dodnes. Hlavní fáze krize zachycuje příloha K.

²⁶³ Greece - Premature accession - THE ECONOMIST. [online]. Copyright © 2014 [cit. 08.03.2019]. Dostupné z: <http://www.economist.com/blogs/freeexchange/2014/04/greece>

²⁶⁴ SVAČINA, P. *Druhé rozšíření: Řecko*, In: FIALA, P., PITROVÁ, M. (eds.), *Rozšiřování ES/EU*. Brno: Masarykova univerzita v Brně, 2003, str. 80.

Vypořádání se s dluhovou krizí bylo pro eurozónu velkou výzvou, a pokud budeme krizi eurozóny rozumět období počínající rokem 2010 a končící rokem 2012, kdy guvernér ECB Mario Draghi přísahal, že krize eura je zažehnaná, můžeme konstatovat, že tuto zkoušku eurozóna ustála.²⁶⁵ Ustála ji i navzdory tomu, že nedůvěra finančních trhů v eurozónu byla skutečně obrovská, navzdory tomu, že reálně hrozilo její roztříštění v podobě odtržení Řecka, jež mohly následovat i další státy. Ale nikoliv, rozpad eurozóny se nekonal, ani nekoná, ba naopak, krize eurozóny posílila v tom smyslu, že nyní dokáže krizovým situacím lépe předcházet, či na ně efektivněji reagovat. Tento projekt tak může nyní „hrdě“ oslavit dvě dekady výročí vzniku. „Uplynulých 20 let přineslo i krušné chvíle, ale ukazuje i obrovskou vůli zemí eurozóny si euro ponechat a projekt nadále rozvíjet.“²⁶⁶ Pokud se tedy eurozóna ohlédne, vidí za sebou relativně úspěšných dvacet let a před sebou nadějně vyhlídky, neboť dle názorů občanů eurozóny v listopadovém průzkumu Eurobarometru je měna euro přínosem pro jejich zemi. Ve prospěch společné měny se v průzkumu vyjádřilo 64 procent lidí.²⁶⁷

Graf 2: Názory občanů eurozóny na přínos eura

Zdroj: Eurobarometer: Support for the euro steady at all-time high levels | European Commission. European Commission | Choose your language | Choisir une langue | Wählen Sie eine Sprache [online]. Dostupné z: https://ec.europa.eu/info/news/eurobarometer-2018-nov-20_en

²⁶⁵ Krize v Evropské unii: Dá se eurozóna ještě zachránit? – EuroZpravy.cz [online]. Copyright © 2017 [cit. 08.03.2019]. Dostupné z: <https://eurozpravy.cz/zahranicni/eu/206779-krize-v-evropske-unii-da-se-eurozona-jeste-zachranit/>

²⁶⁶ Euro slaví dvacet let, překonalo krizi – Novinky.cz . Novinky.cz – nejčtenější zprávy na českém internetu [online]. Copyright © 2003 [cit. 08.03.2019]. Dostupné z: <https://www.novinky.cz/ekonomika/492388-euro-slavi-dvacet-let-prekonalo-krizi.html>

²⁶⁷ Euro slaví dvacet let, překonalo krizi – Novinky.cz . Novinky.cz – nejčtenější zprávy na českém internetu [online]. Copyright © 2003 [cit. 08.03.2019]. Dostupné z: <https://www.novinky.cz/ekonomika/492388-euro-slavi-dvacet-let-prekonalo-krizi.html>

Po dvou desítkách let své existence se tak eurozóna a měna euro stále těší vysoké důvěře a oblíbenosti doma i v zahraničí. „*V mezinárodním měřítku je euro druhým z hlediska nejvíce obchodovaných měn a nejdůležitějších rezervních měn. To odráží vysokou úroveň důvěry, kterou mají investoři na celém světě ve stabilitu a sílu ekonomiky eurozóny.*“²⁶⁸

Tato měnová unie 19 členských států je domovem přibližně 5 % světové populace, což představuje více než 340 milionů lidí, kteří mluví více než 24 jazyky. Z ekonomického hlediska je eurozóna díky silnému hospodářskému výsledku jednou z největších ekonomik na světě. „*Pokud jde o hrubý domácí produkt (HDP) na jednoho obyvatele, je eurozóna na druhém místě mezi předními světovými ekonomikami, což odráží vysokou životní úroveň, kterou občané požívají.*“²⁶⁹

Euro jako česká měna je však stále v nedohlednu. Důvodem je společné doporučení ministerstva financí a ČNB vládě zatím nestanovit cílové datum přijetí eura. Jedním z důvodů je i skutečnost, že společná měna nemá v České republice v současné chvíli politickou podporu, ačkoliv je dle Jiřího Rusnoka (guvernéra ČNB) Česko na přijetí společné měny připraveno. „*Obecně platí, že jsme na přijetí eura připraveni a určitě bychom to jako ČR zvládli. Ale je pravdou, že lépe se adaptují do měnové unie země, které mají blíže k ekonomickému jádru unie. A tam máme stále velkou propast, i když se snižuje.*“²⁷⁰ České hospodářství tak, ač pomalu, dohání ekonomiku eurozóny. Na základě výše uvedeného lze konstatovat, že se český národ pomalu, ale jistě blíží k okamžiku, kdy už ani z ekonomického hlediska nebudou existovat žádné překážky, aby mohl euro přijmout. Pak už bude záviset jen na politické podpoře, vůli a odhodlání se do tohoto projektu napříč Evropou zapojit. V kladném případě pak může být čeština právě ten pětadvacátý jazyk, který zazní zevnitř eurozóny.

²⁶⁸ The euro area in comparison – European Central Bank [online]. Copyright © European Central Bank, 2017 [cit. 20.02.2019]. Dostupné z: https://www.ecb.europa.eu/explainers/tell-me-more/html/euro_area_in_comparison.en.html

²⁶⁹ The euro area in comparison – European Central Bank [online]. Copyright © European Central Bank, 2017 [cit. 20.02.2019]. Dostupné z: https://www.ecb.europa.eu/explainers/tell-me-more/html/euro_area_in_comparison.en.html

²⁷⁰ Rusnok: Česko je na euro připravené. Musíme však ještě zvýšit mzdy – Idnes.cz. Idnes.cz [online]. Copyright © 2017 [cit. 08.03.2019]. Dostupné z: https://www.idnes.cz/ekonomika/domaci/rusnok-cnb-a-prijeti-eura.A170621_092126_ekonomika_neh

Zhodnocení a doporučení

Pokud se chce stát účastníkem třetího stadia hospodářské a měnové unie, musí splnit podmínky stanovené Smlouvou o Evropské unii. Tyto podmínky představuje pět kritérií označovaných dle místa podpisu smlouvy jako maastrichtská konvergenční kritéria. Podmínkou však není jejich jednorázové splnění, nýbrž jejich dlouhodobé bezproblémové plnění. Touto podmínkou eurozóna chrání nejen dané státy usilující o vstup, ale rovněž sama sebe. Daná podmínka totiž představuje jakousi „trumpovskou hraniční zeď“ („čínskou zeď“), jež do seskupení států se společnou měnou nedovolí vstoupit neprověřenému subjektu, který by mohl zapříčinit její ohrožení.

Hlavním cílem této diplomové práce bylo zhodnocení plnění maastrichtských konvergenčních kritérií Českou republikou, tedy jak Česká republika konverguje či diverguje k ekonomice eurozóny. Na základě dostupných dat bylo zjištěno, že kritérium cenové stability ČR od roku 2013 čtyři roky po sobě plnila s přehledem. Výjimkou se stal poslední rok analýzy, rok 2017, kdy hodnota inflace překročila stanovenou referenční hodnotu o 0,3 %.

Druhým analyzovaným kritériem bylo kritérium dlouhodobých úrokových sazeb, jež za sledované období ani jednou nepřekročilo stanovenou mez.

Třetí kritérium zakotvené ve Smlouvě o Evropské unii je kritérium dlouhodobě udržitelného stavu veřejných financí. Zde se sledují dva limity, a to poměr veřejného deficitu k DPH a poměr vládního dluhu k DPH. V případě kritéria veřejného deficitu bylo analýzou zjištěno, že ačkoliv byla první polovina sledovaného období z hlediska plnění daného kritéria neúspěšná, zaznamenalo posledních pět let úspěšné výsledky. Druhá složka kritéria, kritérium vládního dluhu, nepřekročila stanovenou hodnotu ani jedinkrát za sledované období, přičemž od roku 2013 je možné navíc zaznamenat trend snižování hodnoty státního dluhu. Ve srovnání s ostatními členskými státy zjistíme, že hodnota tohoto kritéria je relativně nízká.

U posledního kritéria, kritéria účasti v mechanismu směnných kurzů, se sleduje jeho plnění pouze v analytické rovině, a to z důvodu neúčasti ČR v mechanismu směnných kurzů ERM II. Na základě dostupných výsledků lze konstatovat, že ČR je připravena vstoupit do měnové unie.

V souvislosti s hlavním cílem byly stanoveny tři dílčí cíle. Prvním dílčím cílem bylo zpracování podrobné deskripce postupného vývoje integračního procesu. Tento cíl se podařilo

naplnit, možno říci vyčerpávajícím způsobem, neboť byl integrační proces podrobně popsán již od počátku kovových měnových systémů až po vytvoření HMU. Jeho výstupem bylo vymezení teoretického základu, na kterém staví následující kapitoly.

Druhý dílčí cíl byl zaměřen na vymezení a definování jednotlivých Maastrichtských konvergenčních kritérií. Tento cíl považuji rovněž za splněný, neboť byla jednotlivá kritéria nejen definována, ale zároveň byla popsána jejich funkčnost.

Posledním dílčím cílem byla analýza scénářů zavedení eura v České republice. I tento cíl se podařilo naplnit a to nejen popisně, ale i graficky, neboť jsou jednotlivé scénáře pro snadnější pochopení znázorněny v grafické podobě pomocí obrázků.

Výsledky analýzy plnění Maastrichtských konvergenčních kritérií potvrzují výzkumnou otázku stanovenou na počátku této práce. Cíl práce tudíž považuji za splněný a to i z hlediska dílčích v Úvodu stanovených cílů. Na základě analýzy jednotlivých ukazatelů se mi podařilo prokázat, že až na kritérium cenové stability, jež se dostalo v roce 2017, po letech plnění, lehce nad referenční hodnotu, ČR kritéria plní s přehledem a jejich bezproblémové plnění lze předpokládat i v budoucnu. Dostupné výsledky tak ukazují nejen na připravenost ČR symbol suverenity eurozóny přijmout, ale rovněž na potenciál budoucího růstu české ekonomiky.

Z hlediska doporučení pro ČR, bych citoval jednoho z našich předních politiků, Bohuslava Sobotku, který v roce 2016 na konferenci s názvem Přijetí společné evropské měny v ČR ve prospěch vstupu argumentoval: „*Je pro nás klíčové podílet se na osudu eurozóny, jestli se chceme podílet na osudu Evropy.*“²⁷¹ Pouze tak nebudeme ve stínu těch velkých, ale stín necháme za zády. Vedle ekonomických kritérií bude pro zavedení společné měny zásadní rovněž politické rozhodnutí. Nestačí totiž pouze jen společné úsilí a zájem stát se součástí měnového společenství, ale tento zájem musí být podpořen i politickou vůlí ke spolupráci.

Nyní bude hodně záležet na vývoji kritéria cenové stability, neboť pokud i v následujících letech inflace překročí stanovenou hodnotu kritéria, zařadí se ČR mezi státy, jež neplní nezbytné podmínky pro přijetí společné měny a zůstane tak za hraniční zdí a nám občanům bude jasné, že po letech úspěšného plnění jsme svůj okamžik pro vstup propásli.

²⁷¹ Projev premiéra Sobotky na konferenci o přínosech a rizicích přijetí eura | Vláda ČR. Úvodní stránka | Vláda ČR [online]. Copyright © 2016 [cit. 08.03.2019]. Dostupné z: https://www.vlada.cz/cz/clenove-vlady/premier/projevy/projev-predsedy-vlady-na-konferenci-prijeti-spolecne-evropske-meny-v-cr-_prinosy-a-rizika-139719/

Závěr

„Jsem posledním signatářem Maastrichtské smlouvy, který je stále politicky aktivní, a dodnes si vybavuji rozhodující a tvrdé jednání o spuštění hospodářské a měnové unie. Vzpomínám si především na hluboké přesvědčení, že otevíráme novou kapitolu naší společné historie – kapitolu, která bude formovat úlohu Evropy ve světě a budoucnost všech jejích obyvatel.“²⁷²

Slova předsedy Evropské komise Jean-Claude Junckera ukazují s jakou odhodlaností a přesvědčením byla ambiciózní myšlenka Spojených států evropských přivedena k životu. Od toho dne již uplynuly dvě dekády. Dvacet let, během kterých se eurozóna postupně rozšiřovala, formovala a zdolávala nemalé zkoušky své pevnosti. Velkou výzvou, která se proti eurozóně postavila tváří v tvář, bylo vypořádání se s finanční a dluhovou krizí, která otřásla základy měnového seskupení, a kterou zmiňuji v kapitole 7. Tuto zkoušku, jež se dotýkala základních fundamentů jejího fungování, eurozóna ustála.

A zatímco se pár let zpátky vedly horlivé diskuse na téma udržitelnosti eura a spekulovalo se o roztržení měnového uspořádání, nyní tento svérázný projekt slaví 20 let. *„Společná měna již ušla dlouhou cestu a v důsledku hospodářské krize byla také spojena s významnými změnami, které nám pomohly se z tíživé situace vymanit. Naše práce však ještě neskončila. Vyžaduje totiž trvalé reformní úsilí nejen v období prosperity, ale i v těžkých časech. O naši politické vůli posílit hospodářskou a měnovou unii nelze pochybovat. Musíme být připraveni na budoucí výzvy – dlužíme to našim občanům.“²⁷³* Ze slov předsedy Euroskupiny Mária Centena je zřejmé, že dokončení hospodářské a měnové unie a posílení mezinárodní úlohy eura je stále prioritou číslo jedna.

Cílem této diplomové práce bylo zhodnocení plnění Maastrichtských konvergenčních kritérií ČR, nikoliv hodnocení přínosů či rizik spojených se zavedením společné měny. Dle výsledků analýzy se ČR řadí mezi státy, jež s plněním podmínek daných Smlouvou o Evropské unii neměly po dlouhá léta problém a jejich plnění tak bylo úspěšné. Otázka přijetí či nepřijetí společné měny tak byla během posledních let předmětem mnoha diskusí, a to nejen v souvislosti s úspěšným plněním kritérií Českou republikou, ale rovněž v souvislosti s krizí,

²⁷² Euro slaví 20 let od svého vzniku - Consilium. Home - Consilium [online]. Copyright © 2018 [cit. 08.03.2019]. Dostupné z: <https://www.consilium.europa.eu/cs/press/press-releases/2018/12/31/euro-celebrates-its-20th-birthday/>

²⁷³ Euro slaví 20 let od svého vzniku - Consilium. Home - Consilium [online]. Copyright © 2018 [cit. 08.03.2019]. Dostupné z: <https://www.consilium.europa.eu/cs/press/press-releases/2018/12/31/euro-celebrates-its-20th-birthday/>

jež otřásla celou měnovou unií. Diskuse na téma udržitelnosti projektu eura po zažehnané krizi ustaly a euro se i díky překonané krizi stalo symbolem jednoty, svrchovanosti a stability.

Ačkoliv byla společná evropská měna v souvislosti s ČR skloňována snad ve všech pádech, ke vstupu do „čekárny na euro“, jak je někdy mechanismu směnných kurzů ERM II označován, nedošlo. Důvodem pro tento „nekrok“ nebyla však daná kritéria, nýbrž chybějící politická vůle tento krok podpořit.

Symbol suverenity eurozóny zatím postrádal v ČR politickou podporu, neboť vláda dosud nestanovila cílový termín pro zavedení eura, a to i přesto, že Česko bylo s ohledem na plnění maastrichtských konvergenčních kritérií na přijetí společné měny připraveno. Otázkou však zůstává, zda pokud se vláda tak rozhodne, bude ještě příležitost, vzhledem ke vstupním podmínkám, euro přijmout.

Seznam grafů, obrázků a tabulek

Graf 1: Vývoj nominálního a reálného kurzu CZK/EUR	74
Graf 2: Názory občanů eurozóny na přínos eura.....	81
Obrázek 1: Maastrichtská konvergenční kritéria.....	39
Obrázek 2: Madridský scénář zavedení eura.....	57
Obrázek 3: Scénář Big bang	58
Obrázek 4: Scénář Phasing out.....	58
Tabulka 1: Závěrečná fáze realizace HMU podle Zelené knihy Evropské komise	41
Tabulka 2: Přepočítací koeficienty mezi měnami zemí HMU a eurem	44
Tabulka 3: Maastrichtská konvergenční kritéria	49
Tabulka 4: Kritérium cenové stability ČR	65
Tabulka 5: Kritérium dlouhodobých úrokových sazeb ČR.....	67
Tabulka 6: Kritérium veřejného deficitu ČR.....	69
Tabulka 7: Kritérium vládního dluhu.....	72

Seznam použitých zdrojů

Odborné monografie

ARMAND VAN DORMAEL. *The power of money*. Basingstoke, Hampshire [u.a.]: Macmillan, 1997. ISBN 9780333677773, s. 82.

BALDWIN, Richard E. a Charles WYPLOSZ. *Ekonomie evropské integrace*. 2. vyd. Přeložil Stanislav ŠAROCH. Praha: Grada, 2008. ISBN 978-80-247-1807-1., s. 352.

BALDWIN, Richard E a Charles WYPLOSZ. *Ekonomie evropské integrace*. 4. vydání. Praha: Grada, 2013. ISBN 978-80-247-4568-8. s. 396.

BORDO, Michael D. a Barry J. EICHENGREEN. *A Retrospective on the Bretton Woods system: lessons for international monetary reform*. Chicago: University of Chicago Press, 1993. ISBN 978-0226065878, s. 587.

BRŮŽEK, Antonín, Gabriela SMRČKOVÁ a Martin ZÁKLASNÍK. *Evropská měnová integrace a Česká republika*. 1. vydání. Praha: Velryba, 2007. ISBN 978-80-85860-19-1. s. 137.

BRŮŽEK, Antonín. *Evropská měnová integrace*. 2. vydání. Praha: Vysoká škola ekonomická, 2001 ISBN 80-245-0158-9. s. 41-42.

DEJMEK, Jindřich, LOUŽEK, Marek, ed. *Marshallův plán: šedesát let poté* : [sborník textů]. Praha: CEP - Centrum pro ekonomiku a politiku, 2007. Ekonomika, právo, politika. ISBN 978-80-86547-72-5. s. 85

DĚDEK, Oldřich. *Doba eura: úspěchy i nezdary společné evropské měny*. Praha: Linde Praha, 2014. ISBN 978-80-7201-933-5. s. 142.

DĚDEK, Oldřich. *Historie evropské měnové integrace: od národních měn k euru*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2008. ISBN 978-80-7400-076-8. s. 15.

FIALA, Petr a Markéta PITROVÁ. *Evropská unie*. 2., doplněné a aktualizované vydání. Brno: Centrum pro studium demokracie a kultury, 2009. ISBN 978-80-7325-180-2. s. 580-582.

HELÍSEK, Mojmir. *Euro v ČR z pohledu ekonomů*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2009. ISBN 978-80-7380-182-3. s. 27.

KALÍNSKÁ, Emilie. *Mezinárodní obchod v 21. století*. Praha: Grada, 2010. Expert (Grada). ISBN 978-80-247-3396-8, s. 160

KUČEROVÁ, Zuzana. *Teorie optimální měnové oblasti a možnosti její aplikace na země střední a východní Evropy*. Praha: Národohospodářský ústav Josefa Hlávky, 2005. ISBN 80-86729-18-4. s. 12.

LACINA, Lubor. *Měnová integrace: náklady a přínosy členství v měnové unii*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2007. ISBN 978-80-7179-560-5. s. 192.

LACINA, Lubor a Petr ROZMAHEL. *Euro: ano-ne?*. 1. vydání. Praha: Alfa Nakladatelství, 2010. ISBN 978-80-87197-26-4. s. 132-133.

MARKOVÁ, Jana. *Mezinárodní měnová spolupráce*. 1. vydání. Praha: Oeconomica, 2006. ISBN 80-245-1053-7. s. 12.

NEUMANN, Pavel, Pavel ŽAMBERSKÝ a Martina JIRÁNKOVÁ. *Mezinárodní ekonomie*. Praha: Grada, 2010. Expert (Grada). ISBN 9788024732763, str. 132.

PLCHOVÁ, Božena, Josef ABRHÁM a Mojmir HELÍSEK. *Česká republika a EU: ekonomika - měna - hospodářská politika*. 1. vydání. Praha: Kriegl, 2010. ISBN 978-80-86912-39-4. s. 138.

SLANÝ, Antonín. *Makroekonomická analýza a hospodářská politika*. Praha: C.H. Beck, 2003. Beckovy ekonomické učebnice. ISBN 80-7179-738-3, s. 268

SVÁČINA, P. Druhé rozšíření: Řecko, In: FIALA, P., PITROVÁ, M. (eds.), *Rozšiřování ES/EU*. Brno: Masarykova univerzita v Brně, 2003, str. 80.

SYCHRA, Zdeněk. *Jednotná evropská měna: realizace hospodářské a měnové unie v EU*. 1. vydání. Brno: Masarykova univerzita, Mezinárodní politologický ústav, 2009. ISBN 978-80-210-5082-2. s. 291.

TOMŠÍK, Karel. *Evropská integrace a environmentální ekonomika*. Vydání deváté. V Praze: Česká zemědělská univerzita v Praze, Provozně ekonomická fakulta, 2016. ISBN 978-80-213-2661-3, str. 17 – 18

WENNERLIND, Carl. a Margaret SCHABAS. *David Hume's political economy*. New York: Routledge, Taylor & Francis Group, 2008. Routledge studies in the history of economics, ISBN 978-0415494137, str. 89

Jedna měna pro jednu Evropu. Cesta k euru. 1. vydání. Brusel: Evropská komise, 2007. ISBN 92-79-04472-9. s. 6

Internetové zdroje

Aktualizovaná strategie přistoupení ČR k eurozóně | BusinessInfo.cz. BusinessInfo.cz - Oficiální portál pro podnikání a export [online]. Copyright © 1997 [cit. 18.02.2019]. Dostupné z: <https://www.businessinfo.cz/cs/clanky/aktual-strategie-pristoupeni-cr-eurozone-3254.html#pozn>

Aktualizovaná strategie přistoupení ČR k eurozóně - Ministerstvo financí ČR - Zavedení eura [online]. Copyright © [cit. 08.01.2019]. Dostupné z: https://www.zavedenieura.cz/assets/cs/media/EU-MFCR_Aktualizovana-strategie-pristoupeni-Ceske-republiky-k-eurozone.pdf

Analýzy sladění | Plnění vstupních podmínek | Ministerstvo financí ČR - Zavedení eura. Ministerstvo financí ČR - Zavedení eura [online]. Copyright © 2013, MF [cit. 10.09.2018]. Dostupné z: <https://www.zavedenieura.cz/cs/euro-a-ceska-republika/plneni-vstupnich-podminek/analyzy-sladenosti>

Brettonwoodský systém, Mezinárodní měnový fond a Světová banka - PDF. Představujeme Vám pohodlné a bezplatné nástroje pro publikování a sdílení informací. [online]. Copyright © DocPlayer.cz [cit. 01.10.2018]. Dostupné z: <https://docplayer.cz/2678681-Brettonwoodsky-system-mezinarodni-menovy-fond-a-svetova-banka.html>

Brettonwoodský řád | Historie eura | Ministerstvo financí ČR - Zavedení eura. Ministerstvo financí ČR - Zavedení eura [online]. Copyright © 2013, MF [cit. 05.10.2018]. Dostupné z: <https://www.zavedenieura.cz/cs/euro/historie-eura/brettonwoodsky-rad>

Co je eurozóna? | Evropská komise. European Commission | Choose your language | Choisir une langue | Wählen Sie eine Sprache [online]. Copyright © [cit. 10.08.2018]. Dostupné z: https://ec.europa.eu/info/business-economy-euro/euro-area/what-euro-area_cs

Co byl kurzový závazek? - Česká národní banka. [online]. Copyright © Česká národní banka, 2003 [cit. 19.02.2019]. Dostupné z: https://www.cnb.cz/cs/faq/co_byl_kurzovy_zavazek.html

Členské státy eurozóny - Ministerstvo financí ČR - Zavedení eura [online]. Copyright © Ministerstvo financí ČR, 2015 [cit. 10.8.2018]. Dostupné z: <https://www.zavedenieura.cz/cs/euro/eurozona/clenske-staty-eurozony>

ČNB opět potvrdila závazek udržovat kurz koruny nad hladinou 27 Kč/€. Svaz průmyslu a dopravy České Republiky [online]. Copyright © Copyright [cit. 19.02.2019]. Dostupné z: <https://www.spcr.cz/muze-vas-zajimat/ekonomika-v-cislech/9289-cnb-opet-potvrdila-zavazek-udrzovat-kurz-koruny-nad-hladinou-27-kc>

EUR-Lex — Access to European Union law — choose your language [online]. Copyright © [cit. 10.08.2018]. Dostupné z: https://eur-lex.europa.eu/resource.html?uri=cellar:2bf140bf-a3f8-4ab2-b506-fd71826e6da6.0008.02/DOC_2&format=PDF

EUR-Lex — Access to European Union law — choose your language [online]. Copyright © [cit. 10.10.2018]. Dostupné z: <https://eur-lex.europa.eu/legalcontent/CS/TXT/PDF/?uri=CELEX:12012E/TXT&from=FI>

Euro slaví 20 let od svého vzniku - Consilium. Home - Consilium [online]. Copyright © 2018 [cit. 08.03.2019]. Dostupné z: <https://www.consilium.europa.eu/cs/press/press-releases/2018/12/31/euro-celebrates-its-20th-birthday/>

Euro slaví dvacet let, překonalo krizi – Novinky.cz . Novinky.cz – nejčtenější zprávy na českém internetu [online]. Copyright © 2003 [cit. 08.03.2019]. Dostupné z: <https://www.novinky.cz/ekonomika/492388-euro-slavi-dvacet-let-prekonalo-krizi.html>

European Commission | Choose your language | Choisir une langue | Wählen Sie eine Sprache [online]. Copyright © [cit. 10.08.2018]. Dostupné z: http://ec.europa.eu/economy_finance/publications/pages/publication6730_cs.pdf

Eurozóna – aktuální stav. Euroskop.cz [online]. Copyright © [cit. 08.10.2018]. Dostupné z: <https://www.euroskop.cz/744/914/clanek/rozsirovani-eurozony---aktualni-stav---legenda/>

Evropská centrální banka: historie, role a funkce – ecb.europa.cz [online]. Druhé upravené vydání. Frankfurt am Main: Copyright© Evropská centrální banka, 2006 [cit. 2018-10-07]. ISBN 978-92-899-0212-0. Dostupné z: <https://www.ecb.europa.eu/pub/pdf/other/ecbhistoryrolefunctions2006cs.pdf?817a6a5f66220cbe3dd701f516b41cef>

Evropské společenství uhlí a oceli (ESUO) - Miras.cz/Seminárky. Miras.cz - osobní stránky, cestování, seminárky, akcie [online]. Copyright © 2000 [cit. 15.10.2018]. Dostupné z: <http://www.miras.cz/seminarky/historie-esuo.php>

Giuseppe Garibaldi – howlingpixel.com. [online]. Copyright © 2019 [cit. 08.03.2019]. Dostupné z: https://howlingpixel.com/i-cs/Giuseppe_Garibaldi

Greece - Premature accession - THE ECONOMIST. [online]. Copyright © 2014 [cit. 08.03.2019]. Dostupné z: <http://www.economist.com/blogs/freeexchange/2014/04/greece>

Guvernér ČNB Rusnok oceněn za hladké ukončení kurzového závazku - Česká národní banka. [online]. Copyright © Česká národní banka, 2003 [cit. 20.02.2019]. Dostupné z: https://www.cnb.cz/cs/verejnost/pro_media/tiskove_zpravy_cnb/2017/20171015_global_markets_award.html

Historie a motivy evropské integrace - PDF. Představujeme Vám pohodlné a bezplatné nástroje pro publikování a sdílení informací. [online]. Copyright © DocPlayer.cz [cit. 15.10.2018]. Dostupné z: <http://docplayer.cz/27685327-Historie-a-motivy-evropske-integrace.html>

Historie vnitřního trhu – euroskop.cz [online]. Copyright © [cit. 02.03.2018]. Dostupné z: <https://www.euroskop.cz/8732/sekce/historie-vnitriho-trhu/>

Hospodářská a měnová politika v EU - Česká národní banka. [online]. Copyright © Česká národní banka, 2003 [cit. 03.01.2019]. Dostupné z: https://www.cnb.cz/cs/o_cnb/mezinarodni_vztahy/cr_eu_integrace/

Hospodářská a měnová unie – euroskep.cz. [online]. Copyright © 2018 [cit. 05.03.2018]. Dostupné z: <https://www.euroskep.cz/674/sekce/hospodarska-a-menova-unie/>

Institucionální zajištění zavedení eura v ČR - Ministerstvo financí ČR - Zavedení eura [online]. Copyright © [cit. 30.12.2018]. Dostupné z: https://www.zavedenieura.cz/assets/cs/media/Euro-ostatni_2005_Institucionalni-zajisteni-zavedeni-eura-v-Ceske-republice.pdf

Jak si vede náš měnový kurz? - Česká národní banka. [online]. Copyright © Česká národní banka, 2003 [cit. 05.03.2019]. Dostupné z: https://www.cnb.cz/cs/o_cnb/blog_cnb/prispevky/komarek_motl_20180222.html

Kdy vznikly papírové peníze? – Idnes.cz. Idnes.cz [online]. Copyright © 2017 [cit. 01.10.2018]. Dostupné z: https://www.idnes.cz/finance/hypoteky-a-pujcky/kdy-vznikly-papirove-penize.A050823_101540_fi_osobni_zal

Kritéria konvergence - Česká národní banka. [online]. Copyright © Česká národní banka, 2003 [cit. 10.09.2018]. Dostupné z: https://www.cnb.cz/cs/o_cnb/mezinarodni_vztahy/cr_eu_integrace/eu_integrace_04.html

Kritérium cenové stability | Plnění vstupních podmínek | Ministerstvo financí ČR - Zavedení eura. Ministerstvo financí ČR - Zavedení eura [online]. Copyright © 2013, MF [cit. 08.01.2019]. Dostupné z: <https://www.zavedenieura.cz/cs/euro-a-ceska-republika/plneni-vstupnich-podminek/kriterium-cenove-stability>

Kritérium směnného kurzu | Plnění vstupních podmínek | Ministerstvo financí ČR - Zavedení eura. Ministerstvo financí ČR - Zavedení eura [online]. Copyright © 2013, MF [cit. 13.10.2018]. Dostupné z: <https://www.zavedenieura.cz/cs/euro-a-ceska-republika/plneni-vstupnich-podminek/kriterium-smenneho-kurzu>

Kritérium veřejného deficitu | Plnění vstupních podmínek | Ministerstvo financí ČR - Zavedení eura. Ministerstvo financí ČR - Zavedení eura [online]. Copyright © 2013, MF [cit. 10.10.2018]. Dostupné z: <https://www.zavedenieura.cz/cs/euro-a-ceska-republika/plneni-vstupnich-podminek/kriterium-verejneho-deficitu>

Kritérium veřejného dluhu | Plnění vstupních podmínek | Ministerstvo financí ČR - Zavedení eura. Ministerstvo financí ČR - Zavedení eura [online]. Copyright © 2013, MF [cit.

12.10.2018]. Dostupné z: <https://www.zavedenieura.cz/cs/euro-a-ceska-republika/plneni-vstupnich-podminek/kriterium-verejneho-dluhu>

Kritérium úrokových sazeb | Plnění vstupních podmínek | Ministerstvo financí ČR - Zavedení eura. Ministerstvo financí ČR - Zavedení eura [online]. Copyright © 2013, MF [cit. 11.10.2018]. Dostupné z: <https://www.zavedenieura.cz/cs/euro-a-ceska-republika/plneni-vstupnich-podminek/kriterium-urokovych-sazeb>

Krize v Evropské unii: Dá se eurozóna ještě zachránit? – EuroZpravy.cz [online]. Copyright © 2017 [cit. 08.03.2019]. Dostupné z: <https://eurozpravy.cz/zahranicni/eu/206779-krize-v-evropske-unii-da-se-eurozona-jeste-zachranit/>

Kurzový závazek a jeho vliv na ekonomiku - Česká národní banka [online]. Copyright ©P [cit. 19.02.2019]. Dostupné z: https://www.cnb.cz/miranda2/export/sites/www.cnb.cz/cs/verejnost/pro_media/konference_pro_ojegy/vystoupeni_projegy/download/lizal_20151010_forex

Marshallův plán – studena.valka.cz [online]. Copyright © [cit. 15.10.2018]. Dostupné z: http://studena.valka.cz/marshalluv_plan1.htm

Národní koordinátor | Národní koordinační skupina | Ministerstvo financí ČR - Zavedení eura. Ministerstvo financí ČR - Zavedení eura [online]. Copyright © 2013, MF [cit. 03.01.2019]. Dostupné z: <https://www.zavedenieura.cz/cs/narodni-koordinacni-skupina/narodni-koordinator>

Nejnovější ekonomické údaje | ČSÚ. Český statistický úřad | ČSÚ [online]. [cit. 08.01.2019]. Dostupné z: <https://www.czso.cz/csu/czso/aktualniinformace#12>

Ostatní dokumenty | Vládní materiály | Ministerstvo financí ČR - Zavedení eura. Ministerstvo financí ČR - Zavedení eura [online]. Copyright © 2013, MF [cit. 30.12.2018]. Dostupné z: <https://www.zavedenieura.cz/cs/dokumenty/vladni-materialy/ostatni-dokumenty>

Prohlášení bankovní rady na tiskové konferenci po skončení měnového zasedání - Česká národní banka. [online]. Copyright © Česká národní banka, 2003 [cit. 20.02.2019]. Dostupné z: https://www.cnb.cz/cs/menova_politika/br_zapisy_z_jednani/2016/160204_prohlaseni.html

Podepsáno. Česko může do unie – idnes.cz [online]. Copyright ©2003 [cit. 18.01.2019]. Dostupné z: http://www.idnes.cz/zpravy/archiv/podepsano-cesko-muze-do-unie.A030416_134113_eunie_ton

Právní konvergence | Plnění vstupních podmínek | Ministerstvo financí ČR - Zavedení eura. Ministerstvo financí ČR - Zavedení eura [online]. Copyright © 2013, MF [cit. 10.08.2018]. Dostupné z: <https://www.zavedenieura.cz/cs/euro-a-ceska-republika/plneni-vstupnich-podminek/pravni-konvergence>

Prohlášení bankovní rady na tiskové konferenci po skončení měnového zasedání - Česká národní banka. [online]. Copyright © Česká národní banka, 2003 [cit. 20.02.2019]. Dostupné z: https://www.cnb.cz/cs/menova_politika/br_zapisy_z_jednani/2017/170504_prohlaseni.html

Přistoupení k eurozóně - Česká národní banka. [online]. Copyright © Česká národní banka, 2003 [cit. 10.09.2018]. Dostupné z: https://www.cnb.cz/cs/menova_politika/strategicke_dokumenty/pristoupeni_emu.html

Rusnok: Česko je na euro připravené. Musíme však ještě zvýšit mzdy – Idnes.cz. Idnes.cz [online]. Copyright © 2017 [cit. 08.03.2019]. Dostupné z: https://www.idnes.cz/ekonomika/domaci/rusnok-cnb-a-prijeti-eura.A170621_092126_ekonomika_neh

Strategie přistoupení České republiky k eurozóně - PDF. Představujeme Vám pohodlné a bezplatné nástroje pro publikování a sdílení informací. [online]. Copyright © DocPlayer.cz [cit. 18.01.2019]. Dostupné z: <https://docplayer.cz/15044213-Strategie-pristoupeni-ceske-republiky-k-eurozone.html>

The euro area in comparison – European Central Bank [online]. Copyright © European Central Bank, 2017 [cit. 20.02.2019]. Dostupné z: https://www.ecb.europa.eu/explainers/tell-me-more/html/euro_area_in_comparison.en.html

Volba scénáře zavedení eura v České republice - Ministerstvo financí ČR - Zavedení eura [online]. Copyright © [cit. 30.12.2018]. Dostupné z: https://www.zavedenieura.cz/assets/cs/media/Euro-ostatni_2006-10-25_Volba-scenare-zavedeni-eura-v-Ceske-republice.pdf

Vznik eurozóny | BusinessInfo.cz. BusinessInfo.cz - Oficiální portál pro podnikání a export [online]. Copyright © 1997 [cit. 25.02.2019]. Dostupné z: <https://www.businessinfo.cz/cs/clanky/euro-vznik-eurozony-3260.html>

Welcome to Archive of European Integration - Archive of European Integration [online]. Copyright © [cit. 03.02.2018]. Dostupné z: http://aei.pitt.edu/1113/1/internal_market_wp_COM_85_310.pdf

Welcome to Archive of European Integration - Archive of European Integration [online] Copyright © [cit. 07.10.2018]. Dostupné z: <http://aei.pitt.edu/id/eprint/43325>

Zlatý standard | A & L Management - Vsad'te na jistotu. A & L Management - Vsad'te na jistotu [online]. Copyright © 2010 [cit. 01.10.2018]. Dostupné z: <http://almanagement.cz/produkty/investicni-zlato/zlato-standard>

Zpráva o zahraniční politice České republiky leden–prosinec 2009 [online]. In: Ministerstvo zahraničních věcí ČR. Praha: Ministerstvo zahraničních věcí ČR, 2010. [cit. 04.02.2019]. Dostupné z: https://www.mzv.cz/file/592100/ZZP2009_CZ_el.pdf

Strategické dokumenty a studie

Protokol č. 13 o konvergenčních kritériích. Ministerstvo financí ČR - Zavedení eura [online]. Dostupné z: https://www.zavedenieura.cz/assets/cs/media/Euro-legislativa_Protokol-c-0013_o-konvergenčních-kritériích.pdf

Vyhodnocení plnění maastrichtských konvergenčních kritérií a stupně ekonomické sladěnosti ČR s eurozónou - Ministerstvo financí ČR [online]. Copyright © Ministerstvo financí ČR, 2009 [cit. 04.02.2019]. Dostupné z: <https://www.mfcr.cz/cs/zahranicni-sektor/pristoupeni-cr-k-eurozone/maastrichtska-kriteria-a-sladenost-cr/2009/vyhodnoceni-plneni-maastrichtskych-konve-1080/>

Vyhodnocení plnění maastrichtských konvergenčních kritérií a stupně ekonomické sladěnosti ČR s eurozónou - Ministerstvo financí ČR [online]. Copyright © Ministerstvo financí ČR, 2010 [cit. 05.02.2019] Dostupné z: <https://www.mfcr.cz/cs/zahranicni-sektor/pristoupeni-cr-k-eurozone/maastrichtska-kriteria-a-sladenost-cr/2010/vyhodnoceni-plneni-maastrichtskych-konve-1081/>

Vyhodnocení plnění maastrichtských konvergenčních kritérií a stupně ekonomické sladěnosti ČR s eurozónou - Ministerstvo financí ČR [online]. Copyright © Ministerstvo financí ČR, 2011 [cit. 05.02.2019]. Dostupné z: <https://www.mfcr.cz/cs/zahranicni-sektor/pristoupeni-cr-k-eurozone/maastrichtska-kriteria-a-sladenost-cr/2011/vyhodnoceni-plneni-maastrichtskych-konve-1082/>

Vyhodnocení plnění maastrichtských konvergenčních kritérií a stupně ekonomické sladěnosti ČR s eurozónou - Ministerstvo financí ČR [online]. Copyright © Ministerstvo financí ČR, 2012 [cit. 10.02.2019]. Dostupné z: <https://www.mfcr.cz/cs/zahranicni-sektor/pristoupeni-cr-k-eurozone/maastrichtska-kriteria-a-sladenost-cr/2012/vyhodnoceni-plneni-maastrichtskych-konve-10364/>

Vyhodnocení plnění maastrichtských konvergenčních kritérií a stupně ekonomické sladěnosti ČR s eurozónou - Ministerstvo financí ČR [online]. Copyright © Ministerstvo financí ČR, 2014 [cit. 10.02.2019]. Dostupné z: <https://www.mfcr.cz/cs/zahranicni-sektor/pristoupeni-cr-k-eurozone/maastrichtska-kriteria-a-sladenost-cr/2014/vyhodnoceni-plneni-maastrichtskych-konve-19965/>

Vyhodnocení plnění maastrichtských konvergenčních kritérií a stupně ekonomické sladěnosti ČR s eurozónou - Ministerstvo financí ČR [online]. Copyright © Ministerstvo financí ČR, 2015 [cit. 10.02.2019]. Dostupné z: <https://www.mfcr.cz/cs/zahranicni-sektor/pristoupeni-cr-k-eurozone/maastrichtska-kriteria-a-sladenost-cr/2015/vyhodnoceni-plneni-maastrichtskych-konve-23412/>

Vyhodnocení plnění maastrichtských konvergenčních kritérií a stupně ekonomické sladěnosti ČR s eurozónou - Ministerstvo financí ČR [online]. Copyright © Ministerstvo financí ČR, 2017 [cit. 10.02.2019]. Dostupné z: <https://www.mfcr.cz/cs/zahranicni-sektor/pristoupeni-cr-k-eurozone/maastrichtska-kriteria-a-sladenost-cr/2017/vyhodnoceni-plneni-maastrichtskych-konve-30457/>

Vyhodnocení plnění maastrichtských konvergenčních kritérií a stupně ekonomické sladěnosti ČR s eurozónou - 2018 | 2018 | Ministerstvo financí ČR. Ministerstvo financí ČR [online]. Copyright © 2005 [cit. 08.01.2019]. Dostupné z: <https://www.mfcr.cz/cs/zahranicni-sektor/pristoupeni-cr-k-eurozone/maastrichtska-kriteria-a-sladenost-cr/2018/vyhodnoceni-plneni-maastrichtskych-konve-33673>

Přílohy

Příloha A Plnění maastrichtských kritérií členskými státy EU v letech 1996-1998	99
Příloha B Původní bankovky států	100
Příloha C Návrhy na abstraktní/moderní téma eurobankovek (zařazené do užšího výběru)	101
Příloha D Dnešní podoba papírových bankovek (inspirováno na téma evropské epochy a uměleckých slohů)	103
Příloha E Návrhy evropských mincí (zařazené do užšího výběru)	104
Příloha F Symbol eura podle norem ISO	105
Příloha G Euromince v nominální hodnotě 1,- EUR podle jednotlivých států	106
Příloha H Pamětní mince.....	109
Příloha I Další grafické zpracování fází vstupu do eurozóny	111
Příloha J Interaktivní mapa eurozóny.....	112
Příloha K Hlavní fáze krize	113

Příloha A Plnění maastrichtských kritérií členskými státy EU v letech 1996-1998

		Kritérium											
		Cenová stabilita			Dlouhodobá úroková míra			Veřejný deficit			Veřejný dluh		
Rok		96	97	98	96	97	98	96	97	98	96	97	98
Referenční hodnota/Limit		2,6	2,6	2,6	8,8	8,3	7,8	3	3	3	60	60	60
Státy	Belgie	1,5	1,8	1,4	6,9	5,9	5,7	3,2	2,1	1,7	126,9	122,2	118,1
	Finsko	0,8	1,0	1,3	7,6	6,2	5,9	3,1	0,9	-0,3	58,0	55,8	58,1
	Francie	2,2	1,4	1,2	6,8	5,7	5,5	4,1	3,0	2,9	55,7	58,0	58,1
	Irsko	2,1	1,7	1,2	7,7	6,6	6,2	0,4	-0,9	-1,1	72,7	66,3	59,5
	Itálie	5,1	2,3	1,8	10,7	7,5	6,7	6,8	2,7	2,5	123,8	121,6	118,1
	Lucembursko	1,4	1,3	1,4	7,1	5,7	5,6	-2,6	-1,7	-1,0	6,6	6,7	7,1
	Německo	1,4	1,4	1,4	6,4	5,8	5,6	3,4	2,7	2,5	60,7	61,3	61,2
	Nizozemí	1,1	1,7	1,8	6,4	5,7	5,5	2,3	1,4	1,6	77,2	72,1	70,0
	Portugalsko	3,1	2,3	1,8	9,9	6,9	6,2	3,2	2,5	2,2	65,6	62,0	60,0
	Rakousko	1,7	1,4	1,1	6,6	5,8	5,6	3,8	2,5	2,3	69,5	66,1	64,7
	Španělsko	3,9	2,4	1,8	9,9	7,0	6,3	4,7	2,6	2,2	70,1	68,8	67,4
	Řecko	8,4	6,3	5,2	17,3	11,2	9,8	7,6	4,0	2,2	112,6	108,7	107,7

Zdroj: vlastní zpracování, data viz LACINA, Lubor. *Měnová integrace: náklady a přínosy členství v měnové unii*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2007. ISBN 978-80-7179-560-5. s. 233-239 a Eurostat

Příloha B Původní bankovky států

Zdroj: Jak se euro stalo naší měnou - stručná historie eurobankovek a euromincí[online]. Copyright © Evropská centrální banka, 2007 [cit. 18.03.2019]. Dostupné z: https://www.ecb.europa.eu/pub/pdf/other/euro_became_our_moneycs.pdf?8a421e812116c54f876b9e4b305b39ac

Příloha C Návrhy na abstraktní/moderní téma eurobankovek (zařazené do užšího výběru)

Zdroj: Jak se euro stalo naší měnou - stručná historie eurobankovek a euromincí[online]. Copyright © Evropská centrální banka, 2007 [cit. 18.03.2019]. Dostupné z: https://www.ecb.europa.eu/pub/pdf/other/euro_became_our_moneycs.pdf?8a421e812116c54f876b9e4b305b39ac

Příloha D Dnešní podoba papírových bankovek (inspirováno na téma evropské epochy a uměleckých slohů)

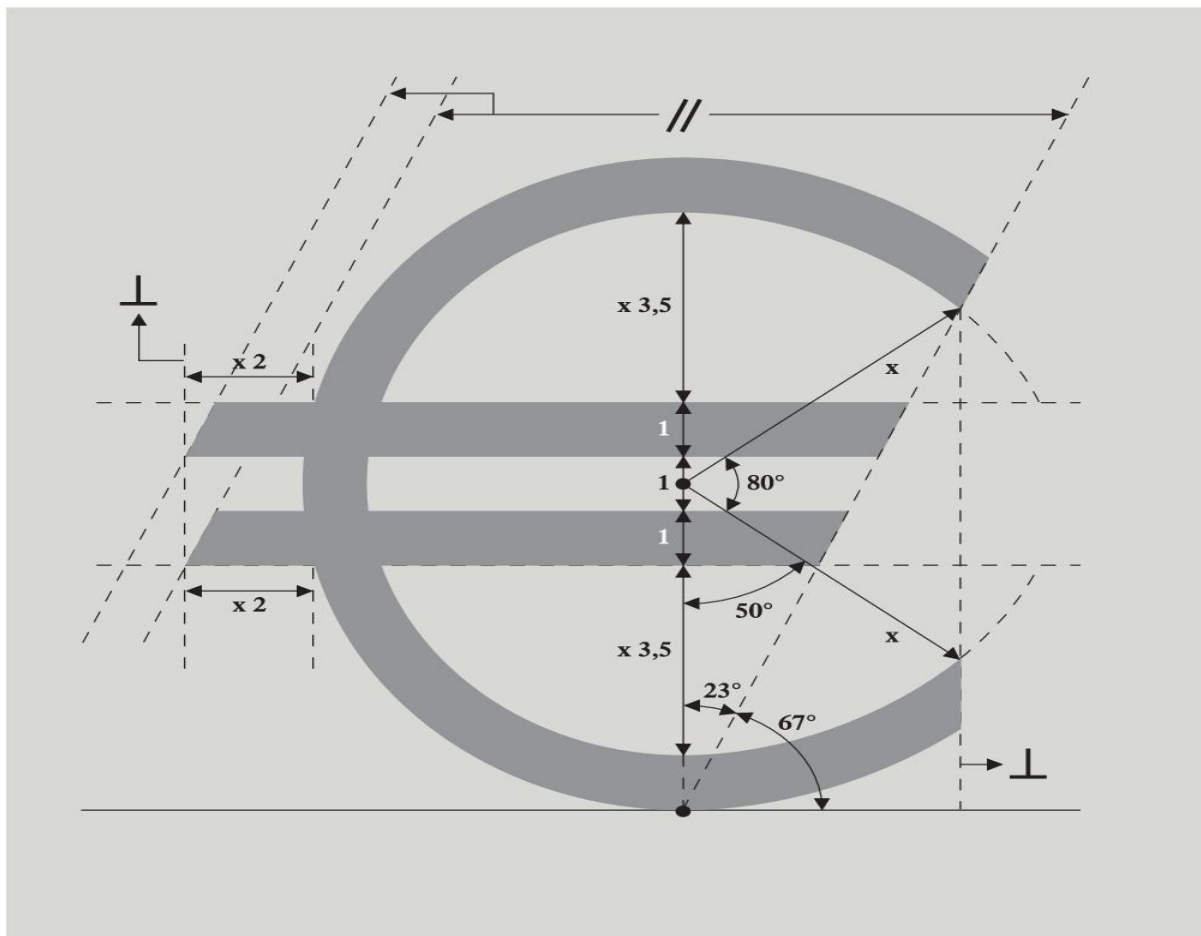
Zdroj: Jak se euro stalo naší měnou - stručná historie eurobankovek a euromincí[online]. Copyright © Evropská centrální banka, 2007 [cit. 18.03.2019]. Dostupné z: https://www.ecb.europa.eu/pub/pdf/other/euro_became_our_moneycs.pdf?8a421e812116c54f876b9e4b305b39ac

Příloha E Návrhy evropských mincí (zařazené do užšího výběru)

Zdroj: Jak se euro stalo naší měnou - stručná historie eurobankovek a euromincí[online]. Copyright © Evropská centrální banka, 2007 [cit. 18.03.2019]. Dostupné z: https://www.ecb.europa.eu/pub/pdf/other/euro_became_our_moneycs.pdf?8a421e812116c54f876b9e4b305b39ac

Příloha F Symbol eura podle norem ISO

Zdroj: Jak se euro stalo naší měnou - stručná historie eurobankovek a euromincí[online]. Copyright © Evropská centrální banka, 2007 [cit. 18.03.2019]. Dostupné z: https://www.ecb.europa.eu/pub/pdf/other/euro_became_our_moneycs.pdf?8a421e812116c54f876b9e4b305b39ac

Příloha G Euromince v nominální hodnotě 1,- EUR podle jednotlivých států

<p>Andorra</p>		<p>Belgie</p>	
<p>Estonsko</p>		<p>Finsko</p>	
<p>Francie</p>		<p>Irsko</p>	
<p>Itálie</p>		<p>Kypr</p>	

<p>Litva</p>		<p>Lotyšsko</p>	
<p>Lucembursko</p>		<p>Malta</p>	
<p>Monaco</p>		<p>Německo</p>	
<p>Nizozemí</p>		<p>Portugalsko</p>	

<p>Rakousko</p>		<p>Řecko</p>	
<p>San Marino</p>		<p>Slovensko</p>	
<p>Slovensko</p>		<p>Španělsko</p>	
<p>Vatikán</p>			

Zdroj: 1 € - Národní strany mincí[online]. Copyright © Evropská centrální banka. [cit. 18.03.2019]. Dostupné z: <https://www.ecb.europa.eu/euro/coins/1euro/html/index.cs.html>

Příloha H Pamětní mince

<p>leden 2009 – 10. výročí Hospodářské a měnové unie</p>	
<p>leden 2012 - při příležitosti deseti let existence eurobankovek a mincí</p>	
<p>srpen 2015 - 30. výročí vlajky EU</p>	

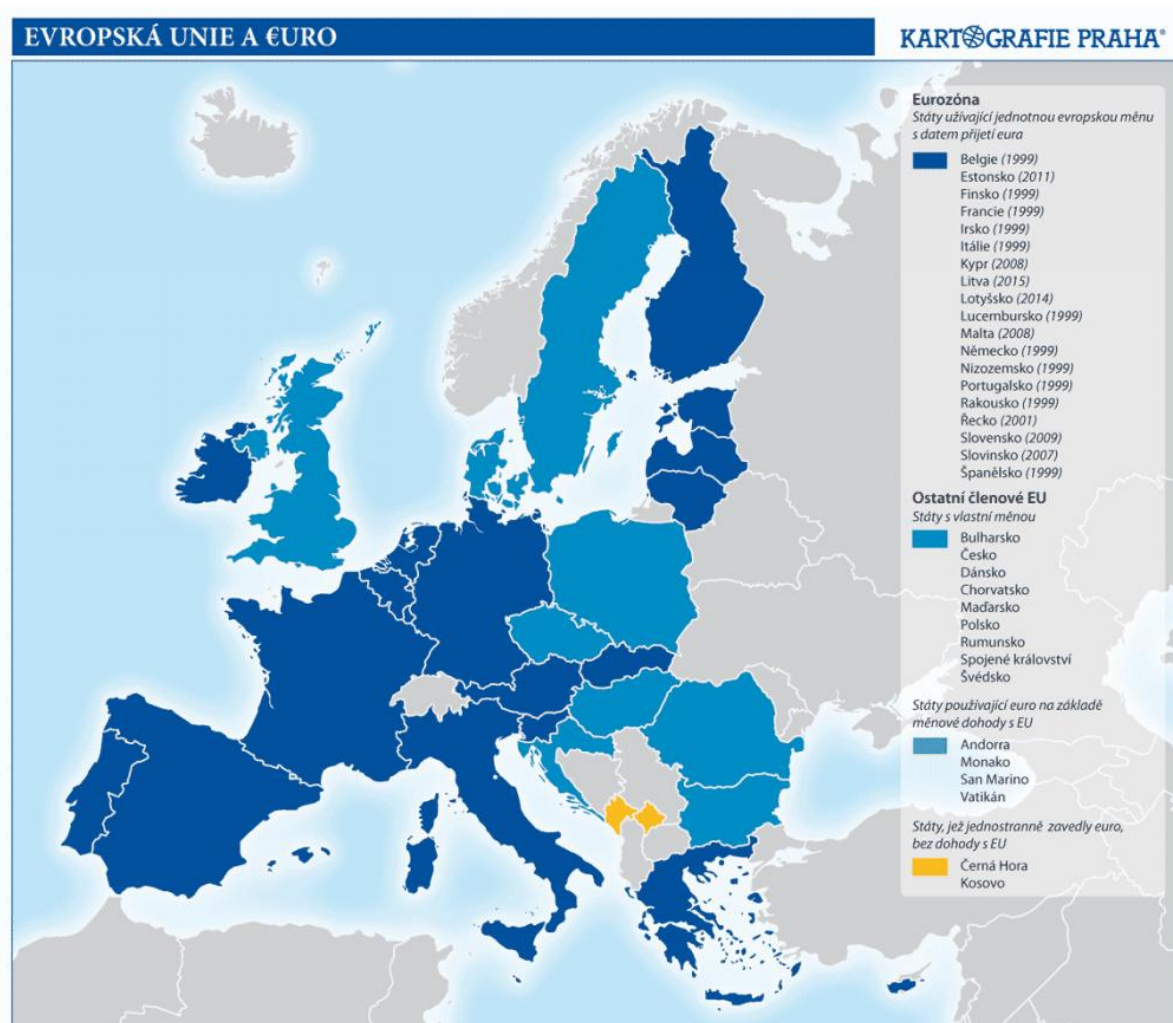
Zdroj: 1 € - Národní strany mincí[online]. Copyright © Evropská centrální banka. [cit. 18.03.2019]. Dostupné z: <https://www.ecb.europa.eu/euro/coins/1euro/html/index.cs.html>

Příloha I Další grafické zpracování fází vstupu do eurozóny

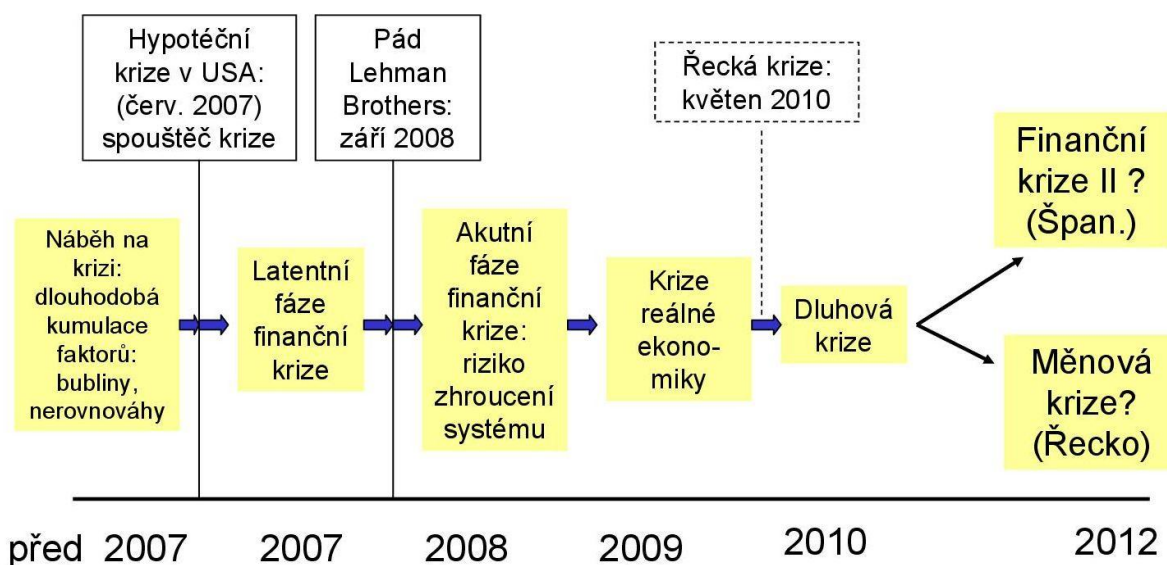
Zdroj: Ministerstvo financí ČR - Zavedení eura. Ministerstvo financí ČR - Zavedení eura [online]. Copyright © 2013, MF [cit. 05.03.2019]. Dostupné z: <https://www.zavedenieura.cz/>

Příloha J Interaktivní mapa eurozóny

Zdroj: Rozšíření eurozóny – Školní atlas světa. Školní atlas světa | Informační portál pro učitele, žáky a studenty nejen o školních mapách a atlasech [online]. Copyright © Kartografie PRAHA, a. s., 2014 [cit. 05.03.2019]. Dostupné z: <http://www.skolnialassveta.cz/rozsireni-eurozony/>

Příloha K Hlavní fáze krize

Zdroj: Krize eurozóny - Miroslav Singer[online]. Copyright © [cit. 05.03.2019]. Dostupné z: https://www.cnb.cz/miranda2/export/sites/www.cnb.cz/cs/verejnost/pro_media/konference_projevy/vystoupeni_projevy/download/singer_20121026_cife.pdf